

Hallituksen esitys eduskunnalle maaseutuelinkeinolaiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi maaseutuelinkeinolaki, jolla uudistetaan maatalouden rahoitusta ja rakennekehitystä koskeva lainsäädäntö. Ehdotettavalla uudella lailla on tarkoitus korvata maatilalaki, laki maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä, valtioneuvoston päätökset käynnistystuen maksamisesta nuorille viljelijöille, laki maataloustuotevarastojen korkotukilainoista sekä osa valtioneuvoston ja kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksiin perustuvasta pienyritystuesta.

Esityksen tarkoituksena on luoda yhtenäinen lainsäädäntö maatalouden ja maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämiseen. Lakiehdotuksen valmistelussa on kiinnitetty erityistä huomiota maatilataloudessa ja rahoitusmarkkinoilla tapahtuneeseen ja arvioitavissa olevaan lähiajan kehitykseen sekä mahdollisuuksiin kehittää alkutuotannon ohessa harjoitettavaa elinkeinotoimintaa. Valmistelussa on otettu pääosin huomioon Maatalous 2000 -komitean esittämät tavoitteet.

Voimassa olevan maatilalain mukaiset tukimuodot on tarkoitus säilyttää pääosin entisälaisina. Ehdotettavan lain tavoitteiden toteuttamiseksi voitaisiin myöntää avustusta, lainaa ja korkotukea. Uutena tukimuotona on tarkoitus ottaa käyttöön normaaliehtoosille pankkilainoille ja korkotukilainoille myönnettävä valtiontakausta. Tuen myöntämisen edellytyksiä harkittaessa on pyritty karsimaan tarpeettomia tai vähämerkityksellisiä ehtoja ja keventämään siten järjestelmän edellyttämää organisaatiota. Tarkoituksena on, että tukea voitaisiin myöntää omistusoikeudella hallittujen tilojen lisäksi myös mautiloille, joita hallitaan pitkäaikaisella vuokrasopimuksella.

Lakiehdotuksen mukaan tukea voitaisiin myöntää luonnollisille henkilöille sekä useammalle luonnolliselle henkilölle yhteisesti. Tuen piiriin ehdotetaan otettavaksi luonnollisten

henkilöiden lisäksi myös avoimet yhtiöt, kommandiittiyhtiöt, osakeyhtiöt ja osuuskunnat sekä yhteismetsän osakaskunnat. Edellytyksenä tuen saamiselle on muun muassa, että yrityksellä katsotaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Maatilalle asetetuista nykyisistä kaavamaisista vähimmäispinta-alavaatimuksista on tarkoitus luopua. Maatilatalouden kannattavuutta on tarkoitus arvioida maksuvalmiuslaskelmien tai muiden kannattavuuslaskelmien avulla.

Maatilana tuettavan yrityksen enimmäiskokona olisi kuten nykyisen maatilalainkin mukaan yleensä perheviljelmäkoko. Erikoismaataloudessa ei vastaavaa yrityskoon rajoitusta kuitenkaan olisi. Tuettava maaseudun pienyritystoiminta voisi maatalous mukaan luettuna työllistää yrittäjän ja hänen perheenjäsentensä lisäksi muita henkilöitä enintään kolmea vuosityöpaikkaa vastaavasti. Enimmäiskokoa arvioitaessa on tarkoitus lisäksi kiinnittää huomiota yrityksen liikevaihtoon.

Maaseutuelinkeinolain mukaisen tuen määräämistä varten maa on tarkoitus jakaa neljään vyöhykkeeseen, joista säädetään tarkemmin asetuksella. Valtionlainojen korko olisi lakiehdotuksen mukaan kaikkien lainojen osalta ensimmäisellä vyöhykkeellä neljä prosenttia, toisella vyöhykkeellä viisi prosenttia, kolmannella vyöhykkeellä kuusi prosenttia ja neljännellä vyöhykkeellä seitsemän prosenttia. Valtioneuvosto voisi eräin edellytyksin tarkistaa korkoja viiden lainavuoden jälkeen enintään kahdella prosenttiyksiköllä. Korkotukilainoituksessa ehdotetaan siirryttäväksi järjestelmään, jossa korkotuki on määräsuus kokonaiskorosta. Korkotukilainojen korkoa ei porrastettaisi vyöhykkeittäin.

Valtiolle hankitun maaomaisuuden käyttöä ehdotetaan tehostettavaksi yksinkertaistamalla nykyistä käyttösuunnitelmamenettelyä. Käyttösuunnitelman laati aina asianomainen maata-

louspiiri, jonka nimenä eduskunnalle maatala-
hallinnosta erikseen annetun lakiehdotuksen
mukaan olisi maaseutupiiri. Piirin yhteyteen ei
enää asetettaisi suunnittelutoimikuntaa.

Nykyisestä valtion kauppahintasaamisten pe-
rimiskäytännöstä luovuttaisiin korvaamalla se

myyntihinnan maksamiseen myönnettävällä
maanostolainalla.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuo-
den 1991 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	4	4. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	13
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys	4	5. Esityksen organisatoriset ja henkilövaikutukset	14
1.1. Esityksen tausta	4	6. Esityksen taloudelliset vaikutukset	14
1.2. Esityksen tavoitteet	4	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	16
2. Nykyinen tilanne	6	1. Lakiehdotusten perustelut	16
2.1. Lainsäädäntö	6	1.1. Maaseutuelinkeinolaki	16
2.2. Maatilalain soveltamiskäytäntö	7	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	35
2.3. Maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämistä koskevan lain soveltamiskäytäntö	11	3. Lain voimaantulo	35
2.4. Nuorten viljelijäin käynnistysavustusta koskevien säännösten soveltamiskäytäntö	12	LAKITEKSTIT	37
3. Rahoitusmarkkinoiden kehitysnäkymiä	12	1. Maaseutuelinkeinolaki	37

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Esityksen tausta

Maatilatalouden toimintaympäristö on maatilalain (188/77) säätämisen jälkeen muuttunut merkittävästi. Maatalouden kokonaistuotanto on kasvanut yli kotimaisen kulutuksen ja maailmanmarkkinahinnat ovat laskeneet, minkä takia maataloustuotantoa on jouduttu rajoittamaan. Kotieläintuotannon määrää on rajoitettu erilaisilla perustamislupa- ja kaksihin-täjäjärjestelmillä, ja kasvintuotannon määrää on pyritty supistamaan muun muassa peltoja met-sittämällä sekä maksamalla korvausta peltojen kesannoinnista. Nämä toimenpiteet ovat vai-keuttaneet maatilatalouden rakenteen kehittä-mistä ja eräissä tapauksissa jopa johtaneet taantuvaan kehitykseen.

Käynnissä olevat tullitariffeja ja kauppaa koskevaan yleissopimukseen (GATT) liittyvät neuvottelut ja Euroopan yhdentymiskehitys tu-levat osaltaan vaikuttamaan myös Suomen maatalouden toimintaedellytyksiin. Maatalou-den kansainvälisen kilpailukyvyyn ja viljelijöiden tulokehityksen turvaamiseksi onkin jatkos-sa kiinnitettävä erityistä huomiota maatalou-den tuottavuuden lisäämiseen sekä tuotantora-kenteen kehittämiseen.

Maatalouden rakennepoliittisia tavoitteita on viimeksi määritelty Maatalous 2000 -komi-teassa. Lakiehdotuksen valmistelussa on otettu pääosin huomioon komitean esittämät tavoit-teet, minkä lisäksi tavoitteenasettelua on laa-jennettu koskemaan myös maaseudulla tapah-tuvaa pienimuotoista elinkeinotoimintaa sekä metsätaloutta.

1.2. Esityksen tavoitteet

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi maa-seutuelinkeinolaki, jonka perusteella voidaan myöntää rahoitustukea maatilataloutta ja muuta pienimuotoista elinkeinotoimintaa har-joittaville yrityksille sekä suorittaa eräitä

maankäyttötoimenpiteitä. Tavoitteena on maa-tilatalouden rakenteen ja toimintaedellytysten parantaminen sekä maaseudun elinkeinotoi-minnan edistäminen ja monipuolistaminen. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi uudessa laissa on kiinnitetty erityistä huomiota yritys-ten taloudellisten ja fyysisten olosuhteiden pa-rantamiseen niin, että yritykset voisivat toimia rationaalisesti.

Maatilataloudessa on ongelmana pieni yri-tyskoko ja siitä aiheutuva tuotannontekijöiden vajaakäyttö. Tämän vuoksi lakia sovellettaessa on tarkoitus kiinnittää erityistä huomiota yri-tyskoon suurentamiseen ja sitä kautta saavut-tavaan tuotannontekijöiden järkipärisen käy-tön ja tuottavuuden lisäämiseen. Yrityskokoa suurennettaessa on keskeisellä sijalla lisäalueiden hankinnan rahoittaminen sekä lisäalueiden hankkiminen ja edelleen myyminen maatalous-hallinnon välityksellä. Aina ei ole kuitenkaan tarpeellista suurentaa yrityskokoa, vaan sa-maan päämäärään voidaan päästä myös yritys-ten välistä yhteistoimintaa lisäämällä.

Maatalouden ylituotannon ja viennin kan-nattamattomuuden takia maatalouden koko-naistuotannon määrää on jouduttu rajoitta-maan erilaisin toimenpitein. Tilanne jatkunee samanlaisena myös tulevaisuudessa. Tuotan-non määrän sääntely on siksi tärkeää erityisesti kotieläintuotannossa, jossa kokonaistuotannon määrää voidaan suhteellisen helposti ja no-peasti lisätä. Tämän vuoksi on tarkoitus, että tuotantopoliittiset tavoitteet otettaisiin hu-mioon suunnattaessa tämän lain mukaista ra-hoitustukea maatalojen investointeihin. Tuo-tantopoliittista tarkoituksenmukaisuutta ei ole kuitenkaan tarkoitus arvioida yksittäisen inves-toinnin rahoituspäätöstä tehtäessä vaan lähin-nä valtion tulo- ja menoarviota tai maatilata-louden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmaa laadittaessa.

Maatalouden tuotannonrajoitusten vuoksi maatalojen taloudellista asemaa pyritään pa-rantamaan erityisesti metsätaloudesta mutta myös erilaisista liitännäiselinkeinoista saatavil-la tuloilla. Metsätalouden merkitys on aina ollut suuri, mutta viimeisten vuosien aikana

myös pienyritystoiminnan merkitys on kasvanut huomattavasti. Vastaisuudessa maatalojen tulot muodostuvat yhä useammin monesta eri tulolähteestä. Tämän vuoksi maataloutta, metsätaloutta ja maaseudun muuta yritystoimintaa on tarkasteltava yhtenä taloudellisena kokonaisuutena.

Maatilatalouden toimintaedellytyksiä parantettaessa ja yleensäkin maaseudun elinkeinotoimintaa edistettäessä on keskeisellä sijalla yrityksen pääomarakenne ja siitä johtuvat rahoituskustannukset. Maatilataloudessa pääoman tarve on yleensä suuri, koska maa- ja metsätalousmaan tarjonta on rajallista ja muiden kuin lähisukulaisten välisissä kaupoissa maa usein hinnoitellaan lisäaluekauppojen hintatason perusteella. Lisäksi maa- ja metsätalousmaan lisääntynyt elinkeinon ulkopuolinen kysyntä nostaa hintatasoa. Nämä tekijät lisäävät pääomien tarvetta erityisesti lisäalueita hankittaessa. Maatilan ostoa rahoitettaessa tilanpidon jatkajalla ei yleensä ole käytettävissä omarahoitusta kuin pienelle osalle kauppahintaa. Markkinahintaisen vieraan pääoman käyttö johtaisi tällaisessa tilanteessa, ottaen huomioon myös maa- ja metsätalousmaan hankinnan verotuskohtelun, usein taloudellisesti kestämättömyyden tilanteeseen, minkä vuoksi julkisen rahoitustuen myöntäminen maatalojen ja lisäalueiden hankinnan rahoittamiseksi on katsottava edelleen tarpeelliseksi.

Yritystoiminnan käynnistämisen kannalta on tärkeää, että yrityksen hankinnan ja tarpeellisten investointien rahoitus saadaan järjestetyksi kohtuullisin rahoitusehdoin. Rahoitustuen myöntäminen lisää selvästi kiinnostusta yrittäjätöiminnan aloittamiseen ja laajentamiseen. Samalla yritystoiminnan taloudelliset toimintaedellytykset paranevat tuotantokustannusten alentuessa. Yrityksen toiminnan jatkuvuuden kannalta onkin tärkeää, että pääomarakenne ja ennen kaikkea rahoituskustannukset ovat oikeassa suhteessa yrityksen toimintaan nähden. Erityisesti maatilataloudessa pääoman tarve on usein suuri oman pääoman määrän jäädessä pieneksi. Tällöin on vaarana, että rahoituskustannukset kasvavat kohtuuttoman suuriksi. Maa- ja metsätalousmaan osalta tilannetta vaikeuttaa vielä se, että niiden hankintameno ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen. Edellä mainittujen syiden perusteella on katsottu tarpeelliseksi myöntää rahoitustukea maatilatalouden ja muun maaseudun pieni-

muotoisen yritystoiminnan investointien rahoitukseen.

Maatilatalouden harjoittajien vinoutuneen ikärakenteen korjaamiseksi uuden lain perusteella pyritään edistämään sukupolvenvaihdoksia myöntämällä rahoitustukea maatilan hankintaan ja toiminnan käynnistämiseen.

Maatilatalouden harjoittajien asuntotuotannon rahoitustuki on tarkoitus vastaisuudessaakin pitää erillään yleisestä asuntotuotannon julkisesta rahoituksesta. Rahoitustuen myöntämisen edellytykset ja rahoitusehdot on kuitenkin tarkoitus pitää pääpiirteittäin vastaavina kuin yleisen asuntotuotannon rahoitusjärjestelmässä. Rakennusinvestointien suunnittelussa ja rahoituksessa on tarkoitus kiinnittää erityistä huomiota asuin- ja työympäristön viihtyvyyden ja työturvallisuuden parantamiseen. Lähinnä maaseudun asuttuna säilymisen tukemiseksi on tarkoitus myöntää rahoitustukea myös olemassaolevan asuntokannan hyödyntämiseen.

Ympäristönsuojelun merkitys on viime vuosina korostunut yhteiskunnallisessa ja taloudellisessa päätöksenteossa. Yhteiskunnan kannalta on tärkeää, että maatalouselinkeino ei saastuta ympäristöä, vaan omalta osaltaan auttaa säilyttämään ja parantamaan ympäristön laatua. Maatalouselinkeino itsensä vuoksi on erityisen tärkeää, että sen tuotantoympäristö säilyy puhtaana. Maatilatalous pystyy toimenpiteillään edistämään ympäristön suojelua, mikäli tarvittavat investoinnit tehdään taloudellisesti mahdollisiksi toteuttaa. Ympäristönsuojelua edistävien investointien tukeminen tämän lain mukaisella rahoitustuella onkin nähty tarpeelliseksi.

Lakiehdotuksen tavoitteena on edistää ja monipuolistaa maaseudun elinkeinotoimintaa. Maaseudun elinkeinorakenne vaihtelee maan eri osissa, mutta monilla alueilla maatilatalous on tärkein yksittäinen työllistäjä. Viime aikoina muun maaseudun pienyritystoiminnan merkitys on kuitenkin lisääntynyt huomattavasti. Esityksellä pyritäänkin turvaamaan eri elinkeinojen tasapuolinen kehitys maan eri osissa niin, että luonnonolosuhteista ja yhteiskunnallis-taloudellisista olosuhteista johtuvat seikat otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon.

2. Nykyinen tilanne

2.1. Lainsäädäntö

Rahoitusta koskeva lainsäädäntö

Maaseutuelinkeinojen kehittämistä tuetaan useiden eri lakien, asetusten ja valtioneuvoston päätösten nojalla. Keskeisin näistä on maatalalaki, joka tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1977. Maatila-asetusta (385/77) on niin ikään sovellettu sanotusta ajankohdasta lukien. Lakiin ja asetukseen on niiden antamisen jälkeen tehty runsaasti muutoksia.

Maan pohjoisimmilla alueilla sovelletaan maatilalain rinnalla myös luontaiselinkeinolakia (610/84) ja kolttalakia (611/84) sekä koko maassa myös maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annettua lakia (1031/86). Porotilalakia (590/69) täytäntöön pantaessa sovelletaan edelleen maatilalailla kumottua maankäyttölakia (353/58) ja muuta maankäyttölainsäädäntöä. Maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annettu laki ja asetus (65/87) ovat määräaika-aisia. Niiden nojalla myönnetään rahoitustukea vuosina 1987—1990.

Pieniyrittäjätoiminnan tukemisesta annetun valtioneuvoston päätöksen (177/88) perusteella kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistot voivat myöntää yritystoiminnan tukemiseen tarkoitettuja investointi- ja käynnistysavustuksia hankkeisiin, jotka edistävät alueellisen kehityksen kannalta tarpeellista pienimuotoista yritystoimintaa ja monipuolistavat alueen yritysraakennetta. Avustusta ei kuitenkaan myönnetä, milloin hankkeeseen on mahdollista saada tukea maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain nojalla.

Kehitysaluerahasto Oy (KERA) voi myöntää lainoja toimintapiiriinsä kuuluvien yritysten käyttömaksuinvestointeihin ja käyttöpääomaksi. Lisäksi KERA voi antaa näiden lainojen vakuudeksi omavelkaisia takauksia. KERA:n tukemat toimialat ovat osittain samat kuin maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain nojalla tuettavat toimialat.

Maataloustuotevarastojen korkotukilainoista annetun lain (19/77) nojalla myönnettävä tuki on päällekkäinen maatilalain mukaisen tuen kanssa sikäli kuin on kysymys maatilojen viljankuivureiden ja tuotevarastojen rakenta-

misesta. Maataloustuotevarastojen korkotukilainoista annetun lain mukaisten lainojen myöntäminen lopetettiin käytännöllisesti katsoen vuonna 1988.

Vuonna 1976 annettiin kalatalouden korkotukilainoista laki (1/76) ja asetus (263/76). Lailla kumottiin kalastuselinkeinon harjoittamisen tukemisesta annettu laki (557/69) ja sen nojalla annetut säädökset. Kalatalouden korkotukilainojen korkohyvityksestä ja lainojen enimmäismääristä on määrätty valtioneuvoston päätöksellä. Vuoden 1987 alusta kalastuselinkeinon investointeja on tuettu myös maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain nojalla.

Valtion tulo- ja menoarviossa on otettu vuodesta 1982 harkinnanvarainen määräraha nuorten viljelijöiden tukemiseen. Nuorille viljelijöille voidaan maksaa valtion tulo- ja menoarvion rajoissa valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein erityistä käynnistystukea niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat maatalouden harjoittamisen aloittamisesta ensimmäisellä maatilalla. Käynnistystukijärjestelmää alettiin soveltaa vuonna 1982 Pohjois-Suomessa ja muualla maassa erityisaluekunnissa. Maataloustulosopimuksen mukaan vuoden 1983 puolivälistä lähtien tukea on voitu maksaa koko maassa. Tuesta määrätään nykyisin käynnistystuen maksamisesta nuorille viljelijöille annetussa valtioneuvoston päätöksessä (283/89).

Maatilakiinteistöjen energia-avustuksista annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen (963/81) nojalla on vuodesta 1981 myönnetty avustuksia maataloille, joilla siirrytään kotimaisen polttoaineen käyttöön perustuvaan lämmitysjärjestelmään tai uusitaan tällainen lämmitysjärjestelmä. Kasvihuoneviljelmien energia-avustuksista annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen (48/81) nojalla avustetaan kasvihuoneyritysten lämpötaloudellisia investointeja.

Yksityismetsien puuntuotannon edistämiseksi valtion tulo- ja menoarvioon vuosittain otettavista määrärahoista osoitetaan metsänparannustoita varten avustusta, lainaa ja ennakko-rahoitusta metsänparannuslaissa (140/87) säädettyin perustein.

Valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin annetun lain (433/63), jäljempänä rahoituslaki, perusteella voidaan myöntää varoja valtion tulo- ja menoarviossa osoitetuista varoista maataloushallinnon

toimesta ja sen valvonnan alaisena muun muassa ojituksen maan peruskuivattamiseksi.

Myös verotusta koskevilla säännöksillä (perintövero, leimavero, investointivaraukset) on huomattava merkitys maatilojen rahoitukselle.

Muu maatalouden rakenteeseen vaikuttava lainsäädäntö

Maatilojen perinnönjakoa koskevan lainsäädännön nojalla yksi osakas voi saada koko maatilansa osansa. Muille osakkaille maksetaan lunastushinta, joka perintökaaren 25 luvun (637/82) laskuperusteilla vastaa maatilalla tuotettua. Perintökaaren 25 lukua sovelletaan 1 päivänä maaliskuuta 1983 tai sen jälkeen kuolleelta henkilöltä jääneeseen maatalaan.

Vuonna 1978 tuli voimaan oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata annettu laki (391/78). Sen tarkoitus on ehkäistä maa- ja metsätalouden siirtymistä muiden omistajien kuin viljelijäväestön omistukseen sekä edistää maansaantia maatilain mukaisen tilakoon suurentamiseen.

Maatilojen yrityskokoa on ohjattu kotieläin-yritysten perustamislupajärjestelmällä, jota koskevat säännökset nykyisin sisältyvät vuoden 1991 loppuun voimassa olevaan lakiin kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa (1011/84). Laki rajoittaa tiettyä kokoa suurempien uusien nautakarja-, sika- ja kanatalousyritysten perustamista ja entisten laajentamista. Perustamislupajärjestelmää on sovellettu vuodesta 1975 sikaloihin ja kanaloihin sekä vuodesta 1979 nautakarjayrityksiin. Lypsykarjojen osalta perustamislupajärjestelmä kuitenkin lakkautettiin vuonna 1985, kun maidon tilakohtainen tuotantokiintiöjärjestelmä astui voimaan.

Maanvuokralaissa (258/66) säädetään perusteet maan vuokraamiselle asuntotarkoitukseen, maatalouden harjoittamista varten sekä muihin tarkoituksiin. Maanvuokralain uudistamista valmistellaan parhaillaan oikeusministeriön asettamassa toimikunnassa.

Sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmä liitettiin maatalousyrittäjien eläkejärjestelmään vuoden 1974 alusta maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) muutoksella (219/74). Sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmän soveltamisaikaa on jatkettu useaan otteeseen. Nykyisten säännösten mukaan järjestelmä on voimassa vuoden 1990 loppuun. Sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmän

maatalouspoliittisena päätavoitteena on aikais-
taa jatkamiskelpoisten tilojen siirtymistä nuorille viljelijöille.

Luopumiseläkelaki (16/74) säädettiin alunperin koskemaan vuosina 1974—1976 tapahtuneita luovutuksia. Lain soveltamisaikaa on sen jälkeen jatkettu useaan otteeseen. Nykyisten säännösten mukaan luopumiseläkelakia sovelletaan, jos luopuminen on tapahtunut ennen vuotta 1991. Luopumiseläkejärjestelmän maatalouspoliittisena tavoitteena on alusta alkaen ollut maataloustuotannon tasapainottaminen poistamalla peltoa tuotannosta. Toisena tavoitteena on maataloustuotantoon jäävien tilojen elinkelpoisuuden parantaminen lisämaaluvutukseen perustuvalla luopumiseläkkeellä.

2.2. Maatilain soveltamiskäytäntö

Yleistä

Maatilain tarkoituksena on maatalouden rakenteen kehittäminen ja maatilatalouden toimintaedellytysten parantaminen. Maatilain mukaisella tuella suurennetaan tilakokoa, parannetaan tilusten sijoitusta ja edistetään viljelijöiden välistä maataloudellista yhteistoimintaa. Sillä myös ehkäistään maatilojen pirstomista sekä muun muassa edistetään tilojen kuntoonpanoa ja tuetaan nuoria viljelijöitä.

Varsinaisen maatilatalouden lisäksi maatilain mukaiset tukitoimenpiteet koskevat myös puutarhaviljelyä, turkistarhausta, hevosten kasvatusta, ratsastukseen liittyvää yritystoimintaa, mehiläishoitoa ja kalanviljelyä joko yksin tai varsinaisen maatilatalouden ohella sekä muuta erikoismaataloutta samoin kuin poro- ja kalataloutta varsinaisen maatilatalouden ohella harjoitettuna. Maatilain nojalla voidaan tukea myöntää myös metsätaloustiloille.

Maatilalaki koskee lähinnä sellaisia tiloja, jotka voidaan hoitaa viljelijän ja hänen perheenjäsentensä työllä. Maatilalla metsäalan osalta on perhevilmäyksen koolle asetettu tarkat ylärajat. Maatilalla metsän puuntuotto saa olla enintään 700—1 000 m³/v. Metsätaloustilan puuntuotto saa olla enintään 1 200 m³/v.

Maatilalla vähimmäiskoosta on säädetty aseuksella. Ostettaessa uusi tila tai lisäalue täytyy maatilalla täyttää oston jälkeen muuntolukuvaatimus, joka on I ja II vyöhykkeellä 10 ja III ja IV vyöhykkeellä 11. Tämä muuntoluku

saadaan jakamalla metsän verotuotto luvulla 17 ja lisäämällä jäännökseen peltohehtaarit. Lisäksi edellytetään, että peltoa on tilalla ainakin neljä hehtaaria. Aivan pohjoisimmissa kunnissa riittää, että tilalla on peltoa vähintään neljä hehtaaria. Tilan muuntolukuvaatimusta voidaan alentaa erityisin perustein enintään 2,5:lla.

Haettaessa sisarusuuslainaa, siihen verrattavaa maanostolainaa, rakentamis-, asunto-, salaoitus-, tie- tai irtaimistolainaa riittää, kun tilalla on peltoa vähintään kaksi hehtaaria. Sähköistämisen- ja vesihuoltolainaa sekä rakennetun asuntotilan ostolainaa haettaessa tilakoolle ei ole asetettu alarajaa. Maatilan metsän osalta vähimmäisvaatimusta ei ole.

Muuntolukuvaatimus (10 ja 11) kerrotaan ostajien lukumäärällä, jos kysymyksessä on uuden maatilan ostolainaa, sisarusuuslainaan verrattava maanostolainaa tai lisäalueen hankkiminen tulevalle tilanpidon jatkajalle ja ostajina on useampia henkilöitä, jotka eivät ole naimisissa keskenään.

Metsätaloustilan osalta vähimmäiskokovaatimus on 150—225—300 m³/v vyöhykkeestä ja linalajista riippuen.

Maatilalain mukaisia toimenpiteitä ei yleensä kohdisteta maatilan pirstomisen kautta muodostuneen maatilan hyväksi. Pirstominen ei kuitenkaan vaikuta tuen myöntämiseen, ellei pirstominen ole tapahtunut hakijan tai hänen vanhempiansa toimesta. Vaikka se on tapahtunut hakijan vanhempien toimesta, ei pirstominen estä tuen myöntämistä, mikäli pirstomisesta on ennen maatilan siirtymistä hakijan omistukseen kulunut vähintään viisi vuotta tai vähemmänkin, kun vanhemmat tai toinen heistä on sittemmin kuollut, ja pirstominen on johtunut pakottavista taloudellisista vaikeuksista. Pirstomisena ei myöskään pidetä vähäisiä alueuovutuksia tai luovutuksia muuhun kuin maa- ja metsätaloudelliseen käyttöön. Pirstomista koskevat tarkemmat säännökset on annettu maatilahallituksen ohjeilla.

Jos viljelyä pidetään lähinnä harrastuksena, tukea ei myönnetä asuntolainaa lukuunottamatta. Tuen hakija katsotaan harrastelijaksi, jos hakijan ja hänen puolisonsa tulot tilan ulkopuolelta nousevat maatilahallituksen päättämää rajaa eli 105 000:ta markkaa korkeammaksi ja sen lisäksi tilan tuotantosuunta on kasvinviljely. Kotieläintalouden harjoittajaa ei pääsäännön mukaan pidetä harrastelijaviljelijänä.

Maatila-asetuksessa on säädetty siitä, minkä ikäiselle henkilölle lainaa voidaan myöntää. Pääsääntönä on, ettei lainaa saa myöntää henkilölle, joka on täyttänyt 63 vuotta. Eräissä tapauksissa lainaa voidaan kuitenkin myöntää enintään 67 vuotta täyttäneelle henkilölle. Kokonaan ilman enimmäisikärajoituksia voidaan myöntää perusparannuslainaa salaojitukseen, vesihuolto- ja sähköistämislainaa, asunto- tai asuntokorkotukilainaa asunnon peruskorjaukseen tai laajentamiseen sekä asuinympäristön parantamislainaa.

Edellytyksenä tuen saamiselle on, että asianomainen henkilö asuu maatilalla. Tukea voi kuitenkin erityisistä syistä saada myös henkilö, joka asuu maatilan läheisyydessä tai jonka poissaolo maatilalta on luonteeltaan tilapäistä. Perusparannuslainaa saadaan kuitenkin myöntää, jos lainanhakija asuu sellaisella etäisyydellä maatilalta, että hänellä on katsottava olevan edellytykset viljellä sitä omatoimisesti.

Henkilön ei voida katsoa olevan taloudelliselta asemaltaan tuen tarpeessa, jos hänen voidaan tulojensa tai omaisuutensa perusteella katsoa kohtuudella selviytyvän omaisuuden hankkimisen tai työn suorittamisen rahoittamisesta tavanmukaisin ehdoin annettavan pankkilainan turvin. Lainaa ei saa myöntää myöskään, jos hakijan ei velkojen hoitomenot ja niihin käytettävissä olevat tulot huomioon ottaen voida katsoa selviytyvän lainan hoitomenoista. Lainahakemukseen on sen mukaan kuin maatilahallitus erikseen määrää, liitettävä selvitys hankkeen taloudellisuudesta.

Lainaa voidaan maatilalain mukaan myöntää asetuksella säädettyin edellytyksin kahdelle tai useammalle henkilölle. Aviopuolisot katsotaan lainaa myönnettäessä yhdeksi henkilöksi.

Yksityisten viljelijöiden perustamille yhtiöille, joiden tarkoituksena on harjoittaa maataloudellista yhteistoimintaa, voidaan maatilalain mukaan myöntää lainaa ja rakentamisavustusalueella myös rakentamisavustusta. Yhtymällä tarkoitetaan osakeyhtiötä, osuuskuntaa ja avointa yhtiötä. Avoinena yhtiönä voi toimia myös vuokra- tai omistusoikeudella hallitulla maalla sijaitseva turkistarha. Tarkempia säännöksiä näistä lainoista on annettu asetuksella maataloudellista yhteistoimintaa varten perustetuille yhtiöille myönnettävistä lainoista (949/78).

Lainaehdot

Lainat myönnetään joko valtionlainoina maatilatalouden kehittämisrahaston varoista tai korkotukilainoina luottolaitosten varoista. Lainan myöntää osuuspankki, säästöpankki, liikepankki tai Suomen Hypoteekkiyhdistys. Milloin maatilahallitus on niin päättänyt tulee lainahakemus antaa ennen asian ratkaisemista maatilahallituksen tehtävään määräämän henkilön tarkastettavaksi. Lainan myöntämisen edellytyksiä koskeva asia voidaan saattaa myös maatilahallituksen ratkaistavaksi.

Ensimmäisen maatilansa alle 35-vuotiaana hankkinut voi saada maanosto- ja rakentamislainojen lyhentämiseen ja korkojen maksuun lykkäystä 1—5 vuotta. Lykkäyksiä voi saada myös tilan hankkimisen jälkeen myönnettyihin maanosto- ja rakentamislainoihin, jollei tilan hankkimisesta ole kulunut yli 8 vuotta. Hakija ei kuitenkaan saa olla yli 42-vuotias.

Maanosto- ja sisarosuuslainojen korko on vyöhykkeestä riippumatta 3 prosenttia, jos tilan peltoala on maanoston jälkeen enintään 10 hehtaaria (II vyöhykkeellä 13 ha) ja metsän verotuotto enintään 85 m³. Lainan korko on 8 prosenttia, jos tilan koko lisäalueen oston jälkeen on yli 50 peltohehtaaria ja metsän verotuotto yli 300 m³.

Maanosto- ja rakentamislainojen lyhennykset alkavat I—III vyöhykkeellä kahden vuoden ja IV vyöhykkeellä yhden vuoden kuluttua viimeisen lainaerän nostamisesta, mikäli hakija on oikeutettu 60 prosenttiin asuntolainaan.

Lainaa on voitu myöntää myös vaiheittaisen sukupolvenvaihdoksen rahoittamiseen vuodesta 1988 lukien.

Vaiheittaisella sukupolvenvaihdoksella tarkoitetaan maatilalan omistusoikeuden siirtämistä tilanpidon jatkajalle useammalla kuin yhdellä luovutuksella. Vaiheittainen sukupolvenvaihdos ei koske metsätaloustilaa.

Leimaverolain 30 §:n mukaan kauppakirja on leimaverosta vapaa haettaessa lainhuutoa, jos kauppaan on saatu maatilalainaa. Leimaverovapaustodistuksen saa maatalouslautakunnalta. Jos leimaveron on jo ehditty maksaa ennen maatilalainan saamista, voi sen saada hakemuksesta lääninverovirastosta takaisin. Myös maatilalainavelkakirja samoin kuin maatilalainan panttivelkakirja ovat leimaverosta vapaat.

Luottolaitokselle suoritetaan valtionlainojen koskevien lainavarojen hoidosta maatilatalou-

den kehittämisrahaston varoista hoitopalkkiota valtioneuvoston päättämä määrä, joka saa olla enintään 0,5 prosenttia lainojen määrästä. Vuonna 1988 hoitopalkkiot olivat 33 miljoonaa markkaa.

Luottolaitosten omista varoista myönnettyistä lainoista maksetaan luottolaitokselle tulo- ja menoarviossa osoitetuista varoista korkohyvityksenä määrä, joka saadaan, kun korkoprosenttina käytetään Suomen Pankin perimän peruskoron, lisättynä 2,25 prosenttiyksiköllä, ja lainan saajan maksaman koron välistä erotusta.

Maatilahallituksella on valta huolehtia maatilatalouden kehittämisrahaston lainoitukseen käytettävissä olevien varojen ohjaamisesta siten, että korkotukilainojen erilaiset saantimahdollisuudet eri osissa maata sekä kehitysaluepoliittiset näkökohdat tulevat huomioon otetuiksi. Tämä on ollut tarpeen, koska varoja on ollut vuosittain osittain lainojen kysyntään nähden riittämättömästi.

Rahoitustilanne

Valtion tukema lainoitus on kasvanut nopeasti 1980-luvun alkuvuosina. Vuodesta 1985 lähtien lainojen yhteismäärä on pysynyt samalla tasolla vuoteen 1989 saakka. Vuonna 1989 lainoja voitiin maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myöntää käyttösunnitelman mukaan noin 672 miljoonaa markkaa eli 53 miljoonaa markkaa vähemmän kuin vuonna 1987. Vähennys johtui pääosin siitä, että vuoden 1987 ja 1988 satovahinkojen johdosta myönnettävät lykkäykset pienensivät kehittämisrahaston kyseisen vuoden tulokertymää. Korkotukilainojen määrä oli noin 825 miljoonaa markkaa. Näin ollen tuetun lainoituksen yhteismääräksi vuonna 1989 tuli noin 1 497 miljoonaa markkaa.

Lainoituksessa on toteutettu useita toimenpiteitä, joilla maatiloiden hinnat pyritään saattamaan niiden tuotannollista arvoa vastaavalle tasolle ja joilla voidaan vaikuttaa investointien taloudellisuuteen. Tällä pyritään ennalta ehkäisemään maatiloiden taloudellisia vaikeuksia. Samalla lainamäärän kasvua on tuntuvasti hidastettu.

Maatilalain mukaista lainoitusta on jo usean vuoden ajan voimakkaasti kohdennettu sukupolvenvaihdoksiin ja maanostoihin. Samalla on tuotantopoliittisista syistä supistettu koti-

eläinrakennusten rahoitusta ja pitäydytty lähinnä peruskorjauslainoituksessa. Niillä alueilla, joilla tuotantorakennuskanta on suhteellisen heikko, rakentamisen lainoituksen rajoittaminen nykyiselle tasolle johtaa ennen pitkää

tuotantorakennuskannan vakavaan rappeutumiseen. Kun esimerkiksi maidontuotantoa ohjataan nykyään kiintiöjärjestelmän avulla, vähentyy tarve ohjata rakentamista rahoituksen kautta.

Maatilalain mukaisen lainoituksen osuus investointien määrästä kohteittain vuonna 1988

Lainalaji	Määrä milj. mk			Investoinnit (arvio)	Lainoituksen %-osuus in- vestoinneista
	MKR- lainat	Korko- tuki- lainat	Maa- tilalainat yhteensä		
Maanosto- ja sisarosuuslainat	406,6	600,0	1 006,6	2 892	42
Rakentamislainat	23,8	87,2	110,0	1 476	8
Perusparannuslainat	0,1	37,2	37,3	208	18
Asuntolainat	194,9	23,7	218,6	876	25
Muut lainat	2,9	11,8	14,7		

Avustusten myöntäminen

Maatilalain mukaan voidaan myöntää I, II ja III vyöhykkeellä tiente-koavustuksia ja sala-oja-avustuksia. Tiente-koavustuksen määrä on 50—60 prosenttia ja sala-oja-avustuksen 30—40 prosenttia hyväksytyjen kustannusten määrästä vyöhykkeestä riippuen. Lisäksi Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa voidaan myöntää raivausavustusta maatalouskelpoisen maan raivaamista varten pelloksi tai laitumeksi enintään 80 prosenttia hyväksytyn kustannusarvion määrästä. Maatilalain mukaisella rakentamisavustusalueella voidaan myöntää avustusta karjarakennuksen rakentamiseen, laajentamiseen ja peruskorjaukseen kustannusarvion määrästä enintään 20—60 prosenttia alueesta riippuen. Vuonna 1989 voitiin myöntää sala-oja-avustuksia 45 miljoonaa markkaa ja tiente-koavustuksia 8 miljoonaa markkaa sekä rakentamisavustuksia 8 miljoonaa markkaa.

Maanjärjestelytoiminta

Maatilahallituksen harjoittaman maanjärjestelytoiminnan tavoitteena on olemassa olevien maa- ja metsätaloustilojen koon suurentaminen ja tilussijoituksen parantaminen. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi maatilahallitus hankkii maatilalain tarkoituksiin maata, joka pyritään välittömästi myymään lisäalueiksi lähialueen viljelijöille.

Maatilalain tarkoituksiin maata hankitaan pääasiallisesti vapaaehtoisin kaupoin sekä osta-

malla tai lunastamalla maanhankintaoikeuslain toteuttamisen seurauksena. Viime vuosina maatilatalouden kehittämisrahaston varoja on ostoihin ja lunastuksiin käytetty vuosittain noin 150—170 miljoonaa markkaa, josta maanhankintaoikeuslain toteuttamiseen 20—40 prosenttia. Pakkokuutokauppalunastuksiin käytetään vuosittain 5—10 miljoonaa markkaa.

Maata hankitaan vuosittain noin 18 000—20 000 hehtaaria. Hankitusta alasta peltoa on 1 000—1 500 hehtaaria ja metsämaata 15 000—17 000 hehtaaria. Alueet luovutetaan lisäalueiksi 1—2 vuoden kuluessa maan hankkimisesta.

Maatilahallituksen vapaaehtoinen maanostotoiminta ei ole itsetarkoitus, vaan aina pyritään viljelijöiden välisiin suoriin kauppoihin. On kuitenkin tapauksia, joissa suoraa kauppaa ei synny; ei esimerkiksi haluta myydä naapurille tai alue on liian suuri. Tällöin on helppo myydä puolueettomalle ostajalle, joka luovuttaa lisäalueet tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon alueen sijainnin, hinnan ja sopivimman ostajan. Maatilahallituksen maanhankinnalla voidaan jossain määrin valvoa myös maan hintatasoa ja estää maan hinnannousua.

Maan puolittainen ostovelvoite syntyy myös silloin, kun viljelijä siirtyy luopumiseläkkeelle ja tarjoaa ainakin osaa tilastaan maatilahallitukselle.

Viime vuosina on maata käytetty hieman enemmän kuin sitä on hankittu käytön vaihdellessa vuosittain 15 000 hehtaaria 30 000 hehtaariin. Maatilahallituksen hallinnassa olevan

maan kokonaismäärä on vuoden 1988 lopussa ollut noin 100 000 hehtaaria, josta peltoa on noin 4 000 hehtaaria. Alueesta on Lapin maatalouspiirin alueella lähes 40 prosenttia. KehittämISRahaston varoja on alueisiin sidottu noin 370 miljoonaa markkaa.

Maatilahallituksen vapaaehtoinen maanostotoiminta keskittyy tapauksiin, joissa viljelijöiden välisiä suoria kauppvoja ei ole syntynyt. Tästä syystä maan hankinta ja sen käyttäminen täydentää erityisesti tilakoon suurentamisen osalta maatilalainoitusta.

Alueen hankkiminen valtiolle on katsottu tarkoituksenmukaiseksi myös silloin, kun kaupan kohde on pinta-alaltaan suuri tai kun se on monipalstainen eivätkä yksittäisen tilan resursit riitä hankkeen rahoittamiseen. Tällaisten alueiden hankkiminen antaa mahdollisuuden hieman laajempaankin tilusten järjestelyyn paikkakunnalla.

Yksittäisten tilojen tilakoon suurentamisen ja tilussijoituksen parantamisen lisäksi maatilahallituksen hallinnassa olevista maista muodostetaan yhteismetsiä, mikä osaltaan vähentää metsätilojen pirstoutumista. Niin ikään maatilahallitus on viime vuosina hankkinut alueita käytettäväksi uusjakalueilla.

Maanjärjestelytoiminnan ja siihen kiinteästi liittyvän maanhankintaoikeuslain mukainen toiminta lisää osaltaan maatilojen rakennemuutoksen hallittavuutta ja hillitsee maan hinnannousua.

2.3. Maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämistä koskevan lain soveltamiskäytäntö

Yleistä

Laki koskee pienimuotoisesti harjoitettavia erikoismaatalouden aloja, kuten puutarha- ja taimitarhaviljelyä, turkistarhausta ja kalanviljelyä sekä pienimuotoista kalastusta ja muutaakin luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvaa alkutuotantoa. Varsinaista maa- ja metsätaloutta laki ei sen sijaan koske. Lisäksi lain piiriin kuuluu pienimuotoisesti harjoitettu turpeen, energiapuun, hakkeen ja muun vastavan kotimaisen polttoaineen tuotanto sekä tiloilla alkutuotannon yhteydessä tarjottavat pienimuotoiset lomailupalvelut, hevosten kasvatusta, ratsastukseen liittyvää yritystoimintaa ja työliike sekä muu tiloilla tapahtuva yritystoiminta, joka liittyy niillä harjoitettavaan alkutuotantoon tai täydentää sitä.

minä, joka liittyy niillä harjoitettavaan alkutuotantoon tai täydentää sitä.

Työpaikan tulee sijaita maaseutualueella, jolla tarkoitetaan haja-asutusalueita ja pieniä, enintään 500 asukkaan taajamia. Erikoismaataloutta voidaan kuitenkin tukea suuremmissakin taajamissa harjoitettuna.

Työvoimaa suunnitellussa yrityksessä voi olla yrittäjän lisäksi erikoismaatalouden aloilla enintään kolmen ja muilla toimialoilla enintään kahden vuosityöpaikan verran. Tilan muun alkutuotannon vaatima työvoima luetetaan mukaan sanottuja määriä laskettaessa. Pienimuotoiseksi katsotaan aina kuitenkin yritystoiminta, jota harjoitetaan yksinomaan yrittäjän ja hänen perheensä työllä.

Rahoitustukea voidaan antaa paitsi luonnolliselle henkilölle myös avoimelle yhtiölle, kommandiittiyhtiölle, osakeyhtiölle ja osuuskunnallekin. Rahoitustuen myöntämisen yleisenä edellytyksenä on, että yrittäjä taikka yhtiön osakkaiden tai osuuskunnan jäsenten enemmistö asuu yrityksen sijaintipaikalla tai sen läheisyydessä.

Tukimuodot

Rahoitusmuotoja ovat investointi-, käynnistys- ja kehittämisavustukset sekä lainat käyttö- ja vaihto-omaisuusinvestointeihin ja pysyväisluonteiseksi käyttöpääomaksi.

Investointiavustusta voidaan myöntää alueesta riippuen enintään 35—50 prosenttia. Milloin niin katsotaan aloitettavan tai siihen verrattavan yritystoiminnan kohdalla tarpeelliseksi, voidaan sanottuja enimmäismääriä ylittää ensimmäisellä vyöhykkeellä enintään 5—10 prosenttiyksiköllä alueesta riippuen.

Käynnistysavustusta saadaan yrityksen työntekijäin palkkakustannuksiin myöntää yhdeltä, kahdelta tai kolmelta tuotantotoiminnan tai laajennetun tuotantotoiminnan alkamista seuraavalta käynnistysvuodelta hyväksyttävistä palkkakustannuksista enintään 25—50 prosenttia alueesta ja käynnistysvuodesta riippuen. Tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi annettussa laissa tarkoitetulla ensimmäisellä perusvyöhykkeellä ja erityisalueilla muualla maassa voidaan, milloin niin katsotaan aloitettavan tai siihen verrattavan yritystoiminnan kohdalla tarpeelliseksi, edellä tarkoitettuja enimmäismääriä ylittää enintään 20 prosenttiyksiköllä.

Kehittämisyavustuksen suuruus on enintään 45—75 prosenttia alueesta riippuen.

Lainaa saadaan myöntää enintään 50 prosenttia käyttö- ja vaihto-omaisuuden hankintakustannuksista sekä pysyväisluontoisen käyttöpääoman tarpeesta. Jos hankintakustannuksia varten annetaan sekä lainaa että avustusta, saa niiden yhteismäärä nousta enintään 75 prosenttiin kyseisistä kustannuksista. Lainan korko on Suomen Pankin peruskoron suuruinen ja takaisinmaksuaika 3—12 vuotta.

Vuonna 1989 tukea haettiin noin 2 100 hankkeeseen (vuosina 1987 ja 1988 yhteensä noin 5 000 hanketta). Avustusta myönnettiin 1 900 hankkeelle (1 661 kpl v. 1988). Hylättyjen hakemusten osuus kaikista käsitellyistä hakemuksista oli noin kolmannes. Avustuksiin myönnettiin 122 miljoonaa markkaa ja lainoihin 137 miljoonaa markkaa.

2.4. Nuorten viljelijöiden käynnistystukea koskevien säännösten soveltamiskäytäntö

Voimassa olevan käynnistystuen maksamisesta nuorille viljelijöille annetun valtioneuvoston päätöksen mukaan käynnistystuen myöntämisen edellytyksenä on, että viljelijä on hankkinut vastikkeellisesti ensimmäisen maatilansa alle 35-vuotiaana. Viljelijän on itse työhön osallistuen harjoitettava hankkimallaan maatilalla maatilataloutta.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että maatalalaisia tarkoitetut sisarusuuslainan myöntämisen edellytykset ovat olemassa.

Käynnistystuen suuruus on määräytynyt 31 päivästä maaliskuuta 1987 prosentuaalisten enimmäismäärien puitteissa hyväksyttävistä kustannuksista. Koneiden ja laitteiden osalta prosentuaalinen enimmäismäärä on ollut 20 prosenttia, peruskalkituksen ja siementen sekä lannoitteiden hankinnan osalta 50 prosenttia ja jalostuksen osalta 30 prosenttia. Viljelijälle maksettavan käynnistystuen enimmäismäärä on koko järjestelmän voimassaoloaikana ollut 50 000 markkaa. Vuonna 1984 ja sen jälkeen 31 päivään maaliskuuta 1987 tuen enimmäismäärä oli kuitenkin enintään 25 000 markkaa, jos viljelijän puoliso oli täyttänyt 35 vuotta ennen maatilaa hankkimista.

Käynnistystuen myöntämisessä on 31 päivästä maaliskuuta 1987 noudatettu kauppahinnan ja maatilaa laskennallisen arvon suhteeseen

perustuvaa järjestelmää. Päämääränä on kohdistaa tuki sellaisille maataloille, jotka on hankittu niiden tuotannollista arvoa vastaavasta hinnasta. Sen vuoksi tuen enimmäismäärä riippuu tilasta maksetun vastikkeen ja maatilaa perintökaariarvon suhteesta.

Nuorten viljelijöiden käynnistystukea on myönnetty seuraavasti:

Vuosi	mmk	kpl
1982	9	182
1983	61	1 261
1984	86	2 851
1985	110	2 345
1986	142	2 995
1987	167	3 362
1988	150	3 170
1989	85	1 845

3. Rahoitusmarkkinoiden kehitysnäkymiä

Suomen rahoitusmarkkinoilla on 1980-luvulla luovuttu vähitellen sääntelystä. Rahoitusjärjestelmä on muuttunut markkinaehtoisemmaksi kuin vuosikymmenen alussa. Luottolaitosten varainhankinnasta yhä suurempi osa muodostuu niin sanotusta erityisottolainoituksesta eli markkinahintaisesta rahasta.

Rahalaitosten antolainauksen keskikorkosääntelyn päättyminen vuonna 1986 mahdollisti kilpailun myös lainojen koroilla. Uusien lainojen korot määräytyvät kysynnän ja tarjonnan mukaan, ja samalla markkinamekanismi tasapainottaa lainojen määrällisen kysynnän vastaamaan rahalaitosten lainoitusmahdollisuuksia.

Jälkimarkkinakelpoisen ja siten markkinahintaisen varainhankinnan lisääntyminen rahalaitosten koko varainhankinnasta ja korkosääntelyn purkautuminen ovat johtaneet lyhyen rahan markkinoilta johdettujen viitekorkeiden käyttöönottoon uusien luottojen koron määrityksessä. Viitekorkeina käytetään lähes poikkeuksetta Suomen Pankin vahvistamia helibor-viitekorkeita. Asuntoluottojen korot ovat kuitenkin edelleen pääasiassa peruskorkosidonnaisia kuten myös maatilatalouden pitkäaikaisten luottojen korot. Valtaosa yritys- ja kulusluottojen koroista sidotaan jo helibor-viitekorkeihin.

Markkinarahakoroista johdettujen viitekorkeiden käyttö on tehnyt mahdolliseksi luottoehtojen "räätälöinnin" asiakkaan tarpeita vastaaviksi. Viitekorkeusidonnaisuus pienentää pankeille pitkistä luotoista aiheutuvaa korkoriskiä, koska sekä varainhankinnan että luotonannon korot vaihtelevat samojen viitekorkeiden mukaan. Näin ollen pankkien mahdollisuudet pitkien luottojen myöntämiseen ovat parantuneet.

Korkojen sääntelystä luopuminen on yhdessä hidastuneen inflaation kanssa johtanut reaalisen korkotason nousemiseen. Yleisenä käsityksenä on, että rahamarkkinoilla tapahtuneiden muutosten johdosta reaalinen korkotaso pysyy vastaisuudessaakin positiivisena. Reaalikoron nousu kohottaa investointien tuottoväitimuksia ja siten pääomat ohjautuvat aikaisempaa tuottavampiin investointikohteisiin.

Maatalouselinkeinon rahoitusasema vapailla markkinoilla on tähän saakka ollut suhteellisen hyvä. Tämä on johtunut ennen kaikkea siitä, että pankkien ottolainaus on suurelta osalta perustunut verovapaisiin tileihin, joiden korkotaso on ollut alhainen. Tilanne on kuitenkin nopeasti muuttumassa. Säästäjät sijoittavat varojaan enenevässä määrin tavanomaisia käyttötilejä tuottavampiin kohteisiin kuten verottomille ja verollisille määräaikaistileille ja osakeisiin. Tällainen kehitys nostaa erityisesti paikallispankkien varainhankinnan kustannuksia ja lisää paineita antolainauksen korkotason nostamiseen.

Vakuustilanteen osalta tilanne on nyt suhteellisen nopeasti muuttumassa maatalouden osalta. Ympäristössä tapahtuvien muutosten ja maatalouden pääomarakenteen muutoksen seurauksena tulevaisuudessa konkretisoituu tarve saada maatalouden rahoituskeinoksi yrittäjärahoituksen käytettävä valtiontakaustjärjestelmä.

Eduskunnalle on annettu esitys talletuspankeja koskeväksi lainsäädännöksi (hall.es. 242/1989 vp.), jossa muun muassa vaaditaan pankeilta nykyistä huomattavasti korkeampaa vakavaraisuusastetta. Vakavaraisuutta arvioitaessa pankkien sitoumukset luokiteltaisiin neljään riskiryhmään niiden riskialttiuden mukaan. Kansainvälisten vaatimusten mukaisesti maatalouden luotot kuuluisivat kaikkein riskialtteinpaan luokkaan, mikä aiheuttaisi osaltaan nousupaineita maatalatalouden luottojen korkotasoon.

Pääomien saatavuus ei muodostane vastaisuudessa ongelmia. Pääomista joudutaan kuitenkin maksamaan markkinahinta, ja pankkien varainhankinta kallistunee tuntuvasti aikaisemmasta. Maatalatalouden rahoitustarpeen tyydyttämisessä ongelmaksi näyttääkin muodostuvan rahoituksen hinta, ei niinkään saatavuus.

4. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 17 päivänä helmikuuta 1988 toimikunnan laatimaan ehdotuksen maatilalain ja siihen liittyvän rahoituslainsäädännön kokonaisuudistukseksi. Toimikunnan tuli ottaa huomioon maataloustuotannossa, sen ohjauksessa ja tuotteiden markkinoinnissa, tilojen rakenteissa ja rahoituksessa, metsätaloudessa ja muissa maatalatalouden olosuhteissa tapahtunut ja arvioitavissa oleva lähiajan kehitys sekä Maatalous 2000 -komitean ehdotukset. Toimikunnan tuli kiinnittää huomiota alkutuotannon ohella tiloille soveltuvien elinkeinojen harjoittamismahdollisuuksiin ja tilojen kehittämiseen taloudellisin kokonaisuuksina. Toimikunnan tuli laatia selvitys ehdottamansa lainsäädännön mukaisen rahoituksen tarpeesta ja kohdentamisesta. Niin ikään toimikunnan oli valmisteltava asianomaisen lainsäädännön vaatimat asetustasoiset säännökset.

Esitys on laadittu toimikunnan 29 päivänä syyskuuta 1989 päivätyn mietinnön ja lakiehdotuksen pohjalta.

Esitysluonnoksesta on hankittu lausunnot sisäasiainministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, ympäristöministeriöltä, maatilahallitukselta, metsähallitukselta, maanmittaushallitukselta, vesi- ja ympäristöhallitukselta, asuntohallitukselta, Suomen Pankilta, Suomen Kaupunkiliitolta, Suomen Kunnallisiitolta, Finlands svenska kommunalförbundilta, Keskusmetsälautakunta Tapiolta, Maataloustuottajain Keskusliitto MTK:lta, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC:lta, Maatalouskeskusten Liitolta, Suomen Pankkiyhdistykseltä, Osuuspankkien Keskuspankki Oy:ltä, Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankilta, Kuntien maatalouslihteerit r.y.:ltä, Suomen Yrittäjien Keskusliitto SYKL r.y.:ltä, Koneyrittäjien Liitto r.y.:ltä, Salaojakeskukselta, Asutus- ja maatala-

talousliitolta sekä Suomen Lohenkasvattajain Liitto r.y:ltä.

Lausunnoissa esitetyt näkökohdat on esitystä laadittaessa otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon.

5. Esityksen organisatoriset ja henkilövaikutukset

Maaseutuelinkeinolain täytäntöönpano kuuluisi, kuten maatilalain ja maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lainkin täytäntöönpano, maatilahallitukselle, maaseutupiireille sekä kuntien maatalouslautakunnille tai vastaaville toimielimille. Lainojen ja avustusten myöntämisorganisaatio säilyisi suunnilleen samanlaisena kuin nykyisin. Päätöksentekoa kuitenkin hajautettaisiin paikalliselle tasolle. Aikaisempaa lainsäädäntöä yhtenäisempi ja selkeämpi maaseutuelinkeinolaki mahdollistaa kunnissa ja maaseutupiireissä laina- ja avustushakemusten nykyistä nopeamman käsittelyn. Myös maankäyttötoimintaa kevennetään siten, että maaseutupiiriin yhteyteen ei enää aseteta suunnittelutoimikuntaa. Käyttösuunnitelman tulisi laatimaan aina asianomainen maaseutupiiri. Valtion myyntihinnan perimiskäytännön korvaaminen myyntihinnan maksamiseen myönnettävällä lainoituksella tulee myös jossain määrin vähentämään työmäärää.

Kun kauppa- ja teollisuusministeriön myöntämä yritystoiminnan tuki siirtyisi pieneltä osin ehdotettavan maaseutuelinkeinolain piiriin, tulisi se vähentämään jossain määrin työvoiman tarvetta kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla.

6. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Taulukossa 1 on laskelma julkisen rahoitustuen tarpeesta. Laskelmaa tehtäessä on julkisen rahoitustuen määräksi arvioitu yksi kolmasosa investointien (ilman koneinvestointeja) kokonaismäärästä. Sukupolvenvaihdostilojen lainoitussuudeksi on arvioitu 60 prosenttia hankintahinnasta. Aloitamisavustuksen enimmäismääränä on käytetty 75 000 markkaa. Enimmäismäärän korottamista voidaan perustella erillisistä nuorten viljelijöiden maksu-

potuksista luopumisella. Enimmäismäärä on ollut vuodesta 1982 alkaen 50 000 markkaa.

Maatilojen rakennekehityksen edistämiseksi rahoitusta on taulukossa 1 painotettu lisäalueiden hankintaan sekä tuotantorakennusten rakentamiseen.

Julkisen rahoitustuen kokonaismäärä olisi taulukon 1 mukaan yhteensä vuonna 1991 vuoden 1989 hintatasossa lähes 2 400 miljoonaa markkaa. Rahoituksesta lainojen osuus olisi vuonna 1991 1 935 miljoonaa markkaa ja vuonna 1996 2 155 miljoonaa markkaa. Avustusten määrässä on otettu huomioon se, että kauppa- ja teollisuusministeriön yritystoiminnan tuesta osa siirtyisi ehdotettavan maaseutuelinkeinolain piiriin.

Lainoituksen osalta kehittämisrahaston lainoitus on painotettu voimakkaasti maatilojen hankintojen rahoitukseen. Tuotannolliset investoinnit ja lisäalueiden hankinta rahoitettaisiin taulukon 1 mukaan korkotukilainoilla. Kuitenkin vähäinen osa maankäyttötoiminnan kautta ohjautuvasta lisämaanostolainoituksesta myönnettäisiin valtion lainoina. Myös maaseudun pienyritystoiminnan lainoitusta on tarkoitettu ohjata korkotukilainapainoitteiseksi. Taulukossa 1 on oletettu, että myös asuntolainoitus hoidettaisiin pääasiassa korkotukilainoituksella. Tällöin korkotukilainojen myöntämisvaltuus muodostuisi vuonna 1991 noin 1 100 miljoonaksi markaksi ja vuonna 1996 runsaaksi 1 300 miljoonaksi markaksi. Jos maaseutuelinkeinon rahoitus hoidettaisiin taulukossa 1 esitetyllä tavalla, olisi tarvittava siirto maatilatalouden kehittämisrahastoon 200 miljoonaa markkaa vuonna 1991. Tällöin on oletettu, että avustuksia varten varattaisiin budjettiin erillinen määräraha.

Korkohyvitysten määrän arvioidaan olevan noin 5—6 prosenttia korkotukilainojen ulkona olevasta määrästä.

Valtion takausta saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta enintään 100 miljoonan markan määrä korkoja ja muita pääoman lisäksi mahdollisesti maksettavia suorituksia mukaan lukematta. Valtion takausta myönnettäessä peritään lainan saajalta kertamaksu, jonka suuruus on 0,75 prosenttia takauksen määrästä. Sen lisäksi peritään lainansaajalta puolivuositain maksu, jonka suuruus on 0,75 prosenttia takausluoton jäljellä olevasta määrästä.

Maaseutuelinkeinolain mukaisesta lainoituksesta aiheutuu luottolaitoksille niiden omasta

päätöksenteosta riippumattomia ulkoisia kustannuksia. Kyseisiä kustannuksia ovat muun muassa lainojen käsittelyyn, viranomaisvalvontaan ja vakavaraisuuteen liittyvät kustannukset.

Maaseutuelinkeinolain mukaisten valtionlainojen myöntämisestä ja hoitamisesta luottolaitoksille aiheutuvat ylimääräiset kulut korvataan niille kehittämisrahaston varoista suoritet-

tavalla hoitopalkkiolla. Hoitopalkkion suuruus ehdotetaan asetuksella säädettäväksi 1,2 prosentiksi maksamattoman lainapääoman määrästä.

Luottolaitosten ulkopuolisesta päätöksenteosta riippumattomat kulut voidaan korkotukilainoituksessa sisällyttää asiakkaan korkoon ja toimitusmaksuihin. Valtionlainojen kohdalla tämä ei ole mahdollista.

Taulukko 1

Maaseutuelinkeinolain piiriin kuuluvan julkisen rahoituksen tarve ja kohdentuminen vuonna 1991 ja 1996 (vuoden alussa)

Lainat	V. 1991			V. 1996		
	MKR-lainat	Korkotukilainat	Yhteensä	MKR-lainat	Korkotukilainat	Yhteensä
Maanostolainat						
SpvE-tilat	700		700	700		700
— asuntotilat		200	200		200	200
— lisäalueet	20	330	350	20	400	420
Investointilainat						
— talousrakennukset		200	200		300	300
— perusparannukset		35	35		35	35
— koneet ja laitteet		5	5		5	5
— metsätalous		10	10		10	10
— muut		5	5		5	5
Asuntolainat		230	250		230	250
Lainat						
— erikoismaatalous ja maaseudun pienyritystoiminta	100	80	180	100	130	230
Lainat yhteensä	820	1 095	1 915	820	1 315	2 135
Avustukset maatalouteen						
— aloittamisavustus			170			170
— investointiavustus			50			50
Avustukset asuinrakennuksiin	20		20	20		20
Avustukset erikoismaatalouteen ja maaseudun pienyritystoimintaan			230			230
Avustukset yhteensä			470			470
Koko rahoitustarve yhteensä			2 385			2 605

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1.1. Maaseutuelinkeinolaki

1 luku. Yleisiä säännöksiä

1 §. Tavoitteet. Ehdotuksen mukaan maaseutuelinkeinolain tavoitteena on parantaa maatilatalouden rakennetta ja sen toimintaedellytyksiä sekä edistää ja monipuolistaa maaseudun elinkeinotoimintaa. Tämän 1 momenttiin sisältyvän yleisluonteisen määritelmän lisäksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä seikoista, joihin lakia täytännönpantaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota. Lain tavoitteiden tarkempien perustelujen osalta viitataan yleisperustelujen kohtaan 1.2.

2 §. Keinot. Pykälässä ehdotetaan lueteltaviksi ne keinot, joita lain mukaisten tavoitteiden toteuttamiseksi on tarkoitus käyttää. Maaseutuelinkeinolakiin on tarkoitus ottaa neljä rahoitustukimuotoa:

1) maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnettävä lainoitus,

2) rahalaitosten varoista myönnettävä korkotukilainoitus,

3) valtion varoista myönnettävät avustukset sekä

4) valtiontakausjärjestelmä.

Muina keinoina tulisivat kysymykseen lähinnä erilaiset lakiehdotuksen 1 §:n tavoitteiden mukaiset maankäytölliset toimenpiteet. Ehdotettavat tukimuodot vastaavat valtiontakausta lukuunottamatta maatilalaissa ja maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetussa laissa säädettyjä tukemistojenpiteitä.

Maatilalain 56 §:n mukaan se osa lainasta, joka ylittää määrän, minkä luottolaitos voi omien sääntöjensä tai ohjeidensa mukaan antaa lainan vakuutena olevan omaisuuden perusteella, saadaan, milloin kysymys ei ole yhtymille myönnettävästä lainoituksesta, maatalahallituksen päätöksellä jättää valtion vastuulle. Käytännössä tätä säännöstä on sovellettu vain valtion varoista myönnettäviin lainoihin. Tar-

koituksena on, että valtion vastuulle jättäminen edelleenkin koskisi vain valtion lainoja. Sen sijaan luottolaitosten varoista myönnettävien korkotukilainojen ja normaalikorkoisten lainojen vakuudeksi voitaisiin säädettävän maaseutuelinkeinolain mukaan antaa valtion puolesta omavelkaisia takauksia. Valtiontakauksesta säädetään tarkemmin 7 luvussa.

3 §. Lain soveltamisala. Ehdotuksen mukaan tukea voidaan myöntää maatilatalouteen sekä muuhun maaseudun pienyritystoimintaan joko yksin taikka maatilatalouden ohella harjoitettuna. Laki koskisi myös asuntotilojen hankintaa. Lain soveltamispiiriin ei kuulu porotalous, jota nykyisin maatilalain nojalla voidaan tukea varsinaisen maatilatalouden ohella harjoitettuna. Tarkoituksena on, että porotalouden tukeminen tapahtuu pääasiassa porotalouslain ja luontaiselinkeinolain puitteissa.

4 §. Määritelmät. Pykälään ehdotetaan otettavaksi lakiehdotuksen soveltamisen kannalta keskeisiä määritelmiä.

Maatilalla tarkoitetaan yhden tai useamman tilan tai tilanosan muodostamaa maatilataloudellista kokonaisuutta. Maatilaan voi kuulua sekä omistusoikeudella että vuokraoikeudella hallittua peltotaa. Esimerkiksi maatilan ostolainaa myönnettäessä voitaisiin ottaa huomioon paitsi hakijan ennestään omistamat pellot myös sellaiset pellot, joita hän hallitsee pitkäaikaisen vuokrasopimuksen perusteella. Samoin eräissä tapauksissa saattaa olla tarkoituksenmukaista rakentaa tuotantorakennus vuokra-alle, jolloin vuokra-alle rakentaminen ei saisi muodostua tuen myöntämisen esteeksi.

Pitkäaikaiseen vuokrasopimukseen perustuvan hallinnan rinnastamisesta omistukseen säädetään 2 momentissa. Vuokrasopimuksen vähimmäispituudesta ehdotetaan 2 momentin mukaan säädettäväksi asetuksella. Tarkoituksena on, että pellon osalta maatilaan katsotaan kuuluvan alueet, joita hallitaan kirjallisen vuokrasopimuksen perusteella. Vuokrasopimuksen pituuden tulee olla tukea haettaessa vähintään viisi vuotta. Rakentamislainoituksen osalta olisi edellytyksenä, että laina-aika voisi

olla enintään jäljellä olevan vuokrasopimuksen pituinen.

Maatilalla tarkoitetaan pääsääntöisesti samalle omistajalle tai yhteisesti samoille omistajille kuuluvia tiloja ja tilanosia. Vaiheittain toteutettavassa omistajanvaihdoksessa maatilaksi voitaisiin katsoa myös eri omistajille kuuluva eli viljelijän ja esimerkiksi hänen vanhempiensa erikseen omistamista tiloista tai tilanosista koostuva maatilataloudellinen kokonaisuus. Kaikissa tapauksissa lähtökohtana on kuitenkin se, että yhteen maatilataloudelliseen kokonaisuuteen luetaan vain samasta talouskeskuksesta hoidettavat tilat ja tilanosat. Omistusoikeuteen rinnastetaan testamenttiin perustuva hallintaoikeus, jolloin maaseutuelinkeinlain mukaisia toimenpiteitä voitaisiin kohdistaa myös tällaisen testamentin nojalla hallittavaan maatalaan.

Maatilataloudella tarkoitetaan varsinaista maataloutta, erikoismaataloutta ja metsätaloutta. Lakiehdotuksen mukainen maatilatalouden käsite on maatilalaissa omaksuttua käsitelmäärittelyä laajempi sikäli, että se pitää sisällään myös pelkästään metsätaloutta harjoittavat tilat.

Erikoismaataloudella tarkoitetaan määritelmän mukaan puutarha- ja taimitarhaviiljelyä, turkistarhausta, hevostaloutta, kalanviljelyä ja mehiläishoitoa tai muuta näihin rinnastettavaa toimintaa. Erikoismaatalous eroaa maaseudun pienimuotoisesta elinkeinotoiminnasta muun muassa siinä, että erikoismaataloudella tarkoitetaan pääsääntöisesti kiinteistön käyttöön liittyvää toimintaa, kun taas maaseudun pienyritystoiminnassa ei tällaista sidonnaisuutta aina ole.

Erikoismaataloutta tuetaan nykyisin sekä maatilalain että maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain perusteella. Ehdotettavan lain mukaan erikoismaatalous olisi osa maatilataloutta. Kun erikoismaataloutta käsitellään maatilatalouden tuen yhteydessä, tällä on merkitystä lähinnä eritukimuotojen osalta. Erikoismaatalouteen olisi kuitenkin mahdollista myöntää samoja avustuksia kuin pienyritystoimintaan.

Maaseudun pienyritystoiminnalla tarkoitetaan, maatilataloutta lukuun ottamatta, sellaista luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvaa yritystoimintaa sekä alkutuotannon ohessa harjoitettua muuta yritystoimintaa, joka työllistää yrittäjän ja hänen perheenjäsentensä lisäksi muita henkilöitä keskimäärin enintään

kolmea vuosityöpaikkaa vastaavasti. Kun pienyritystoimintaa harjoitetaan maatilatalouden tai muun alkutuotannon ohella, lasketaan vuosityöpaikkoihin myös alkutuotannon työpäivät. Kokomäärittely vastaa maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetussa laissa nykyisin säädettyä yrityksen enimmäiskokoa.

Pienyritystoiminnan määritelmään ei sisälly erillistä luetteloa niistä toiminnoista, joihin tukea voidaan myöntää. Pienyritystoimintaan katsottaisiin kuuluviksi esimerkiksi turvetuotantoyritykset, energiapuun tuotantoa harjoittavat yritykset ja alkutuotantoon liittyvä muukin yritystoiminta kuten jalostus ja markkinointi. Tuen myöntämistä ohjaisi lähinnä toiminnan soveltuvuus maaseudun haja-asutusalueilla alkutuotannon ohella harjoitettavaksi.

Asuntotilan määritelmä vastaa asiallisesti maatilalain 7 §:n mukaista määritelmää. Sen sijaan asetuksella on tarkoitus laajentaa asuntotilan lainoitusta siten, että myös yli kahden hehtaarin suuruisia tiloja voidaan lainoittaa asuntotiloina asunnon ja rakennuspaikan osalta. Asuntotilan hankinnasta ja sitä koskevasta muusta lainoituksesta on säädetty jäljempänä luvussa 5.

Maatalouslautakunnista annetun lain (1276/88) 1 §:n mukaan jokaisessa kunnassa tulee olla maatalouslautakunta tai, milloin sen tehtävät olisivat vähäiset, jokin muu lautakunnan tehtävistä huolehtiva toimielin siten kuin kunnanvaltuusto asiasta päättää. Lain 3 §:n 3 momentin mukaan maatalouslautakunnan tai vastaavan toimielimen puheenjohtajalle taikka maataloussihteerille voidaan lautakunnan tai vastaavan toimielimen johtosäännöllä antaa ratkaistavaksi lautakunnalle kuuluvia muitakin kuin kunnallislain (953/76) 71 §:n 2 momentissa tarkoitettuja asioita. Saman säännöksen mukaan asetuksella voidaan säätää hankittavaksi lausunto maatalouslautakunnan tai vastaavan toimielimen sijasta sen puheenjohtajalta tai maataloussihteeriltä. Lisäksi vapaakuntakokeilusta annetun lain (718/88) nojalla kunnanvaltuusto voi eräin rajoituksin siirtää maatalouslautakunnalle kuuluvien tehtävien hoitamisen muun lautakunnan tai viranomaisen hoidettavaksi.

Maatalouslautakuntien ohella niiden tehtävien hoitaminen on edellä mainittujen säännösten nojalla uskottu kunnasta riippuen varsin erilaisten toimielinten ja viranhaltijain hoidettavaksi. Kun säädettävässä laissa ja sen nojalla

annettavissa säännöksissä on tarkoituksenmukaista käyttää maatalouslautakunnan tehtäviä hoitavista viranomaisista eri vaihtoehdot kattavaa nimikettä, ehdotetaan pykälän 2 momenttiin otettavaksi tätä koskeva kunnan maatalousviranomaisen määritelmä.

Luottolaitoksen määritelmässä luetellaan ne luottolaitokset, jotka voivat myöntää tämän lain mukaisia lainoja. Lisäksi pykälän 1 momenttiin sisältyy *keskusrahallaitoksen* määritelmä.

5 §. Yritysmuoto. Maatilalain mukaisista toimenpiteistä voi päästä osalliseksi yleensä vain luonnollinen henkilö, joka kokonaan tai osaksi saa toimeentulonsa maatilataloudesta. Maanostolainaa maatilalla tai asuntotilan hankkimiseksi sekä sisarosuuslainaa voidaan myöntää kahdelle tai useammalle henkilölle yhteisesti, jos kaikki yhteisomistajat asuvat tilalla. Muuta lainaa myönnettäessä tulee ainakin yhden omistajista täyttää nämä edellytykset. Myös yksityisten viljelijöiden muodostamille yhtymille, joiden tarkoituksena on harjoittaa maatilataloudellista yhteistoimintaa, lainaa voidaan myöntää.

Maataloudellista yhteistoimintaa varten perustetuille yhtymille myönnettävistä lainoista annetun asetuksen (949/78) mukaan lainaa voidaan myöntää osakeyhtiölle, osuuskunnalle ja avoimelle yhtiölle, jossa on osakkaina tai jäseninä yksinomaan yksityisiä viljelijöitä ja jotka harjoittavat tai ryhtyvät harjoittamaan kotieläintaloutta, ensisijaisesti asianomaisten viljelijöiden mautiloilla kasvatetun viljan kuivaimista tai ensisijaisesti asianomaisten viljelijöiden mautiloilla viljeltyjen tuotteiden varastointia. Kotieläintaloutta harjoittavalle yhtymälle saadaan myöntää muun muassa maanostolainaa toiminnassa tarvittavan maatilalla sekä lisäalueen hankkimista varten.

Laki maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä mahdollistaa tuen myöntämisen myös avoimelle yhtiölle, kommandiittiyhtiölle, osakeyhtiölle ja osuuskunnalle. Edellytyksenä on, että yrittäjä tai yhteisön osakkaiden tai jäsenten enemmistö asuu yrityksen sijaintipaikalla tai sen läheisyydessä.

Maaseutuelinkeinolain mukaan tukea ehdotetaan myönnettäväksi luonnolliselle henkilölle sekä useammalle luonnolliselle henkilölle yhteisesti. Viimeksi mainitussa tapauksessa ei kaikkien tuen saajien tarvitse täyttää asumiselle, iälle tms. asetettuja vaatimuksia.

Rahoituspohjan laajentamiseksi yhtiömuotojen käyttöönottoa myös maatilataloudessa on pidettävä tarkoituksenmukaisena. Tuen piiriin ehdotetaan otettavaksi luonnollisten henkilöiden lisäksi myös avoimet yhtiöt, kommandiittiyhtiöt, osuuskunnat ja osakeyhtiöt. Samoin tukea ehdotetaan myönnettäväksi yhteismetsän osakaskunnalle.

Muiden kuin luonnollisten henkilöiden osalta tuen myöntämiselle on kuitenkin tarpeen asettaa erityisehtoja. Avoimien yhtiöiden, kommandiittiyhtiöiden, osuuskuntien ja osakeyhtiöiden tulee lakiehdotuksen mukaan olla luonnollisten henkilöiden muodostamia ja niiden pääasiallisena tarkoituksena tulisi olla tuettavan elinkeinotoiminnan harjoittaminen.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisäksi tuen myöntämisen edellytykseksi säädettäväksi, että avoimen yhtiön yhtiömiehet, kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet taikka osuuskunnan jäsenet itse työhön osallistuen harjoittavat tuettavaa elinkeinotoimintaa. Tuen myöntämisen edellytyksenä osakeyhtiölle puolestaan on, että päättävältä yhtiössä on henkilöillä, jotka itse osallistuvat tuettavan toiminnan harjoittamiseen ja olisivat muutoinkin tukeen oikeutettuja.

Tuen myöntämisestä avoimelle yhtiölle, kommandiittiyhtiölle, osuuskunnalle ja osakeyhtiölle on tarkoitus säätää tarkemmin asetuksella. Kuitenkin osakeyhtiöiden äänivaltaa ja osakkeiden lunastusta koskevat edellytykset ehdotetaan otettavaksi pykälän 2 momenttiin.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan lakia sovellettaessa aviopuolisot katsotaan yhdeksi henkilöksi. Tämä sen vuoksi, että maatala nykykäytännön mukaisesti voitaisiin katsoa samalle omistajalle kuuluvaksi siitä riippumatta, onko tila aviopuolisosta kyseen ollen molempien vai ainoastaan toisen nimissä. Tarkoituksena on myös, että lisäalueet voidaan ostaa molempien aviopuolisoiden nimiin yhteisesti silloin, kun maatala on vain toisen nimissä. Aviopuolisoihin rinnastettaisiin avioliitonomaisissa olosuhteissa elävät henkilöt.

6 §. Asuminen. Maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain 4 §:n mukaan rahoitustuen myöntämisen edellytyksenä on, että yrittäjä tai yhteisön osakkaiden tai jäsenten enemmistö asuu yrityksen sijaintipaikalla tai sen läheisyydessä. Maatilojen osalta asuinvaatimuksesta on säädetty maatala-asetuksen 3 §:ssä. Sen mukaan edellytykse-

nä maatilalain mukaisen etuuden saamiselle on, että henkilö asuu maatilalla. Erityisistä syistä hyväksytään asuminen myös maatilalla välittömässä läheisyydessä. Poikkeuksen muodostaa perusparannus ja salaoitus, joihin tukea voidaan myöntää, jos henkilö asuu sellaisella etäisyydellä maatilalta, että hänellä on katsottava olevan edellytykset viljellä sitä oma-toimisesti.

Maaseudun pienimuotoisesta elinkeinotoiminnasta annetussa laissa omaksutun periaatteen mukaisesti ehdotetaan pykälän 1 momentissa säädettäväksi, että yrittäjän tulee asua yrityksen sijaintipaikalla tai sen läheisyydessä. Asumisetäisyyden yrityksen sijaintipaikalta tulee kuitenkin olla aina tilan tai yrityksen kannalta tarkoituksenmukainen.

Yrityksen sijaintipaikalla tarkoitetaan maatalan osalta sen talouskeskusta ja muun yrityksen osalta sellaista aluetta, jossa yrityksen pääasiallinen toiminta tapahtuu. Tilapäinen poissaolo ei olisi esteenä tuen myöntämiselle. Pykälän 2 momentin mukaan asumisvaatimuksesta silloin, kun tilan omistaa useampi kuin yksi luonnollinen henkilö, säädettäisiin asetuksella. Tarkoituksena on, että tällöin kaikkien tuen saajien ei tarvitse täyttää asumista koskevaa vaatimusta.

Pääsääntönä asumisen suhteen on, että yrittäjä asuu yrityksen sijaintipaikalla ja että asuminen sijaintipaikan ulkopuolella sallittaisiin vain poikkeustapauksissa. Asetuksella on tarkoitus säätää, että asuminen varsinaisen maatalouden osalta yli kahden kilometrin etäisyydellä ja muun tuettavan yritystoiminnan osalta yli 12 kilometrin etäisyydellä yrityksen sijaintipaikasta sallittaisiin vain erityisistä syistä ja edellyttäen, että asuinpaikka sijaitsee 11 §:n 1 momentissa tarkoitettua kaava-alueen ulkopuolella.

Asetuksella säädettäisiin myös siitä, milloin poissaolo sijaintipaikalta katsotaan tilapäiseksi. Tilapäisenä poissaolona pidettäisiin poissaoloa muun muassa opiskelun, sairauden ja asevelvollisuuden vuoksi.

7 §. *Taloudelliset edellytykset.* Pykälässä säädetään tuen myöntämisen taloudellisista edellytyksistä. Edellytyksenä tuen piiriin pääsemiselle on, että yrityksellä katsotaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan ja että tuen myöntämistä voidaan pitää 1 §:ssä säädetyt tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena.

Toiminnan tuloksellisuutta ja toimintaedellytyksiä on tarkoitettu maatilatalouden osalta arvioida ensisijaisesti maksuvalmiuslaskelmien avulla. Lainaa ei tulisi myöntää, jos hakijan ei velkojen hoitomenot ja niihin käytettävissä olevat tulot huomioon ottaen voida katsoa selviytyvän lainan hoitomenoista. Maksuvalmiuslaskelmien ohella voitaisiin käyttää toiminnan kannattavuuden arvioinnissa myös muita soveltuvia kannattavuuden arviointimenetelmiä.

Asuntolainoituksessa ja työympäristön parantamista koskevista investoinneista ei varsinaista yritystoiminnan kannattavuusarviointia edellytettäisi. Näidenkin investointien osalta lainanhakijan tulisi kuitenkin maksuvalmiuslaskelmalla tai muulla tavoin osoittaa, että hänellä on edellytykset selviytyä hankkeen aiheuttamista kustannuksista.

8 §. *Henkilökohtaiset edellytykset.* Pykälän 1 momentin mukaan maaseutuelinkeinolain mukaisista toimenpiteistä voi pääsäännön mukaan päästä osalliseksi vain sellainen henkilö, joka kokonaan tai osaksi saa toimeentulonsa lain mukaisesta elinkeinotoiminnasta. Tuen saamisen edellytyksenä on myös, että henkilö on iältään, taloudelliselta asemaltaan, olosuhteiltaan sekä henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sellainen, että hänen tukemistaan on pidettävä tarkoituksenmukaisena. Siten tukea voitaisiin myöntää esimerkiksi vain henkilölle, joka on saanut riittäväksi katsottavan ammatillisen koulutuksen tai joka kokemuksen kautta on saanut riittävän ammattitaidon tuettavan yritystoiminnan harjoittamiseen taikka jota muuten voidaan pitää kykenevänä kyseisen yritystoiminnan harjoittamiseen.

Lainaa muuhun kuin maaseutuelinkeinolain 23 ja 24 §:ssä mainittuihin tarkoituksiin ei pykälän 2 momentin mukaan saisi myöntää 65 vuotta täyttäneelle henkilölle. Asuntolainaa uuden rakennuksen rakentamiseen ei kuitenkaan myönnettäisi 65 vuotta täyttäneelle. Alaikäinen voisi päästä osalliseksi lain mukaisista toimenpiteistä vain, jos hän on solminut avio- liiton tai jos hän on yrityksen yhteisomistaja yhdessä vanhempiansa tai heistä toisen kanssa taikka jos muita erityisiä syitä on olemassa.

Sellaisten henkilöiden kohdalla, jotka saavat osan toimeentulostaan muusta kuin tuettavan lain piiriin kuuluvasta elinkeinotoiminnasta, saattaa kysymys tukemisen tarpeellisuudesta usein muodostua vaikeasti ratkaistavaksi. Tämän vuoksi 3 momenttiin ehdotetaan otetta-

vaksi säännös, jonka mukaan lain mukaisista toimenpiteistä ei voi päästä osalliseksi henkilö, jonka muusta ammatista kuin maaseutuelinkeinolaissa tarkoitettua yritystoiminnan harjoittamisesta saadut tulot ovat asetuksella vahvistettavaa määrää suuremmat.

Tarkoituksena on asetuksella säätää, että muun ammatin harjoittamisesta saadut veronalaiset tulot valtionverotuksessa eivät saisi ylittää 130 000 markkaa vuodessa. Aviopuolisoiden tai avioliitonomaisissa olosuhteissa yhteisessä taloudessa asuvien henkilöiden osalta edellämainitut yhteenlasketut tulot eivät saisi ylittää 165 000 markkaa vuodessa. Tulot todettaisiin asian vireilletuloajankohtaa edeltäneessä viimeksi vahvistetussa verotuksessa todettujen verotettavien tulojen perusteella ottaen kuitenkin huomioon arvioidut tai muutoin todettavissa olevat tuloissa tapahtuneet muutokset.

9 §. Muu valtion rahoitustuki. Säännöksen mukaan samaan hankkeeseen myönnetty muu valtion tai Kehitysaluerahaston varoista myönnetty rahoitustuki tulisi huomioida siten, että sen ja maaseutuelinkeinolain mukaisen tuen yhteismäärä ei saa ylittää maaseutuelinkeinolain mukaisen tuen enimmäismäärää.

10 §. Vyöhykejako. Maatilalain mukaisissa tukitoimenpiteissä noudatetaan kyseisen lain omaa vyöhykejakoa. Sovellettaessa lakia maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan tukemisesta noudatetaan aluepoliittisen lainsäädännön perusteella päätettyä vyöhykejakoa. Tämä vyöhykejako perustuu nykyisin lakiin aluepolitiikasta (1168/88) ja sen perusteella annettuun valtioneuvoston päätökseen perusvyöhykkeistä ja tukialueista (1373/88).

Maatilalain oma vyöhykejako otettiin käyttöön rakennepoliittisen toimikunnan esityksestä vuonna 1980. Siirtymistä aiemmasta kehitysaluejaosta omaan vyöhykejakoon perusteltiin tuolloin sillä, että kehitysaluevyöhykkeet on määritelly lähinnä alueiden yleisessä kehittyneisyydessä olevien erojen perusteella ja osoittavat siten aluepoliittisten toimenpiteiden yleistä painottamistarvetta, eivätkä täysin vastaa maatilatalouden rakenteellisia kehitysongelmia. Tästä syystä ehdotettiin, että maatilalain soveltamisessa olisi käytettävä maatilatalouden rakennetekijöiden erot paremmin huomioon ottavaa jakoa. Toimikunnan esitys perustui näistä tekijöistä laadittuun selvitykseen.

Yksittäisten kuntien kohdalla aluejako yleensä aiheuttaa enintään yhden vyöhykkeen eron tukiehdossa, jos siirryttäisiin aluepoliitti-

seen vyöhykejakoon. Muilla vyöhykkeillä eräiden Suomenselän ja Itä-Suomen kuntien asema paranisi. Suoralla viittauksella aluepoliittiseen lainsäädäntöön heikkenisi eräiden saaristoalueiden asema samoin kuin muutamien Pohjanmaan rannikkokuntien asema.

Kahden erillisen aluejaon soveltamista ei jatkossa voida pitää tarkoituksenmukaisena. Koska aluepoliittinen aluejako ottaa laajasti huomioon kullakin paikkakunnalla vallitsevan taloudellisen tilanteen ja siten myös osoittaa taloudellisen tuen tarpeen maaseutuelinkeinon kehittämiseksi, on vyöhykejaon perustaksi valittu aluepoliittinen aluejako siten muutettuna, että se ottaa huomioon pääosiltaan myös nykyisin sovelletun maatilalain mukaisen vyöhykejaon. Maaseutuelinkeinolain mukaisen tuen määräämistä varten maa on tarkoitettu jakaa neljään vyöhykkeeseen siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Asetuksella on tarkoitettu määrittää vyöhykkeet seuraavasti:

Ensimmäiseen vyöhykkeeseen kuuluvat aluepolitiikasta annetussa laissa tarkoitettuun ensimmäiseen perusvyöhykkeeseen kuuluvat kunnat sekä lisäksi seuraavat kaupungit ja kunnat:

Eno, Haukipudas, Ii, Kajaani, Kemi, Kemnmaa, Kiihtelysvaara, Kiiminki, Kustavi, Rovaniemi, Rovaniemen mlk, Rymättylä, Simo, Sotkamo ja Tornio sekä maatilahallituksen hyväksymät saaret ja saaristo-osat seuraavista kaupungeista ja kunnista:

Dragsfjärd, Kotka, Maalahti, Maksamaa, Mustasaari, Oravainen, Parainen, Pyhtää, Särkisalo, Uusikaupunki ja Vehkalahti. Ensimmäiseen vyöhykkeeseen kuuluvat lisäksi sisäasianministeriön aluepolitiikasta annetun lain mukaiseen ensimmäiseen perusvyöhykkeeseen määrittämät muut kuin edellä sanotut saaret ja saaristo-osat.

Toiseen vyöhykkeeseen kuuluvat aluepolitiikasta annetun lain toiseen perusvyöhykkeeseen kuuluvat sellaiset kaupungit, kunnat ja alueet, jotka eivät kuulu ensimmäiseen vyöhykkeeseen sekä lisäksi seuraavat kaupungit ja kunnat:

Alavieska, Evijärvi, Haapajärvi, Haapavesi, Himanka, Kalajoki, Kannus, Kaustinen, Kempele, Kokkola, Korttesjärvi, Kruunupyy, Kuopio, Kälviä, Lappajärvi, Liminka, Lohtaja, Luoto, Muhos, Nivala, Oulainen, Oulu, Oulunsalo, Pattijoki, Pietarsaari, Pedersöre, Pyhäjoki, Raahe, Saarijärvi, Sievi, Siilinjärvi, Suolahti, Temmes, Toholampi, Tyrnävä, Veteli, Viitasaari, Ylivieska ja Äänekoski. Toiseen vyöhykkeeseen kuuluvat lisäksi sisäasiainminis-

terion aluepolitiikasta annetussa laissa tarkoitettuun toiseen perusvyöhykkeeseen määräämät saaret ja saaristo-osat.

Kolmanteen vyöhykkeeseen kuuluvat aluepolitiikasta annetun lain kolmanteen perusvyöhykkeeseen kuuluvista kaupungeista, kunista ja alueista muut kuin ensimmäiseen ja toiseen vyöhykkeeseen kuuluvat sekä lisäksi seuraavat kaupungit ja kunnat:

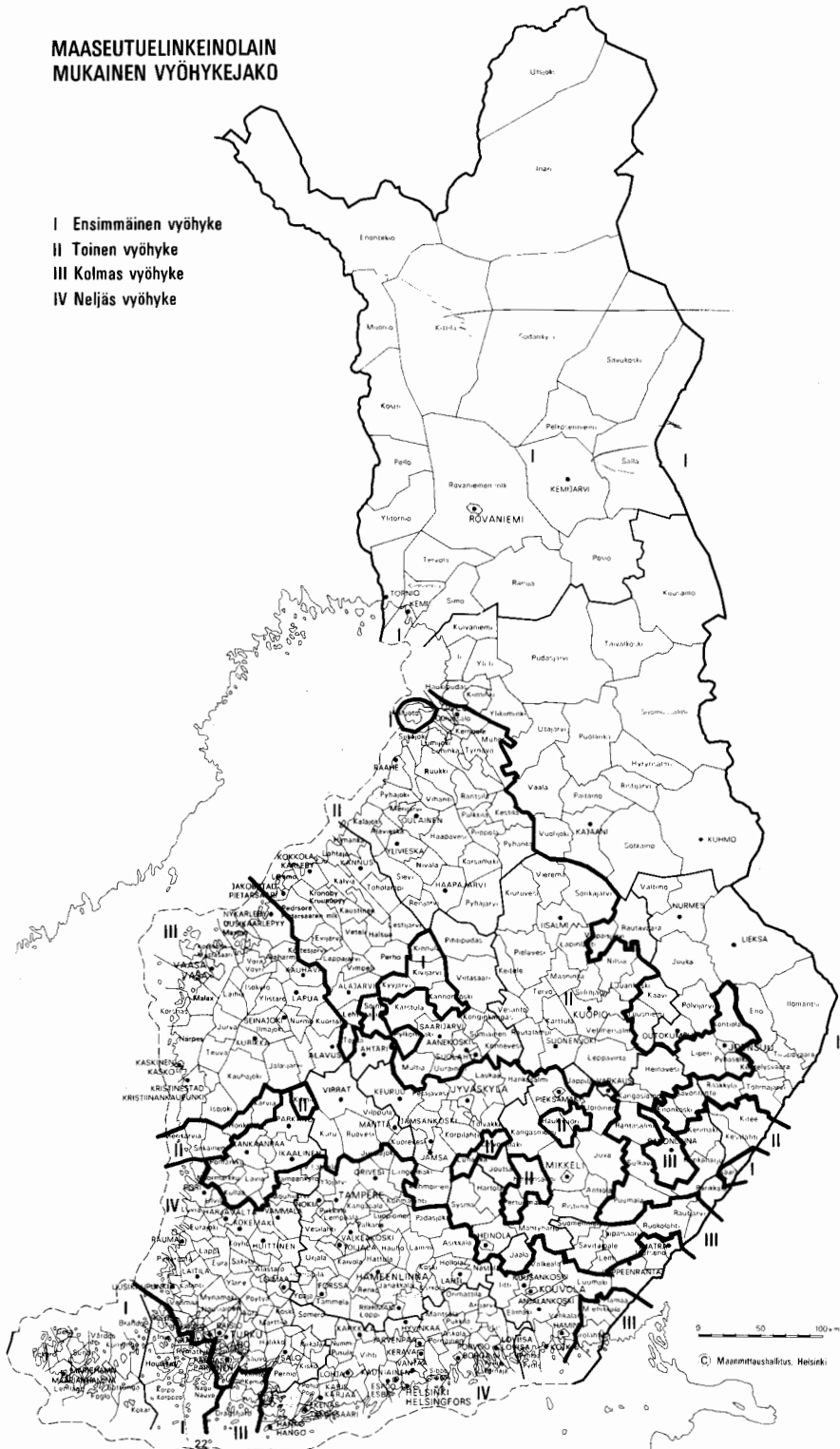
Kullaa, Laihia, Lemi, Mustasaari, Noor-markku, Rautjärvi, Ruokolahti, Taipalsaari, Uusikaarlepyy, Vaasa ja Vähäkyrö.

Neljänteen vyöhykkeeseen kuuluvat ne kaupungit ja kunnat, jotka eivät sisälly ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen vyöhykkeeseen.

Vyöhykejako on kuvattu oheisessa kartassa.

MAASEUTUELINKEINOLAIN MUKAINEN VYÖHYKEJAKO

- I Ensimmäinen vyöhyke
- II Toinen vyöhyke
- III Kolmas vyöhyke
- IV Neljäs vyöhyke

2 luku. Soveltamisalan rajoitukset

11 §. Soveltaminen kaava-alueilla. Maatila-lain 6 §:n mukaan maatilalakia ei sovelleta alueeseen, jolla on voimassa asemakaava tai joka on rakennuskiellossa asemakaavan laati-mista varten, tai joka rakennuskaavassa tai rantakaavassa taikka vahvistetussa yleiskaavas-sa on osoitettu muihin kuin maa- ja metsäta-loudellisiin tarkoituksiin. Maaseudun pieni-muotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain 3 §:ssä taas on säädetty, että rahoitustukea ei puutarha- ja taimitarhavi-ljelyä, turkistarhausta, kalanviljelyä ja muuta erikoismaataloutta lukuun ottamatta myönnetä yli 500 asukkaan taajamissa.

Koska maaseutuelinkeinolain mukaisessa ra-hoituksessa on kysymys lähinnä maaseudulle suunnattavasta rahoitustuesta, ehdotetaan, että lain mukaista tukea ei pääsääntöisesti myön-nettäisi asemakaava- eikä rakennuskaava-alu-eilla, jotka on osoitettu muihin kuin maa- ja metsätaloudellisiin tarkoituksiin. Sen sijaan alueilla, joilla on vahvistettu rantakaava, tukea voitaisiin myöntää, jos tuettavan elinkeinotoi-minnan mukainen käyttötarkoitus alueella on kaavan mukaan sallittua.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettä-väksi, että maatilahallituksen määräämissä ti-lanteissa lain mukaisia etuuksia voidaan antaa myös 1 momentissa tarkoitetuilla alueilla, jos siitä ei aiheudu huomattavaa haittaa kaavan toteutumiselle. Poikkeussäännös on tarpeen esimerkiksi silloin, kun maatilan talouskeskus sijaitsee kaava-alueella ja pellot kaava-alueen ulkopuolella. Tämänkaltaisissa tapauksissa yri-tystoiminnan tukeminen maaseutuelinkeinolain nojalla on tarkoituksenmukaista ja se vastaa myös nykyisiä maatilalain soveltamisessa omaksuttuja periaatteita. Asiasta tulisi aina pyytää kunnanhallituksen lausunto.

12 §. Pirstominen. Maatilalain 4 ja 5 §:iin sisältyvät säännökset siitä, milloin maatala kat-sotaan pirstotuksi eikä maatalaan siten voida kohdistaa maatilalain mukaisia etuuksia. Vas-taavat säännökset, joskin eräiltä osin lievennet-tyinä, ehdotetaan otettavaksi myös maaseutu-elinkeinolakiin. Pääsääntönä tuen myöntämi-selle 1 momentin mukaan on, että yrityksen muodostamaa maatilataloudellista kokonai-suutta ei ole hakijan tai hänen vanhempiensa toimesta kymmenen vuoden aikana ennen tuen myöntämistä haitallisesti pirstottu.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin ne ta-paukset, joissa pirstomista ei pidettäisi kysees-sä olevan lain kannalta haitallisena.

Pirstomisen täsmällinen määrittely on laki-teknisesti kuitenkin vaikeaa, koska pirstomi-nen on käytännössä monimuotoista ja jatku-vasti muuttuvaa. Tämän vuoksi pirstomisen osalta on voitava antaa lakia ja asetusta tar-kempia määräyksiä ja ohjeita hallinnollisilla määräyksillä.

Pirstomisella on vaikutusta maaseutuelinkei-nolain mukaisten etuuksien saamisen ohessa myös viljelijöiden luopumis- ja sukupolven-vaihdoseläkkeiden saantimahdollisuuksiin. Maatalousyrittäjien oikeusturvan kannalta on sen vuoksi tarpeellista saada ennakkotieto sii-tä, aiheuttaako suunniteltu toimenpide maati-lan pirstoutumisen.

Lakia ja asetusta tarkempi pirstomisen mää-rittely ja pirstomista koskevan sitovan ennak-kotiedon antaminen on syytä delegoida maati-lahallitukselle sekä maatilahallituksen määrää-missä rajoissa maaseutupiireille. Delegointiin vaikuttaa myös se, minkä viranomaisen toimi-valtaan ja olemassa olevien lainojen ja myynti-hintasaamisten irtisanominen kuuluu tai tulee kuulumaan.

13 §. Yrityskoko. Pykälä sisältää säännök-sen siitä, minkä kokoisia yrityksiä olisi lain soveltamisalalla mahdollista tukea. Maatilan osalta tuettavan yrityksen enimmäiskokona oli-si maatilalakia vastaavasti pääsääntöisesti per-heviljelmäkoko. Näin määritelty enimmäisko-ko koskisi myös lain 5 §:ssä tarkoitettuja yhtei-söjä. Varsinaisen maatalouden osalta tämä merkitsee sitä, että maatilan työt tulisi voida hoitaa enintään kolmea vuosityöpaikkaa vas-taavalla henkilömäärällä. Sanottu yrityskokoa koskeva rajoitus ei kuitenkaan koskisi erikois-maataloutta. Maaseudun pienyritystoiminnan osalta yrityksen enimmäiskoko olisi 4 §:n 4 kohdan mukainen. Pykälässä ehdotetaan yri-tystoiminnan enimmäiskoon osalta lisäksi sää-dettäväksi, että sitä arvioitaessa on huomiota työvoiman määrän lisäksi kiinnitettävä liike-vaihtoon. Vaikka yritys työvoiman määrän suhteen kuuluisikin lain soveltamispiiriin, saat-taisi suurehko liikevaihto aiheuttaa sen, että harjoitettavaa toimintaa ei voitaisi pitää lain tarkoittamana pienyritystoimintana.

Yrityksen vähimmäiskokoa arvioitaessa tuli-si erityistä huomiota kiinnittää siihen, että yrityksellä 7 §:ssä tarkoitettu tavoin voidaan katsoa olevan edellytykset kannattavaan toi-

mintaan. Tätä koskeva viittaussäännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 3 momenttiin.

Yksinomaan metsätaloutta harjoittavien tilojen osalta ehdotetaan pykälän 3 momentissa lisäksi säädettäväksi, että niitä voidaan tukea vain, jos tilan kestävä hakkuumäärä on vähintään 150 m³ vuodessa.

3 luku. Maatilatalouden rahoittaminen

Yleistä. Maatilojen hankintaa ja maatiloilla suoritettavia investointeja rahoitetaan tällä hetkellä pääosaltaan maatilalain mukaisella lainoituksella sekä myöntämällä viljelijöille maatilalain mukaisia avustuksia. Maatilalain mukaiset lainoitusmuodot ovat maanosto-, sisarosuus-, rakentamis-, asunto-, tie-, vesihuolto-, perusparannus-, irtaimisto-, sähköistämisen- ja turvetuotantolaina. Avustuksia myönnetään rakentamisen lisäksi tien tekemiseen, salaojittukseen ja raivaukseen. Avustusten myöntäminen rajoittuu maan pohjoisosiin. Maatilalain mukainen rahoitus tapahtuu pääosin maatilatalouden kehittämisrahaston varoilla ja osittain valtion tulo- ja menoarviossa vuosittain osoitettavien määrärahojen puitteissa.

Edellä mainittujen rahoitusmuotojen lisäksi tulo- ja menoarviossa osoitetuista varoista voidaan maksaa valtioneuvoston tarkemmin määrittämin perustein erityistä käynnistystukea niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat maatilatalouden harjoittamisen aloittamisesta ensimmäisellä maatilalla.

Ehdotettavassa maaseutuelinkeinolaissa maatilojen rahoittaminen tapahtuisi pääosin lainoituksen puitteissa. Poikkeuksen muodostaa nuorille viljelijöille myönnettävä aloittamisavustus, joka vastaa nykyistä nuorille viljelijöille myönnettävää käynnistystukea. Tämä tuki myönnettäisiin, kuten tälläkin hetkellä, valtion tulo- ja menoarviossa osoitetuista määrärahoista. Toinen avustusmuotoinen tukimuoto olisi maatilojen investointiavustus, jota voidaan myöntää maatilatalouden tuotannollisiin ja tuotantotoiminnan edellyttämiin ympäristönsuojelullisiin investointeihin. Maatilojen investointiavustus rahoitettaisiin valtion tulo- ja menoarviossa vuosittain osoitetuista määrärahoista. Lainoitus tapahtuisi, kuten nykyisinkin, osaksi korkotukilainoituksella sekä osaksi valtion lainoituksella maatilatalouden kehittämisrahaston varojen puitteissa.

14 §. Aloittamisavustus. Maatilan hankintaan liittyy läheisesti myös nuorille viljelijöille myönnettävä käynnistystuki, josta lakiehdotuksessa käytetään nimitystä aloittamisavustus. Tuki ei liity suoranaisesti maatilan hankinnan tai muiden investointien rahoitukseen, vaan se on tarkoitettu lähinnä käyttöpääomaksi. Aloittamisavustusta voitaisiin suorittaa tilanpidon aloittamiseen ensimmäisen maatilansa tai sen osan omistukseensa tai hallintaansa alle 35-vuotiaana saaneelle viljelijälle. Vaiheittaisessa omistajanvaihdoksessa aloittamisavustus myönnettäisiin silloin, kun viljelijä saa omistukseensa vähintään yhden kolmasosan maatilasta alle 35-vuotiaana. Puolisoista otettaisiin huomioon nuoremman puolison ikä.

Pykälän 1 momentin mukaan avustusta voidaan myöntää myös 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuille yhteisöille edellyttäen, että kaikki yhteisön jäsenet täyttävät tuen myöntämisen perusteet.

Aloittamisavustuksen myöntämisperusteista säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Tarkoituksena on noudattaa pääpiirteissään samoja myöntämisperusteita kuin nykyisessäkin käynnistysavustusjärjestelmässä. Käynnistystuen porrastaminen maatilan kauppahinnan ja sen laskennallisen arvon perusteella on saatujen kokemusten perusteella vaikuttanut alentavasti maatilojen kauppahintatasoon. Porrastusta on tarkoitus jatkaa edelleen.

Käynnistystuen käyttökohteista on nykyisessä valtioneuvoston päätöksessä varsin yksityiskohtaisia määräyksiä. Järjestelmää on tarkoitus yksinkertaistaa siten, että aloittamisavustusta olisi mahdollista käyttää maatilatalouden aloittamisvaiheessa tarpeellisiin käyttö- ja vaihto-omaisuusinvestointeihin, kalliskorkoisten rakentamislainojen lyhennysten ja korkojen maksuun sekä maatilan kehittämisestä aiheutuviin neuvonta- ja koulutusmenoihin.

15 §. Maatilojen investointiavustus. Lakiehdotuksen mukaan investointiavustusta voidaan myöntää maatilatalouden tuotannollisiin investointeihin ja tuotantotoiminnan edellyttämiin ympäristön- ja työsuojelullisiin investointeihin. Tarkoituksena on, että investointiavustuksella voitaisiin rahoittaa myös tuotannollista kokeilutoimintaa.

Investointiavustuksen myöntämisperusteista säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Asetuksella on tarkoitus säätää, että investointiavustusta voidaan myöntää tuotantorakennuksen rakentamiseen, peruskorjaamiseen ja laajentami-

seen, peltojen salaojittamiseen, sellaisen yksityisen tien tekemiseen, johon ei voi saada avustusta yksityisistä teistä annetun lain (358/62) nojalla sekä ympäristön- ja työsuojelullisiin investointeihin. Työsuojeluinvestointien osalta avustusta myönnettäisiin lähinnä suunnittelukustannuksiin.

Pykälän 2 momentin mukaan erikoismaatalouteen voitaisiin myöntää myös 19—21 §:ssä tarkoitettuja avustuksia.

16 §. *Maanostolainoitus.* Ehdotettavan lain mukaan maanostolainaa voidaan myöntää maatilain, sen osuuden tai lisäalueen hankintaan asetuksella tarkemmin määrättävin perustein. Maanostolainoitus käsitteenä kattaisi maatilalain mukaisen maanostolainoituksen lukuunottamatta asuntotilojen lainoitusta sekä sisarosuuslainoituksen ja tulevan tilanpidon jatkajan lisäaluelainoituksen. Asuntotilojen hankinnan lainoituksesta ehdotetaan säädettäväksi luvussa 5. Kun maanostolainaa tulisi myöntää varsinaisten maanostojen lisäksi myös tasingon ja lakiosan täydennyksen suorittamista varten, ehdotetaan tätä koskeva maininta otettavaksi pykälän 1 momenttiin. Maatilan oston yhteydessä voitaisiin lainoittaa myös irtaimistoa. Maanostolainaa voitaisiin myöntää enintään 75 prosenttia hankintahinnasta.

Maatilan osan hankinnan lainoitus kattaisi kuolinpesätapauksen lisäksi myös vaiheittaisen omistajanvaihdoksen. Tällöin on 2 momentin mukaan tarkoitus edellyttää, että maatilasta vähintään kolmannes vaihtaisi omistajaa ensimmäisessä vaiheessa. Lisäksi myyjän tulisi antaa sitoumus siitä, että myös loppuosa maatilasta luovutetaan ostajalle. Säännöksen tarkoituksena on sen seikan varmistaminen, että omistajanvaihdoksen kohteena olevasta maatilasta loppuosakin luovutetaan kokonaisuudessaan tilanpidon jatkajalle. Säännöksen mukaan maatala voitaisiin katsoa haitallisesti pirstotuksi, jos luovuttaja rikkoo sitoumuksen. Asetukseen on puolestaan tarkoitus ottaa säännös siitä, että sitoumuksen rikkomisen perusteella laina voitaisiin irtisanoa. Asetuksella säädettäisiin myös muista vaiheittaiseen omistajanvaihdokseen liittyvistä lainoitus- ja avustustoimenpiteiden edellytyksistä.

Pykälän 3 momentin mukaan 2 momentissa tarkoitettua sitoumusta ei kuitenkaan edellytetäisi, jos luovuttaja on tehnyt perintökaaren 25 luvun 1 b §:n 3 momentissa tarkoitetun sopimuksen omistamansa osan luovuttamisesta soveliaalle tilanpidon jatkajalle.

17 §. *Eräät maanostolainan myöntämisedellytykset. Yhteismetsän maanostolaina.* Lainoitettavalle maatilalle asetetuista vähimmäispinta-alavaatimuksista on säädetty maatala-asetuksessa. Kun pinta-alavaatimusten asettaminen on käytännössä johtanut lainoituksessa kaavamaisiin ratkaisuihin, on tarkoituksena, että niistä nykymuodossaan luovuttaisiin. Vastaisuudessa lainoitus perustuisi ensisijaisesti maksuvalmiuslaskelman käyttöön. Huomiota tulisi kiinnittää myös tuotantosuuntaan ja liikevaihtoon.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan lisämaanostolainan myöntämisen edellytykseksi säädettäväksi, että lisäalueen hankintaa voidaan pitää maan käytön ja muodostuvan tilakokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisena. Huomiota tulee tällöin kiinnittää lisäksi lisäalueen sijaintiin ja alueen muiden maatilojen lisäaluetarpeeseen. Lainoitettavan lisäalueen enimmäisetaisyys ehdotetaan säädettäväksi asetuksella. Tarkoituksena on, että etäisyyden suhteen noudatetaan maatilalaissa nykyisin säädettyjä vaatimuksia.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä enimmäishintatasosta (*käypä hinta*), joka voidaan hyväksyä rahoitustuen piiriin. Tarkoituksena on, että rahoitustuki ei aiheuttaisi maa- ja metsätalousmaan epätervettä hintakehitystä, vaan maan hinta vastaisi sen tuotannollista arvoa normaalien rahoituskustannusten mukaan arvioituna. Käyvän hintatason määrittely perustuisi vapaaehtoisissa ja normaalirahoitteisissa maa- ja metsätalousmaan kaupoissa määräytyvään hintatasoon, kuitenkin niin, että selvästi ylihintaisia kauppvoja ei otettaisi huomioon.

Kun käypä hintataso eri osissa maata saattaa vaihdella huomattavastikin, ehdotetaan maanostolainoituksen ohjaamiseksi 2 momenttiin otettavaksi säännös, jonka mukaan maatilahallituksen tulee tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä momentissa tarkoitetun hinnan määrittämisestä eri osissa maata.

Pykälän 3 momentiksi ehdotetaan otettavaksi maatilalain 52 §:n 3 momenttia vastaava säännös maanostolainan myöntämisestä yhteismetsän osakaskunnalle. Käytännössä on tarkoitus myöntää tukea vain sellaisille osakaskunnille, joissa osakkaiden enemmistö on yksityisiä viljelijöitä.

18 §. *Maatilojen investointien lainoitus.* Maatiloilla suoritettavien investointien osalta ei lakiehdotukseen sisälly tarkempia määräyksiä

investointikohteista tai yleisistä myöntämisperusteista. Näistä säädettäisiin 1 momentin mukaan asetuksella. Lakiehdotuksen 15 §:ssä tarkoitettujen investointien lisäksi lainaa myönnettäisiin muihin maataloilille tarpeellisiin investointeihin. Lainaa voitaisiin myöntää muun muassa yritystoiminnassa välttämättömän käyttöomaisuuden hankkimiseen sekä sen muutos- ja parannustöiden suorittamiseen sekä vaihto-omaisuuden hankkimiseen. Vaihto-omaisuudella tarkoitetaan maatalan kasvintuotannossa tarvittavaa siementavaraa, taimia ja muuta monistusaineistoa sekä kotieläimiä.

Käyttöomaisuuden osalta laina korvaisi nykyiset rakentamislainan, perusparannuslainan, tielainan, vesihuoltolainan, irtaimistolainan ja työympäristön parantamislainan. Rakentamisen yhteydessä lainoitettaviin kustannuksiin saataisiin sisällyttää myös asuinympäristön kuntoonpanosta aiheutuvia kustannuksia.

Pykälän 2 momentin mukaan investointilaina joko yksin tai yhdessä samaan kohteeseen myönnetyn investointiavustuksen kanssa voisi olla enintään 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

4 luku. Maaseudun pienyritystoiminnan rahoittaminen

Yleistä. Maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan rahoittamisesta annetun lain mukaisena rahoitustukena voidaan myöntää investointi-, käynnistys- ja kehittämisavustuksia sekä lainoja käyttö- ja vaihto-omaisuusinvestointeihin ja käyttöpääomaksi. Lainaa ei kuitenkaan voida myöntää, jos Kehitysaluerahasto Oy on myöntänyt lainaa samaan tarkoitukseen. Mainitun lain mukaista tukea ei voida myöskään antaa, jos samaan hankkeeseen on muun lain nojalla myönnetty valtion varoista avustusta tai lainaa taikka sellaista lainaa, jonka osalta valtio maksaa korkotukea. Avustukset myönnetään valtion tulo- ja menoarviossa osoitetuista varoista ja lainat osittain maatilatalouden kehittämisrahaston varoilla ja osittain korkotukilainoina.

Pienimuotoisen yritystoiminnan rahoitustuki on ollut avustuspainotteista ja kohdistunut pääasiassa toiminnan käynnistysvaiheeseen (*investointi- ja käynnistysavustus*). Kehittämisavustuksen merkitys on ollut suhteellisen pieni. Jatkossa kehittämisavustuksen tarve tulee todennäköisesti kasvamaan, koska perustettujen

pienyritysten kehittäminen yleensä vaatii yrityksen ulkopuolelta hankittavan tieto — taidon käyttämistä sekä usein myös edellyttää investointeja.

19—21 §. Pienyritystoiminnan investointiavustus. Käynnistysavustus. Pienyritystoiminnan kehittämisavustus. Maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain mukaan on voitu myöntää käynnistysavustusta yritystoiminnan aloittamisen tai laajentamisen aiheuttamien ennakonpidätyksen alaisten palkkojen ja välillisten työvoimakustannusten perusteella. Avustus on voitu myöntää yhdeltä, kahdelta tai kolmelta 12 kuukauden pituiselta jaksolta. Tukea voidaan maksaa myös yrittäjän itsensä osalta palkkakustannuksista riippumatta asetuksella säädetty määrä.

Investointiavustusta voidaan myöntää yritystoiminnassa tarpeellisen käyttöomaisuuden hankkimiseen ja sen muutos- ja parannustöiden suorittamiseen sekä myös toiminnan aloittamisessa välttämättömän vaihto-omaisuuden hankkimiseen. Turkistarhausta harjoittavalle yritykselle voidaan investointiavustusta myöntää myös eläinkannan monipuolistamiseen. Kiinteistön hankkimiseen avustusta ei voida myöntää.

Kehittämisavustusta voidaan nykyisen lain mukaan myöntää tuotteiden, tuotantomenetelmien ja yritysjohton kehittämishankkeisiin. Kehittämis-hankkeen on oltava yrityksen toiminnan laajuus huomioon ottaen merkittävä. Laissa on lueteltu hyväksyttävät kustannukset, joihin kehittämisavustusta voidaan myöntää. Luettelo eroaa jossain määrin yritystoiminnan aluetuesta annetun lain (1297/88) mukaisen kehittämisavustuksen käyttökohteista. Kyseisen lain mukaan kehittämisavustus voidaan myöntää hankkeeseen, jonka tarkoituksena on parantaa yrityksen johtamista, tuotantoa, materiaalitointoja, talouden suunnittelua ja valvontaa, markkinointia tai tutkimus- ja tuotekehitystyötä. Kehittämisavustusta voidaan myöntää myös yrityksen perustamisedellytysten selvittämiseen.

Maaseutuelinkeinolain mukaan on tarkoitus edelleen myöntää investointi-, käynnistys- ja kehittämisavustuksia. Avustuksia voitaisiin myöntää myös erikoismaatalouteen. Kehittämisavustuksen käyttökohteet on tarkoitus yhdenmukaistaa yritystoiminnan aluetukilain kanssa. Investointiavustus voisi olla enintään 55 prosenttia, käynnistysavustus enintään 55 prosenttia ja kehittämisavustus enintään 75

prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista tai hyväksyttävistä palkkakustannuksista. Nämä enimmäismäärät sisältävät aluepolitiikasta annetun lain 11 §:ssä tarkoitettuilla erityisalueilla käynnistysavustuksen ja investointiavustuksen osalta maksettavan korotuksen.

22 §. Pienyritystoiminnan lainoitus. Lainaa pienyritystoiminnan rahoittamiseksi voidaan pykälän 1 momentin mukaan myöntää tarpeellisen käyttö- ja vaihto-omaisuuden hankkimiseen sekä pysyväisluonteiseksi käyttöpääomaksi. Lainaa voitaisiin myöntää enintään 50 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että lainan ja investointiavustuksen enimmäismäärä voisi olla enintään 80 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Lainojen prosentuaalisista enimmäismääristä säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Nykyisellään pienimuotoiseen yritystoimintaan ei ole voitu myöntää rahoitustukea kiinteistön hankkimisen osalle eikä esimerkiksi sukupolvenvaihdoksen rahoitukseen. Rahoitustuen myöntäminen myös kiinteistön hankkimiseen voisi kuitenkin eräissä tapauksissa olla perusteltua. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun yritystoiminnassa voitaisiin hyödyntää jo olemassa olevaa rakennuskantaa. Tämän vuoksi 22 §:n 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, että erityisistä syistä lainaa voidaan myöntää myös kiinteistön hankkimiseen siten kuin maatilahallitus tarkemmin määrää. Erityisenä syynä voisi tulla kysymyksen esimerkiksi pienyrityksen ostaminen tontteineen ja rakennuksineen, silloin kun se sijaitsee tilan läheisyydessä.

5 luku. Asuntorahoitus

23—25 §. Asuntolaina. Avustus asuinrakennukseen. Asuntotilan lainoitus. Maatilatalouden asumista lainoitetaan nykyisin myöntämällä lainoja asuntojen rakentamiseen, laajentamiseen ja peruskorjaamiseen maatilatalouden kehittämisrahaston puitteissa sekä luottolaitosten varoista myönnettävillä asuntokorkotukilainoilla. Näiden lisäksi on 1 päivästä helmikuuta 1989 voitu myöntää asuin ympäristön parantamislainoja maatilalan asuin- ja muiden rakennusten laatu- ja varustetason nostamiseksi ja ylläpitämiseksi. Asuntotilaa varten on

voitu myöntää lainaa asuntotilan hankkimisen lisäksi asuntotilojen sähköistämisen ja vesihuoltointinvestointeihin. Asuntotilojen lainoitus on tapahtunut pelkästään korkotukilainoituksena.

Nykyssäännösten mukaan maatilalain mu kaista asuntolainaa voidaan myöntää muuta kuin asuntotuotantolainsäädännössä tarkoitettua asuinrakennusten rakentamista, laajentamista ja peruskorjausta sekä asuin ympäristön parantamista varten. Lainaehdoissa on soveltuvin osin noudatettu asuntotuotantolainsäädännön säännöksiä.

Asuntotuotantolainsäädännön mukaisia rahoitusjärjestelmiä ollaan parhaillaan uudistamassa. Tarkoitus on, että maaseutuelinkeinolain ja uudistetun asuntotuotantolainsäädännön säännökset tarpeellisilta osin yhteensovite taan.

Maaseutuelinkeinolaissa asuntolainoitusta koskevat säännökset ehdotetaan otettavaksi lakiehdotuksen 5 lukuun. Ehdotettavat rahoitusmuodot ovat asuntolaina, avustus asuinrakennukseen ja asuntotilan lainoitus.

Lakiehdotuksen 23 §:n mukaan asuntolainaa voidaan myöntää asuinrakennuksen rakentamiseen, laajentamiseen ja peruskorjaukseen sekä asuin ympäristön kuntoonpanoa varten enintään 60 prosenttia hyväksyttävien kustannusten määrästä. Asuntojen perusparantamisesta annetun lain (34/79) periaatteiden mukaisesti ehdotetaan kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaan rakennuksen laajentamiseen, peruskorjaukseen tai kuntoonpanoon myönnettäväksi erityisestä syystä lainaa enintään 80 prosenttia. Asuntolainan tarkemmista myöntämisperusteista säädettäisiin lähemmin asetuksella. Tarkoituksena on, että lainoja voitaisiin myöntää pääpiirteissään samoihin käyttökohteisiin ja samoilla perusteilla kuin voimassa olevan maatilalainkin mukaan.

Lakiehdotuksen 24 §:ssä säädettäisiin asuinrakennusavustuksesta, joka korvaisi nykyisen avustusmuotoisen lainan. Avustusta voitaisiin myöntää heikossa taloudellisessa asemassa olevalle 65 vuotta täyttäneelle henkilölle asuinrakennuksen peruskorjausta ja laajentamista sekä asuin ympäristön kuntoonpanoa varten. Asetuksella on tarkoitus säätää, että avustuksensaajan katsotaan olevan heikossa taloudellisessa asemassa silloin, kun hänellä ei tulojensa ja varallisuutensa puolesta ole riittäviä edellytyksiä selviytyä asuntonsa peruskorjauksen ja laajentamisen aiheuttamista kustannuksista. Pykälän 2 momentissa säädetään avustuksen

enimmäismäärästä sekä avustuksen ja samaan tarkoitukseen myönnetyn lainan sallitusta yhteismäärästä.

Asuntotilan hankintaan voitaisiin lakiehdotuksen 25 §:n mukaan myöntää lainaa enintään 50 prosenttia omaisuuden hankintahinnasta sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Kun asuntotilojen hankinnalla pyritään ensisijaisesti edistämään maaseudun olemassaolevan asuntokannan käyttöä, on tuen myöntämistä tarkoitus rajoittaa maan eteläisimmissä osissa. Tarkoituksena on, että asuntotilan hankintaan myönnetään vain korkotukilainoja.

6 luku. Valtion lainoitus ja korkotukilainoitus

Yleistä. Lakiehdotuksen 6 lukuun ehdotetaan otettavaksi säännökset muun muassa valtion lainojen ja korkotukilainojen yleisistä ehtoista, lainoitus toiminnan järjestämisestä, luottolaitoksille aiheutuvien kulujen korvaamisesta sekä lainoitukseen osoitettujen varojen ohjaamisesta.

26 §. Valtionlainat. Pykälän 1 momentti vastaa periaatteiltaan maatilalain 50 §:ää.

Pykälän 2 momentissa säädetään valtionlainojen koroista. Nykyisin maatilalain mukaan myönnettävien muiden kuin asuntolainojen korko vaihtelee lainalajista ja alueesta riippuen kolmesta seitsemään prosenttiin. Koron suuruudesta on säädetty laissa. Asuntolainojen korko on vaihtuva ja se on suuruudeltaan 0—9,5 prosenttia. Lainojen koron määrittämisestä varten on maa maatilalain 67 §:n mukaisesti jaettu neljään vyöhykkeeseen. Maaseudun pienimuotoisen yritystoiminnan tukemisesta annetun lain mukaan myönnettävistä lainoista peritään puolestaan korkoa, joka vastaa Suomen Pankin kulloistakin peruskorkoa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan valtion varoista myönnettävien lainojen korko sidottavaksi 10 §:n mukaiseen vyöhykejako. Lainansaajalta perittävä korko olisi kaikkien lainamuotojen osalta ensimmäisellä vyöhykkeellä neljä prosenttia, toisella vyöhykkeellä viisi prosenttia, kolmannella vyöhykkeellä kuusi prosenttia ja neljännellä vyöhykkeellä seitsemän prosenttia. Valtioneuvosto voisi tarkistaa lainan korkoa viiden lainavuoden jälkeen enintään kahdella prosenttiyksiköllä yleisessä korkotasossa tapahtuneita muutoksia vastaavasti.

Momentissa on myös säädetty luottolaitoksen lainan lyhennyksestä valtiolle.

27 §. Valtionvastuu. Pykälä vastaa sisällöltään maatilalain 56 §:ää. Kuten aikaisemmin 2 §:n perusteluissa on todettu, valtionvastuu voisi koskea vain valtionlainoja.

28 §. Korkotukilainat. Korkotukijärjestelmä rakentuu nykyisin peruskorkosidonnaisuuden pohjalta. Peruskoron merkitys rahamarkkinoilla on kuitenkin nopeasti vähentynyt samalla kun erilaisten markkinakorkojen merkitys on kasvanut.

Nykyinen korkotukijärjestelmä, jossa viljelijän maksama korko on kiinteä ja pankin saama kokonaiskorko on sidottu peruskorkoon, soveltuu huonosti muuttuneeseen rahamarkkinatilanteeseen. Korkotukijärjestelmä tulisikin rakentaa markkinakorkojen varaan peruskorkosidonnaista tai kiinteäkorkoista luottotusta kuitenkin poissulkematta.

Korkotukijärjestelmä ehdotetaan säädettäväksi sellaiseksi, että se edistämällä pankkikilpailua tarjoaa luotonsaajille tilaisuuden saada rahoitusta mahdollisimman edullisesti. Korkotukijärjestelmänkin on toisaalta otettava huomioon se, että maatilataloudessa pääomantarve suhteessa saatavaan tuottoon on suuri. Vaihtuvakorkoisuus johtaa siten maatilataloudessa maksuvalmiusongelmiin, jos korkotaso vaihtelee voimakkaasti ja korkovaihtelu heijastuu täysimääräisesti asiakkaan maksamaan korkoon. Toisaalta asiakkaan täydellinen suojaaminen korkovaihtelulta ei rahamarkkinoiden ohjauksen näkökulmasta ole paikallaan.

Korkotukilainoissa ehdotetaan siirryttäväksi järjestelmään, jossa korkotuki on määräosuus kokonaiskorosta. Tällöin asiakkaalla olisi mahdollista ottaa luottoa siitä rahalaitoksesta, josta se on edullisimmin saatavissa. Siten järjestelmä lisäisi pankkikilpailua myös maaseutuelinkeinojen rahoituksessa.

Kokonaiskorko voisi esityksen mukaan olla enintään sen koron suuruisen, jota luottolaitos kulloinkin soveltaa samanlaisiin tarkoituksiin myönnettäviin lainoihin. Maatilahallituksella olisi pykälän 2 momentin mukaan oikeus olla hyväksymättä lainaa korkotukilainaksi, jos lainan kokonaiskorko poikkeaa 1 momentissa tarkoitettua korosta.

Korkotuen suuruus olisi 50 prosenttia luottolaitoksen lainansaajalta perimästä korosta ja se maksettaisiin valtion tulo- ja menoarviossa tähän tarkoitukseen osoitetuista varoista.

29 §. Lainoitusta koskevia yleisiä säännöksiä. Pykälän 1 momentin mukaan lainojen laina-aika eli aika lainan nostamisesta sen poismaksamiseen voi olla enintään 30 vuotta. Pykälän 2 momentin mukaan tuotantorakennuksen ja asuinrakennuksen rakentamiseen, asuinrakennuksen peruskorjaamiseen ja laajentamiseen sekä maanostoon myönnetty valtionlainat olisivat kaksi ensimmäistä vuotta korottomat. Korkoja ei myöskään perittäisi siltä ajalta, joksi on myönnetty lykkäystä korkojen maksamiseen. Lainan takaisinmaksuajoista samoin kuin muista lainaehtoista ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin asetuksella. Pykälän 5 momentin mukaan maatilahallitus voi antaa lakia ja asetusta koskevia tarkempia määräyksiä lykkäyksen myöntämisestä.

30 §. Luottolaitokselle aiheutuvien kulujen korvaaminen. Maaseutuelinkeinolain mukaisen valtionlainojen myöntämisestä ja hoitamisesta aiheutuu luottolaitoksille niiden omasta päätöksenteosta riippumattomia ylimääräisiä kuluja. Usein näiden suuruus määräytyy taseen loppusumman perusteella. Kyseisiä kustannuksia ovat muun muassa vakavaraisuuteen ja viranomaisvalvontaan liittyvät kustannukset. Pankkilain uudistus tulee ilmeisesti merkittävästi lisäämään vakavaraisuuskustannuksia. Ylimääräiset kulut ehdotetaan korvattaviksi luottolaitoksille kehittämisrahaston varoista suoritettavalla hoitopalkkiolla. Asetuksella tullaan tarkemmin määrittämään hoitopalkkion suuruudesta ja maksuehdoista.

Luottolaitosten ulkopuolisesta päätöksenteosta riippumattomat kulut voidaan korkotukilainoituksessa sisällyttää asiakkaan korkoon ja toimitusmaksuihin.

31 §. Lainapäätös. Nykyisin lainat myöntää sekä maatilalain että maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain mukaan luottolaitos. Ennen lainan myöntämistä lainahakemuksesta pyydetään joko maatalouslautakunnan tai maaseutupiirin lausunto. Lisäksi lainahakemus on maatilahallituksen määräämissä tapauksissa saatettava maatilahallituksen määräämän henkilön tarkastettavaksi ja siitä on tietyissä tapauksissa pyydetävä maatilahallituksen lausunto. Pyrkimyksenä on ollut, että maaseutupiirin lausunto pyydetään vain keskeisimmistä lainahankkeista ja muista lainahakemuksista lausunnon antaa maatalouslautakunta. Toisaalta lainoitusten menettelyä on kevennetty siten, että luottolaitokset voivat tietyissä tapauksissa myöntää lainan

ilman tarkastusmenettelyä maataloussihteerin lausunnon perusteella.

Lainoituksen kohteena olevien hankkeiden lukumäärä ja niiden moninaisuus huomioon ottaen nykyistä lainojen käsittelyjärjestelmää ehdotetaan kehitettäväksi edelleen niin, että se mahdollistaa yksittäisten lainapäätösten tekemisen suoraan paikallisella tasolla. Tarkoituksena on, että keskusrahallituksissa tapahtuvaan lainatarkastukseen ja maatilahallituksen ratkaistavaksi saatettaisiin jatkossa pääsääntöisesti vain sukupolvenvaihdon yhteydessä myönnettävät lainat sekä sellaiset lainahakemukset, joissa lainan myöntäminen on tulkinvaraista tai joiden saattaminen keskitettyyn käsittelymenettelyyn on lainojen yhtenäisen ja tasapuolisen käsittelyn kannalta tarpeen.

Ennen kuin luottolaitos päättää lainan myöntämisestä, tulisi lainahakemuksesta hankkia kunnan maatalousviranomaisen ja maatilahallituksen määräämissä tapauksissa myös maaseutupiirin lausunto.

32 §. Varojen ohjaus. Tarkoituksena on, että kehittämisrahaston varojen käyttöä ohjataan, kuten nykyisinkin, valtioneuvoston vuosittain vahvistamalla käyttösuunnitelmalla. Käyttösuunnitelmalla on tarkoitus ohjata myös korkotukilainojen käyttöä. Avustusten myöntämistä, siltä osin kuin kysymys ei ole kehittämisrahastosta myönnettävistä avustuksista, ohjattaisiin budjettipäätöksillä.

Maatilahallituksella tulisi kuitenkin olla avustusten ja lainojen tasapuolisen käsittelyn kannalta mahdollisuus antaa tarkempia määräyksiä avustusten ja lainojen ohjaamisesta ottaen huomioon lain 1 §:ssä säädetyt tavoitteet. Maatilahallitukselle tulisi delegoida toimivalta lakia, asetusta ja kehittämisrahaston käyttösuunnitelmaa tarkempien määräysten antamiseen tarvittaessa käytettävissä olevien varojen määrällisen, alueellisen, toimialoitaisen sekä kohderyhmittäisen ohjaamisen osalta. Varojen määrälliseksi ohjaamiseksi maatilahallitus voisi tarvittaessa vahvistaa avustuksille ja lainoille myös markkamääräiset enimmäismäärät. Säännöksen mukaisten tarkempien ohjeiden antaminen on välttämätöntä käytettävissä olevien varojen niukkuuden vuoksi ja myös sen vuoksi, että laina- ja avustusasiant saadaan koko maassa käsitellyksi mahdollisimman tasapuolisesti. Varojen ohjausta koskeva valtuussäännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 1 momentiksi.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttämisestä maatilatalouden ja siihen liittyvän pienyritystoiminnan kehittämistä koskevien tutkimusten ja selvitysten suorittamiseen. Varojen käyttämisestä päättäisi maatalahallitus. Tarkemmat määräykset tutkimusvarojen käyttämisestä annettaisiin asetuksella.

Valtion tuella tapahtuvalle maatilatalouteen liittyvälle rakentamiselle tulee asettaa rakentamisen taloudellisuuden, toiminnallisuuden, turvallisuuden sekä esteettisyyden osalta vaatimuksia, joita ei niiden monilukuisuuden vuoksi ole mahdollista ottaa tyhjentävästi lakiin tai asetukseen. Tämän vuoksi delegointi on tältä osin välttämätöntä. Samoin maatilojen suunnittelun ohjaaminen ja tukemiskelpoisen rakentamisen yksikkökustannusten vahvistaminen on, nykyisen organisaation huomioon ottaen, syytä delegoida. Rakentamismääräysten antaminen ehdotetaan delegoitavaksi maatalahallitukselle, koska vain maatalahallituksessa ja sen piirihallinnossa on asian hoitamiseen tarvittava organisaatio. Rakentamismääräysten antamista koskeva valtuutussäännös sisältyy pykälän 3 momenttiin.

7 luku. Valtiontakaus

33 §. *Valtiontakauksen myöntäminen.* Maatilatalouden julkinen rahoitustuki ei ole aikaisemmin sisältänyt valtiontakautta, mutta muussa elinkeino- ja yritystoiminnassa tukimuoto on yleisesti käytetty.

Rahoitusmarkkinoiden viimeaikainen kehittyminen on johtanut siihen, että rahoituksen saatavuus ei ole enää samassa määrin ongelma kuin aikaisemmin, vaan ongelmaksi on muodostunut rahoituksen hinta. Rahoituksen hintaan vaikuttavista tekijöistä keskeisellä sijalla on se, minkälaiset vakuudet luoton ottaja voi rahalaitokselle antaa. Maatiloilla yleisimmin käytetty vakuus on kiinteistökiinnitys, mutta aina se ei ole riittävä tarvittavan lainan vakuudeksi. Kiinteistökiinnityksen ongelmana on myös se, että samaan kiinteistöön kohdistuvien kiinnitysten jakaminen kahteen tai useampaan rahalaitokseen on hankalaa. Riittävien vakuuksien hankkiminen on myös ongelmana esimerkiksi vuokratiloilla, koska vuokraoikeus ei ole siirtokelpoinen.

Jos rahalaitos saa myöntämänsä luoton vakuudeksi turvaavan vakuuden, voidaan luotto

myöntää jopa useita prosenttiyksikköjä alhaisemmalla korolla kuin se olisi mahdollista esimerkiksi henkilötakauksella.

Valtion takaustoiminta voisi alentaa yrittäjän rahoitusmenoja merkittävästi ilman, että valtiolle aiheutuisi suoranaisia menoja. Ehdotuksen mukaan maatalahallitus voisi antaa takauksia yritysten käyttöomaisuusinvestointien rahoittamiseksi otettujen kotimaisten normaallikorkoisten ja korkotukilainojen vakuudeksi.

Takaus voitaisiin myöntää, kun se katsotaan tarpeelliseksi yrityksen rahoituksen ja vakuusjärjestelyjen kannalta. Takausta myönnettäessä olisi huomiota kiinnitettävä yritystoiminnan taloudellisiin edellytyksiin, yrityksen kehityskelpoisuuteen sekä yrityksen johdon kykyyn hoitaa yritystä menestyksellisesti. Takauksen myöntämisen edellytyksenä olisi lisäksi, että samaan tarkoitukseen voitaisiin myöntää tämän lain mukaista lainaa. Takaustoiminnasta valtiolle mahdollisesti aiheutuvasta tappiosta ehdotetaan pykälään otettavaksi säännös, jonka mukaan se katettaisiin maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Takaus annettaisiin omavelkaisena takauksena. Maatilatalouden kehittämisrahasto vastaisi maatalahallituksen myöntämistä takauksista. Takauksesta suoritettavat korvaukset tuloutettaisiin maatilatalouden kehittämisrahastoon.

34 §. *Vastavakuudet.* Kun takaukset ehdotetaan annettavaksi omavelkaisina, ehdotetaan pykälän ensimmäisen momentin mukaan valtiontakaukselle annettavaksi vastavakuus, jonka ei tarvitse olla turvaava.

Käytettävissä olevien vakuuksien niukkuus on tavallista etenkin toimintaansa aloittavilla pienillä yrityksillä. Toisinaan yrityksen käytettävissä olevat vakuudet saattavat olla niin heikkoja, että vakuus, joka ei ole turvaava, jää käytännössä arvottomaksi. Vastavakuuden vaatimisella ei tällöin voida vähentää yrityksen luottotappioriskiä. Sen sijaan vastavakuuksien vaatimisesta aiheutuu maatalahallitukselle sekä yritykselle tarpeettomia kustannuksia vastavakuuksia järjestettäessä. Vastavakuuden vaatiminen saattaa myös olla epätarkoituksenmukaista silloin, kun se ottaen huomioon koko toiminnan aiheuttaman vakuustarpeen huonontaisi olennaisesti yrityksen mahdollisuuksia muun rahoituksen järjestämiseen.

Edellä sanottuun viitaten ehdotetaan, että vakuuksia voitaisiin myöntää laissa mainituin edellytyksin vastavakuutta vaatimattakin. Vastavakuus olisi siten pääsääntöisesti vaadittava,

jollei siitä vakuuksien puuttumisen, niiden varamisen yritysten toiminnan rahoittamiseen tai muiden niihin verrattavien syiden takia olisi joko osaksi tai kokonaan luovuttava. Valtiontakauksen myöntämisen tulee perustua yrityksen jatkuvan toiminnan mahdollisuuksista saatun käsitykseen, eikä sillä, pystyykö hakija antamaan vastavakuutta, saisi olla vaikutusta.

35 §. Takausmäärä ja -kulut. Tarkoituksena on, että takausluottoja saisi samanaikaisesti olla takaisin maksamatta yhteensä enintään 100 miljoonan markan määrä, korkoja ja muuta pääoman lisäksi mahdollisesti maksettavia suorituksia mukaan lukematta. Tästä on otettu säännös pykälän 1 momenttiin. Pykälän toiseen momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös valtiontakauksen saajalta perittävistä kuluista.

Asetuksella on tarkoitus säätää, että takausluoton maksuajan pidentämiseen on saatava maatilahallituksen suostumus sekä takausluoton irtisanomishoidoista.

8 luku. Maan hankkiminen ja luovuttaminen

36 §. Maan hankkiminen. Maaseutuelinkeinonlain tarkoituksiin ehdotetaan hankittavaksi maata pääasiallisesti vapaaehtoisin kaupun. Maatilahallituksen tai sen määräämissä rajoissa maaseutupiirin asiana olisi ostaa käyvästä hinnasta maaseutuelinkeinonlain tarkoituksiin maata, jota joko välittömästi tai, jos olosuhteet niin vaativat, vasta myöhemmässä vaiheessa käytettäisiin lakiehdotuksessa ehdotetulla tavalla. Säännös mahdollistaa myös sen, että maatilahallitus voi ottaa maata vastaan lahjoituksena tai perintönä.

Pykälän 2 momentin mukaan maatilahallitus ja maaseutupiiri maatilahallituksen määräämissä rajoissa voisivat myös vaihtaa hallinnassaan olevaa maata muiden omistamaan tai muiden valtion virastojen hallinnassa olevaan maahan. Kysymykseen tulisivat myös maatilahallituksen ja muun valtion viraston väliset alueiden hallinnan siirrot. Mikäli vaihdettavat alueet eivät arvoltaan vastaa toisiaan, erotus voitaisiin korvata rahana asetuksessa tarkemmin säädettävällä tavalla. Tarkoituksena on asetuksessa säätää, että mikäli korvattava summa olisi yli miljoona markkaa, vaihtoon olisi saatava maa- ja metsätalousministeriön lupa.

Maatilalakiin sisältyvää säännöstä, jonka mukaan metsähallituksella on oikeus vaihtaa hallinnassaan olevaa maata maatilahallituksen hallinnassa olevaan maahan, ei ehdoteta sisällytettäväksi uuteen maaseutuelinkeinolakiin. Tarkoituksena on muuttaa metsähallinnosta annettua lakia (138/87) ottamalla vastaava säännös siihen.

Pykälän 3 momentin mukaan valtio voisi lähettää maaseutuelinkeinonlain mukaiseen toimintaan liittyvässä lainhuudatus- tai kiinnitysasiassa asiakirjat tuomioistuimen kansliaan kirjeitse.

37 §. Ulosmittauskielto. Pykälän mukaan valtion maaseutuelinkeinonlain mukaan ostamaa kiinteää omaisuutta ei saa ulosmitata ulosottolain 4 luvun 26 §:n nojalla edellisen omistajan tai hänen saantomiehensä velasta, josta kiinteistö ei panttioikeuden nojalla tai muuten ole vastaamassa. Kun säännös on poikkeus ulosottolain 4 luvun 26 §:n säännöksestä, ehdotetaan sitä koskeva maininta otettavaksi maaseutuelinkeinolakiin. Pykälä vastaa maatilalain 16 §:n 1 momenttia.

38 §. Maan käyttäminen. Maaseutuelinkeinonlain tarkoituksiin hankittuja tiloja ja alueita voitaisiin ensisijaisesti käyttää lisäalueiksi jo olemassa oleviin maataloihin sekä antaa maataloille osuuksia yhteisiin vesi- tai maa-alueisiin sekä erilaisia oikeuksia kuten esimerkiksi tieoikeuksia. Lisäksi pykälän 1 momentin mukaan voitaisiin muodostaa maatiloja.

Pykälän 2 momentin mukaan voitaisiin, kuten maatilalainkin nojalla, perustaa yhteismetsiä. Perustettaviin yhteismetsiin sisältyy usein luonnonsuojelu- tai virkistyskäytön kannalta merkittäviä alueita. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että yhteismetsään voidaan perustaa tällaista käyttöä koskevia rasitteita ja asettaa sille velvoitteita. Kun aina ei ole tarkoituksenmukaista liittää yhteismetsäosuuksia luovutettavaan tilaan yhteismetsälain edellyttämässä suhteessa, ehdotetaan pykälän 3 momentissa säädettäväksi, että yhteismetsäosuuksaadaan liittää tilaan tai tiloihin riippumatta siitä, mihin tiloihin yhteismetsän osakastilan yksityiset tilukset on liitetty.

39 §. Maan luovuttaminen muihin kuin tämän lain mukaisiin tarkoituksiin. Mikäli maaseutuelinkeinonlain tarkoituksiin hankittua maata ei tarvita sanotun lain tarkoituksiin ja sillä olisi muuten käytettynä huomattavasti suurempi arvo kuin käytettynä maaseutuelinkeinonlain tarkoituksiin, tulisi se voida käyttää

muihin tarkoituksiin noudattaen, mitä oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuoluottavia oikeuksia annetussa laissa (687/78) säädetään.

40 §. *Luovutushinta.* Lisäalueista ja muista alueista samoin kuin osuuksista ja oikeuksista ehdotetaan saajalta perittäväksi jo maatilalaisa omaksutun periaatteen mukaisesti se paikakunnan käypä hinta, joka omaisuudella on katsottava olevan siihen tarkoitukseen käytettynä johon se luovutetaan.

41 §. *Käyttösuunnitelman laatiminen ja vahvistaminen.* Voimassa olevan maatilalain mukaan hankittua maata ja muuta omaisuutta koskevan käyttösuunnitelman laatii asianomaisen maaseutupiirin määräyksestä sen maanmittausinsinööri. Milloin kysymys on yhteisömetseen perustamisesta tai muutoin laajahkosta alueesta tai milloin maaseutupiiri muutoin erityisestä syystä katsoo sen tarpeelliseksi, käyttösuunnitelman laatii kuitenkin maatilalain 9 §:ssä tarkoitettu suunnittelutoimikunta asianomaisen maaseutupiirin määräyksestä. Käyttösuunnitelma laaditaan käyttösuunnitelmatoimituksessa. Milloin kysymys on maanmittausinsinöörin laatimasta käyttösuunnitelmasta, voidaan käyttösuunnitelma laatia myös pelkästään kirjallisena menettelynä.

Tarkoituksena on yksinkertaistaa nykyistä menettelyä. Tämän vuoksi lakiehdotuksen mukaan käyttösuunnitelman tulisi laatimaan aina asianomainen maaseutupiiri. Käyttösuunnitelma voitaisiin siten laatia käyttösuunnitelmatoimituksessa tai pelkästään kirjallisena menettelynä. Sen sijaan maaseutupiirin yhteyteen ei enää asetettaisi suunnittelutoimikuntaa. Mikäli maaseutupiiri katsoisi, että kunnallinen näkemys jostakin laajahkosta asiasta tulisi saada, se voisi pyytää laatimastaan käyttösuunnitelmasta asianomaisen kunnan maatalousviranomaisen lausunnon.

Käyttösuunnitelman laatimisessa noudatettava ilmoitus- ja muusta menettelystä sekä käyttösuunnitelman sisällöstä säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Käyttösuunnitelman vahvistaisi, kuten nykyisinkin, 3 momentin mukaan maaseutupiiri. Jos käyttösuunnitelma laaditaan käyttösuunnitelmatoimituksessa, voisi asianosainen tehdä maaseutupiirille muistutuksen ennen käyttösuunnitelman vahvistamista. Jos käyttösuunnitelma laaditaan pelkästään kirjallisena menettelynä, tulisi asianosaista kuulla hallintomenettelylain (598/82) mukaisesti. Momentin sään-

nökset käyttösuunnitelman saattamisesta maatilahallituksen ratkaistavaksi tietyissä tapauksissa vastaavat nykyisin noudatettavaa käytäntöä.

42 §. *Tiedoksianto ja muutoksenhaku käyttösuunnitelmaa koskevassa asiassa.* Käyttösuunnitelman vahvistamista koskeva päätös annetaan nykyisin asianosaisille tiedoksi tiedoksiannosta hallintoasioissa annetun lain (232/66) mukaisessa järjestyksessä. Tiedoksianto on pääsääntöisesti toimitettava postitse saantitodistusta vastaan, jolloin asianosaisen valitusaika alkaa kuluä saantitodistuksen osoittamasta vastaanottopäivästä lukien. Tiedoksiantomenettelyssä on käytännössä aiheutunut usein ongelmia siitä, että asianosainen ei ole noutanut hänelle osoitettua päätöstä postista. Tiedoksiannon toimittaminen tällöin haastetiedoksiantona tai sijaistiedoksiantona on viivytännyt maaseutupiirin vahvistaman käyttösuunnitelman lainvoimaiseksi tuloa ja sen täytäntöönpanoa. Käyttösuunnitelmaa vahvistettaessa asianosaisia ovat kyseisen alueen kuntien lisäksi suunnitelman tarkoittaman maan, etuuden tai oikeudenhakijat, toisin sanoen asiaan itse asianosaisiksi ilmoittautuneet henkilöt. Asianosaisten nimet ja osoitteet ovat siten vahvistamispäätöstä tehtäessä poikkeuksetta viranomaisten tiedossa.

Edellä mainituista syistä päätöksen tiedoksiantomenettelyä ehdotetaan pykälän 1 momentin mukaisesti kevennettäväksi siten, että päätös voitaisiin lähettää asianosaiselle tiedoksi postitse. Tiedoksisääntöä katsottaisiin tällöin tapahtuneen, jollei muuta näytettäisi, seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on asianosaisen ilmoittamalla osoitteella varustettuna jätetty postin kuljetettavaksi. Tiedoksiantomenettelyssä sovellettaisiin muulta osin edelleenkin tiedoksiannosta hallintoasioissa annettua lakia.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset käyttösuunnitelman vahvistamista koskevasta muutoksenhausta.

Maaseutupiirin 41 §:n 3 momentin nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maatilahallitukseen. Sen sijaan maatilahallituksen sen ratkaistavaksi saatetussa asiassa tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valittaa ei saa myöskään maaseutupiirin päätöksestä tehdyn valituksen johdosta annettuun maatilahallituksen päätökseen.

Pykälän 3 momentin mukaan asianosaiseksi katsotaan käyttösuunnitelmaa vahvistettaessa se, joka on hakenut käyttösuunnitelman kohteena olevaa maatilaa, lisäaluetta tai muuta aluetta, oikeutta tai osuutta. Asianosainen on myös se kunta, jonka aluetta suunnitelma koskee.

43 §. *Maanmittaustoimitukset.* Koska tarkoituksena ei ole luoda maaseutuelinkeinolaissa uusia kiinteistöoikeudellisia menetelmiä, pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että maaseutupiirin maanmittausinsinööri tai hänen määräyksestään maanmittausteknikko voisivat suorittaa maaseutuelinkeinolain mukaisen maanmittaustoimituksen jakolain (604/51) mukaisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan maatilahallitus voi toimitusmiesten esityksestä siirtää hallinnassaan olevaa omaisuutta käytettäväksi uusjassa toimitusmiesten esittämällä tavalla tämän lain mukaan maansaantiin oikeutettujen tilojen koon suurentamiseksi ja jakoalueen tilussijoituksen parantamiseksi. Mainittu momentti vastaa maatilalain 19 §:ää. Lakiehdotuksen 43 §:n 3 momentin mukaan uusjaon jakoehdotuksesta olisi tällöin pyydettävä maaseutupiirin lausunto ja varattava sille tilaisuus luovutussopimusten tekemiseen tilakoon suurentamiseen tarkoitettua omaisuuden osalta.

Pykälän 4 momentti, jossa ehdotetaan säädettäväksi maanmittaustoimitusten suorittamiskustannuksista, vastaa pääosin maatilalain 32 §:ää.

44 §. *Myyminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, mistä myyntitoimintaan liittyvistä toimenpiteistä voitaisiin säätää asetuksella. Tarkoituksena on, että asianomainen maaseutupiiri huolehtisi kauppakirjojen laatimisesta ja allekirjoittamisesta sekä muista kauppaan liittyvistä toimenpiteistä. Maatilahallitus huolehtisi sen sijaan kauppakirjan allekirjoittamisesta silloin, kun omaisuutta luovutetaan muuhun kuin maaseutuelinkeinolain tarkoituksiin, jos maaseutupiirille ei ole mainittua oikeutta valtioneuvoston päätöksellä myönnetty.

Pykälän 2 ja 3 momentti vastaavat pääosin maatilalain 46 ja 47 §:ää.

45 §. *Myyntiehdot.* Säännöksellä luovutettiin nykyisestä valtion kauppahintasaamisten perimiskäytännöstä korvaamalla se myyntihinnan maksamiseen myönnettävällä lainoituksella. Pykälän 1 momentin mukaan myyntihinnan maksuaika olisi enintään yksi vuosi ja ostajalle voitaisiin myöntää maatilaa, lisäalueen samoin

kuin yhteismetsäosuuden myyntihinnan maksamiseen valtionlainaa ja korkotukilainaa soveltuvin osin samoin edellytyksin kuin tämän lain mukaista maanostolainakin.

Se osa myyntihinnasta, jota ei kauppakirjaa allekirjoitettaessa olisi maksettu myönnettyllä maanostolainalla, olisi pykälän 2 momentin mukaan maksettava vuoden kuluessa kaupan-tekopäivästä lukien. Siitä myyntihinnan osasta, jota ei makseta kauppakirjaa allekirjoitettaessa, olisi maksettava asetuksella tarkemmin säädettävää korkoa, joka vastaisi tässä vaiheessa Suomen Pankin perimää peruskorkoa.

46 §. *Panttioikeus.* Pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat pääosin maatilalain 48 §:n 1 ja 2 momenttia. Pykälän tarkoituksena on turvata valtion saamiset maa-alueiden, osuuksien ja etuuksien kaupoissa.

Pykälän 3 momentin mukaan asetuksella säädettäisiin kiinnitysrekisteriin tehtävistä ilmoituksista. Tällaisia olisivat ilmoitus tuomareille panttioikeudesta kiinteistökiinnitysasiain pöytäkirjaan sekä ilmoitus panttivastuusta vapautumisesta.

9 luku. Organisaatio

47 §. *Viranomaiset.* Maaseutuelinkeinolain täytäntöönpano kuuluisi, kuten maatilalain ja maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lainkin täytäntöönpano, maatilahallitukselle, maaseutupiireille sekä kuntien maatalousviranomaisille.

Koska maaseutuelinkeinolain soveltusalue laajenee maatilalakiin nähden oleellisesti, on pykälän 2 momentissa tarkoituksenmukaista säätää, mitä eri viranomaisia ja neuvontajärjestöjä voidaan käyttää apuna maaseutuelinkeinolakia täytäntöönpannassa. Maaseutuelinkeinolaissa tarkoitettuja tehtäviä suorittava henkilö toimisi virkavastuulla. Kuntien oikeus saada maaseutuelinkeinolain mukaisten tehtävien hoitamisesta korvausta määräytyisi pykälän 3 momentin mukaan kuntien yleisestä valtionosuudesta ja yleisistä rahoitusavustuksista annetun lain (1273/88) perusteella. Metsälautakunnille ja neuvontajärjestöille suoritettavista maksuista määräisi maatilahallitus.

48 §. *Valvonta.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lain valvonnan kannalta tarpeellisesta viranomaisten tarkastus- ja valvontaoikeudesta sekä luottolaitosten velvollisuudesta valvoa lainapäätöstehtöjen noudattamista. Tarkoi-

tuksena on, että myös maataloussihteerit voitaisiin valtuuttaa suorittamaan tarkastuksia.

10 luku. Erinäiset säännökset

49 §. Avustuksen takaisin periminen. Pykälässä säädettäisiin niistä perusteista, joilla myönnetty avustus peritään takaisin joko kokonaan tai osittain. Tarkemmat määräykset avustusten takaisin perimisestä annettaisiin asetuksella.

50 §. Myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanominen. Myyntihintasaamisen takaisin perimisen perusteista ehdotetaan säädettäväksi lakiehdotuksen 50 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan takaisin perittävät saamiset voitaisiin periä lainvoiman saaneen päätöksen nojalla samassa järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa (367/61) on säädetty. Valtion myyntihintasaamisten erääntyneet maksut voitaisiin periä verojen ja maksujen ulosotosta säädetyssä järjestyksessä ulosottoihin ilman eri päätöstä. Ehdotettava menettely vastaa nykyisiä maatilalain säännöksiä.

51 §. Irtisanomis- ja viivästyskorot. Maksettavaksi määrättyjen avustusten, myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanomiskorosta sekä viivästyneille maksuerille suoritettavasta korosta ehdotetaan säädettäväksi asetuksella.

52 §. Kehittämisrahaston varojen käyttökohteet. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, mihin tarkoituksiin kehittämisrahaston varoja voidaan käyttää.

53 §. Kunnallis- ja kirkollisvero. Pykälän mukaan valtio olisi vapaa suorittamasta kunnallis- ja kirkollisveroa siltä kalenterivuodelta, jona omaisuus on tullut maatilahallituksen hallintaan.

11 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

56 §. Siirtyvä omaisuus ja varojen käyttö. Maatilalain voimaantullessa kumoutuivat aikaisemmin voimassa olleet maankäyttölainsäädäntöön, aikaisempaan asutuslainsäädäntöön, virkatalolainsäädäntöön, ja jälleenrakennuslainsäädäntöön kuuluvat lait ja niiden nojalla hankittu omaisuus katsottiin hankituksi maatilalain tarkoituksiin. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan vastaavanlaista menettelyä maatilalain suhteen.

Pykälän 2 momentin mukaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voitaisiin käyttää edelleen aikaisemman maankäyttölainsäädännön toimeenpanoon liittyviin tarkoituksiin, joihin niitä on voitu käyttää ennen maaseutuelinkeinolain voimaantuloa. Näin menetellen varmistetaan aikaisemman lainsäädännön aikana aloitettujen hankkeiden loppuunsaattaminen sekä kunnossapito.

57 §. Maatilalain soveltaminen. Maaseutuelinkeinolaissa on yhdistetty maatilalaki ja maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annettu laki. Lisäksi lakia on pyritty yksinkertaistamaan maatilalaista huomattavasti, mistä saattaa olla seurauksena, että varsin yksityiskohtaisesti maatilalaissa säädettyjä asioita ei ole enää otettu maaseutuelinkeinolakiin. Tämän vuoksi pykälässä ehdotetaan, että maatilalain nojalla vireillä oleviin asioihin samoin kuin sen nojalla syntyneiden saamisten takaisinmaksuaikaan ja korkoon sekä muihin ehtoihin kuten myös maatilalain muun toimeenpanon osalta noudatettaisiin maatilalain säännöksiä ja sen lain nojalla tehtyjen sopimusten ehtoja.

58 §. Aikaisemmat panttioikeudet. Pykälä vastaa maatilalain 96 ja 97 §:ää ja sen tarkoituksena on turvata valtion saamiset säätämällä panttioikeus katkeamattomaksi uuden lain voimaantulosta huolimatta.

59 §. Eräät aikaisemman lainsäädännön mukaiset toimenpiteet ja oikeussuhteet. Pykälässä lueteltujen maatilalakia edeltäneiden lähinnä maankäyttöön liittyvien lakien vielä mahdollisesti, esimerkiksi valitusten tai omistussuhteiden selvittelyn johdosta keskeneräiseen täytäntöönpanoon, sovellettaisiin maatilalain 92 ja 95—97 §:iä.

Pykälän 2 momentin mukaan asetuksella voitaisiin antaa menettelytapoja koskevia maatilalaista ja 1 momentissa tarkoitettua muusta lainsäädännöstä poikkeavia säännöksiä.

60 §. Viittaussäännökset. Maatalouden rakenteen kehittäminen on suoritettu vuodesta 1977 lähtien maatilalain perusteella. Maatilalain antamisen jälkeen säädetyissä maatalouden liittyvissä laeissa on, mikäli asiaa ei ole kirjoitettu säädöksiin, viitattu maatilalakiin. Tällaisia lakeja ovat muun muassa laki pakko- huutokaupalla myytyjen kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle (23/38), maatalousyrittäjien eläkelaki (467/69), luopumiseläkelaki (16/74), laki kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa (1011/84), laki maidon väliaikais-

ta tuotantokiintiöistä (570/84), laki pellonraivausmaksusta (602/87), laki vuoden 1987 sato-
vahinkojen johdosta myönnettävistä korkotu-
kilainoista (882/87), perintökaari (40/65) sekä
leimaverolaki (662/43). Näiden lakien ja niiden
perusteella annettujen asetusten osalta ehdote-
taan pykälän 1 momentissa säädettäväksi, että
milloin muualla laissa on viitattu maatilalakiin,
on noudatettava maaseutuelinkeinolakia, jollei
erikseen ole toisin säädetty.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lakiehdotukseen on otettu voimassa olevan
lainsäädännön edellyttämät säännökset siitä,
mistä asioista voidaan säätää tarkemmin ase-
tuksella, sekä siitä, millä viranomaisella on
oikeus tarvittaessa antaa lakia ja asetusta tar-
kempiä määräyksiä.

Tarkempien säännösten antaminen asetuk-
sella on katsottu monelta osin tarpeelliseksi,
koska laki on laadittu puitelain muotoon. Ase-
tuksella säädetään muun muassa maatilaksi
katsottavaa vuokra-alueita koskevan vuokra-
sopimuksen vähimmäispituudesta (4 § 2
mom.), tuen saajan muusta kuin maaseutuelin-
keinolain mukaisesta toiminnasta saamien tu-
lojen enimmäismääristä (8 § 3 mom.), vyöhy-
kejaosta (10 §), tuettavalle yritystoiminnalle
asetettavista kokovaatimuksista (13 § 4 mom.),
alle 35-vuotiaille viljelijöille myönnettävän
aloittamisavustuksen myöntämisperusteista
(14 § 2 mom.), maatilojen investointiavustus-
sen myöntämisperusteista (15 § 1 mom.),
maanostolainan myöntämisperusteista (16 § 1
mom.), vaiheittaiseen sukupolvenvaihdokseen
liittyvistä eräistä tuen saamisen edellytyksistä
(16 § 2 mom.), lisäalueen enimmäisetäisyydestä
(17 § 1 mom.), maatilojen investointien sekä
asuinympäristön kuntoonpanosta aiheutuvien
kustannusten lainoituksesta (18 § 1 ja 2
mom.), pienyritystoiminnan investointiavus-
tuksen (19 § 1 mom.), käynnistysavustuksen
(20 § 1 mom.) ja kehittämisavustuksen myön-
tämisperusteista (21 §), asuntolainan myöntä-
misperusteista (23 §), asuntotilan lainoitukses-
ta (25 §), lainan myöntämisestä valtionvastuul-
la (27 § 1 mom.), korkotuen takaisin perimi-
sestä (28 § 4 mom.), lainan takaisinmaksu-
ajoista, lyhennysten ja korkojen kannosta,
maksujen suorittamisen alkamisajankohdasta,
maksulykkäyksistä ja korkovapauden myöntä-

misestä, vähäisten saamisten suorittamisesta
yhdellä kertaa sekä muista lainaehdoista (29 §
3 mom.), luottolaitokselle aiheutuvien lainan-
hoitokulujen korvaamisesta (30 § 1—3 mom.),
käyttösuunnitelman laatimisesta (41 § 2
mom.), valtion ja yksityisen henkilön välisistä
kauppakirjoista (44 § 1 mom.), viranomaisista
ja henkilöistä, joita saadaan käyttää apuna
lain täytäntöönpanossa (47 § 2 mom.), avus-
tusten takaisin perimisen perusteista (49 §),
lainojen irtisanomisperusteista (50 § 1 ja 2
mom.), irtisanomis- ja viivästyskoroista (51 §)
sekä lain täytäntöönpanosta (54 §).

Tarkempien määräysten antamista on dele-
goitu asetusta alemmalle tasolle eli lähinnä
keskusvirastolle silloin, kun riittävän täsmällis-
ten säännösten antaminen lailla tai asetuksella
on katsottu lakiteknisesti epätarkoituksenmu-
kaiseksi tai kun se on muutoin katsottu perus-
teluksi.

Maatilahallitukselle on annettu toimivaltaa
aineellisoikeudellisten määräysten antamiseen
seuraavien asiaryhmien osalta:

Lain soveltaminen poikkeuksellisesti kaava-
alueilla (11 § 2 mom.), maatilan pirstominen
(12 § 4 mom.), maatilan käyvän hinnan mää-
rittäminen (17 § 2 mom.), pienyritystoimintaan
hankittavan kiinteistön kauppahinnan poik-
keuksellinen rahoittaminen (22 § 1 mom.), lain-
nan myöntäminen valtion vastuulla (27 § 1
mom.), lainan hyväksyminen korkotukilainak-
si (28 § 2 mom.), varojen ohjaus (32 § 1
mom.), kehittämisrahaston varojen käyttö tut-
kimustoimintaan (32 § 2 mom.), rakentamisen
ohjaaminen sekä yksikkökustannusten vahvis-
taminen (32 § 3 mom.), valtiontakauksen
myöntäminen (33 § 1 mom.), vastavakuuksien
hyväksyminen (34 §), valtionmaan hankkimis-
nen ja vaihtaminen (36 §) ja maatilahallituksen
hallinnassa olevan maan siirtäminen uusjaossa
käytettäväksi (43 § 2 mom.).

Muulta osin viranomaisille on annettu oi-
keus antaa ainoastaan lain toimeenpanossa
tarpeellista menettelyä koskevia määräyksiä.

3. Lain voimaantulo

Maaseutuelinkeinolaki ehdotetaan tulevaksi
voimaan vuoden 1991 alusta. Sillä kumottaisiin
voimassa oleva maatilalaki siihen myöhemmin
tehtyine muutoksineen. Kun säädettävä laki
sisältää mahdollisuuden lainoittaa myös maa-
taloustuotevarastoja koskevia investointeja,

ehdotetaan maataloustuotevarastojen korkotukilainoista annettu laki kumottavaksi samasta ajankohdasta. Viimeksi mainittua lakia olisi kuitenkin sovellettava ennen maaseutuelinkeinolain voimaantuloa myönnettyihin lainoihin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Maaseutuelinkeinolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Tavoitteet

Tämän lain tavoitteena on parantaa maatalouden rakennetta ja toimintaedellytyksiä sekä edistää ja monipuolistaa maaseudun elinkeinotoimintaa.

Tämän lain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota:

1) tuottavuuden lisäämiseen, tuotannontekijöiden järkipäisen käytön ja maatalojen yhteistoiminnan edistämiseen, hankkeiden taloudellisuuteen ja tuotantopoliittiseen tarkoituksenmukaisuuteen sekä yrityskoon suurentamiseen ja tilojen kehittämiseen taloudellisina kokonaisuuksina;

2) pääomarakenteen parantamiseen ja rahoituskustannusten alentamiseen;

3) maatalatalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen tasapainoiseen alueelliseen kehittämiseen;

4) viljelijäväestön ikärakenteen parantamiseen ja sukupolvenvaihdojen edistämiseen;

5) asunto-olojen kehittämiseen sekä asuin- ja työympäristön parantamiseen; sekä

6) ympäristönäkökohtiin.

2 §

Keinot

Tämän lain mukaisten tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan myöntää avustusta, lainaa, korkotukea ja valtiontakausta. Lisäksi voidaan hankkia ja luovuttaa maata sekä suorittaa muita toimenpiteitä sen mukaan kuin jäljempänä tässä laissa säädetään.

3 §

Lain soveltamisala

Tämän lain mukaista tukea voidaan myöntää maatalatalouteen ja jäljempänä tarkoitettuun maaseudun pienyritystoimintaan. Maaseudun olemassa olevan asuntokannan hyödyntämiseksi voidaan tukea myöntää myös asuntotilojen hankintaan.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maatilla* yhden tai useamman tilan tai tilanosan muodostamaa maataloudellista kokonaisuutta, joka kuuluu samalle omistajalle tai yhteisesti samoille omistajille taikka vaihteellisessa omistajanvaihdoksessa eri omistajille;

2) *maataloudella* varsinaista maataloutta, erikoismaataloutta ja metsätaloutta;

3) *erikoismaataloudella* puutarha- ja taimitarhavihityä, turkistarhausta, hevostaloutta, kalanviljelyä ja mehiläishoitoa tai muuta näihin rinnastettavaa toimintaa;

4) *maaseudun pienyritystoiminnalla* muuta kuin 2 kohdassa tarkoitettua luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvaa yritystoimintaa sekä alkutuotannon yhteydessä harjoitettua muuta yritystoimintaa, joka työllistää yrittäjän ja hänen perheenjäsentensä lisäksi muita henkilöitä, alkutuotanto mukaan luettuna, enintään kolmea vuosityöpaikkaa vastaavasti;

5) *asuntotilalla* tilaa tai aluetta, joka sillä olevine rakennuksineen ensisijaisesti soveltuu käytettäväksi pysyväisluonteiseen asumiseen;

6) *kunnan maatalousviranomaisella* maatalouslautakuntaa tai muuta maatalouslautakunnasta annetun lain (1276/88) 1 §:ssä tai 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua vastaavaa toimielintä tai viranhaltijaa, jollei vapaakuntakokeilusta annetusta laista (718/88) muuta johdu;

7) *luottolaitoksella* osuuspankkeja, säästöpankkeja ja liikepankkeja sekä niiden konserniin kuuluvia yhteisöjä samoin kuin kiinnitysluottopankkeja, luotto-osakeyhtiöitä ja Suomen Hypoteekkiyhdistystä; sekä

8) *keskusrahallaitoksella* Osuuspankkien Keskuspankki Oy:tä, Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankkia, Suomen Hypoteekkiyhdistystä ja muiden liikepankkien pääkonttoreita.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun omistajaan rinnastetaan myös se, joka hallitsee tilaa tai tilanosaa pitkäaikaisen vuokrasopimuksen nojalla. Vuokrasopimuksen vähimmäispituudesta säädetään tarkemmin asetuksella.

5 §

Yritysmuoto

Tämän lain mukaista tukea voidaan myöntää:

- 1) luonnolliselle henkilölle;
- 2) usealle luonnolliselle henkilölle yhteisesti;
- 3) sellaiselle luonnollisten henkilöiden muodostamalle avoimelle yhtiölle, kommandiittiyhtiölle, osuuskunnalle ja osakeyhtiölle, jonka pääasiallisena tarkoituksena on tämän lain mukaisen elinkeinotoiminnan harjoittaminen; sekä
- 4) yhteismetsän osakaskunnalle.

Tuen myöntämisen edellytyksenä avoimelle yhtiölle, kommandiittiyhtiölle ja osuuskunnalle on, että avoimen yhtiön yhtiömiehet, kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet tai osuuskunnan jäsenet itse työhön osallistuen harjoittavat tuettavaa elinkeinotoimintaa. Osakeyhtiön osalta on edellytyksenä, että yli puolet osakeyhtiön äänivallasta on sellaisten henkilöiden omistuksessa, jotka itse työhön osallistuen harjoittavat tuettavaa elinkeinotoimintaa ja että näillä henkilöillä yhtiöjärjestyksen mukaan on oikeus määrääjässä lunastaa osake sen siirryttyä muun saannon kuin perinnön, testamentin tai osituksen nojalla muulle kuin yhtiön osakkaalle.

Tätä lakia sovelletaessa katsotaan yhdeksi henkilöksi aviopuolisot ja avioliitonomaisissa olosuhteissa elävät, tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 7 §:n 3 momentissa tarkoitettut henkilöt.

6 §

Asuminen

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että yrittäjä asuu yrityksen sijaintipaikalla tai sen läheisyydessä, ottaen kuitenkin huomioon, että asumisetäisyyden tulee olla tilan tai yrityksen hoidon kannalta tarkoituksenmukainen. Sama koskee avoimen yhtiön yhtiömiehiä, kommandiittiyhtiön vastuunalaisia yhtiömiehiä ja osuuskunnan jäseniä sekä osakeyhtiön osalta 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja henkilöitä. Tilapäinen poissaolo asuinpaikalta ei ole esteenä tuen myöntämiselle.

Asumisvaatimuksesta silloin, kun tilan omistaa useampi kuin yksi luonnollinen henkilö, säädetään asetuksella. Lisäksi asetuksella annetaan tarkemmat säännökset sallitusta asumisetäisyydestä sekä siitä, milloin poissaolo yrityksen sijaintipaikalta katsotaan tilapäiseksi.

7 §

Taloudelliset edellytykset

Tukea voidaan myöntää sellaiselle yritykselle, jolla katsotaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavan toiminnan harjoittamiseen ja jonka tukemista voidaan pitää 1 §:ssä säädetty periaatteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena. Yrityksen toiminnan kannattavuuden arviointia ei kuitenkaan edellytetä, jos kysymyksessä on asuntolainoitus tai työsuojelun kannalta tarpeellinen investointi.

8 §

Henkilökohtaiset edellytykset

Tämän lain mukaisista toimenpiteistä voi, jollei kysymys ole 24 §:ssä tarkoitettusta avustuksesta tai 25 §:ssä tarkoitettusta lainasta, päästä osalliseksi vain sellainen henkilö, joka kokonaan tai osaksi saa toimeentulonsa tämän lain mukaisesta elinkeinotoiminnasta. Tuen saamisen edellytyksenä on myös, että henkilö on taloudelliselta asemaltaan, olosuhteiltaan ja henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sellainen, että hänen tukemistaan voidaan pitää tarkoituksenmukaisena ja että hän on perehtynyt tuettavan elinkeinotoiminnan harjoittamiseen. Tukea myönnettäessä huomiota on kiinnitettävä yrittäjän koulutuksen ja kokemuksen kautta saamaan riittävään ammattitaitoon.

Muuta tukea kuin 23 §:ssä tarkoitettua asuntolainaa ja 24 §:ssä tarkoitettua avustusta

asuinrakennukseen ei saa myöntää 65 vuotta täyttäneelle. Myöskään asuntolainaa uuden rakennuksen rakentamiseen ei kuitenkaan saa myöntää 65 vuotta täyttäneelle. Edellä 5 §:n 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden osalta otetaan huomioon nuoremman ikä. Alaikäinen voi päästä osalliseksi tämän lain mukaisista toimenpiteistä vain, jos hän on solminut avoliiton tai jos hän on yrityksen yhteisömistaja yhdessä vanhempiensa tai heistä jommankumman kanssa taikka jos on olemassa muita erityisiä syitä.

Tuettavan henkilön muusta ammatista kuin tässä laissa tarkoitettun elinkeinotoiminnan harjoittamisesta saamat tulot eivät saa olla asetuksella vahvistettavaa määrää suuremmat.

Myönnettäessä tukea 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuille yhteisöille, on yrityksen toimintaan omatoimisesti osallistuvien henkilöiden täytettävä 1 ja 2 momentissa tarkoitettut ehdot.

9 §

Muu valtion rahoitustuki

Jos samaan hankkeeseen on myönnetty valtion tai Kehitysaluerahasto Oy:n varoista avustusta, lainaa, korkotukea tai muuta näihin verrattavaa tukea, tämän lain mukaista tukea voidaan myöntää kyseiseen hankkeeseen enintään sellainen määrä, että se muun myönnetyn tuen kanssa ei ylitä tämän lain mukaista enimmäismäärää.

10 §

Vyöhykejako

Tämän lain mukaisen tuen määräämistä varten maa jaetaan neljään vyöhykkeeseen siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

2 luku

Soveltamisalan rajoitukset

11 §

Soveltaminen kaava-alueilla

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta alueeseen:

1) jolla on voimassa asemakaava tai joka on rakennuskiellossa asemakaavan laatimista varten;

2) joka rakennuskaavassa on osoitettu muihin kuin maa- ja metsätaloudellisiin tarkoituksiin; tai

3) joka rantakaavassa tai vahvistetussa yleiskaavassa on osoitettu muuhun kuin tuettavan yritystoiminnan mukaiseen käyttötarkoitukseen.

Maatilahallituksen määräämissä tilanteissa voidaan tämän lain mukaisia etuuksia antaa myös 1 momentissa tarkoitetuilla alueilla, jos siitä ei aiheudu huomattavaa haittaa kaavan toteutumiselle. Asiasta on tällöin pyydettävä kunnanhallituksen lausunto.

12 §

Pirstominen

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, ettei yrityksen muodostamaa maatilataloudellista kokonaisuutta ole hakijan tai hänen vanhempiensa toimesta kymmenen vuoden aikana ennen tuen myöntämistä haitallisesti pirstottu.

Maatilataloudellista kokonaisuutta ei katsota haitallisesti pirstotuksi, jos:

1) toimenpide on johtunut alueen luovuttamisesta muihin kuin maa- ja metsätaloudellisiin tarkoituksiin;

2) toimenpide on huomattavasti parantanut alueen muiden tilojen tilussijoitusta eikä olennaisesti heikennä tuen hakijan tilakokonaisuutta;

3) kysymys on maatilalla vastaisuudessa harjoitettavan yritystoiminnan kannalta epäolennaisesta tai tarpeettomasta alueesta;

4) toimenpiteen voidaan katsoa johtuneen pakottavista taloudellisista vaikeuksista; tai

5) maatilaa kuuluvan tilan tai tilanosan luovuttaminen on perusteltua omistus- tai hallintaoikeuden siirtämiseksi tilanpidon jatkajalle useammalla kuin yhdellä luovutuksella (*vaiheittainen omistajanvaihdos*).

Maatilaa ei katsota haitallisesti pirstotuksi, jos siihen kuuluva vuokrattu alue poistuu hakijan hallinnasta.

Maatilahallitus voi antaa ennakkotiedon ja tarkempia määräyksiä siitä, milloin maatilataloudellinen kokonaisuus katsotaan pirstotuksi. Maaseutupiiri voi antaa mainitun ennakkotiedon maatilahallituksen määräämissä tapauksissa.

13 §

Yrityskoko

Tämän lain mukaista tukea voidaan myöntää:

1) sellaiselle maatilalle, jota voidaan hoitaa pääasiassa viljelijän ja hänen perheenjäsenenä työllä; tämä rajoitus ei kuitenkaan koske erikoismaataloutta harjoittavaa maatilaa erikoismaatalouden osalta; ja

2) edellä 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun maaseudun pienyritystoimintaan.

Tämän lain mukaan tuettavan yritystoiminnan enimmäiskokoa arvioitaessa on huomiota kiinnitettävä työvoiman määrän lisäksi liikevaihtoon.

Yrityksen vähimmäiskoon on oltava sellainen, että yrityksellä 7 §:ssä tarkoitettu tavoin voidaan katsoa olevan edellytykset kannattavaan toimintaan. Yksinomaan metsätaloutta harjoittavalle maatilalle tämän lain mukaista tukea voidaan myöntää vain, jos tilan kestävä hakkuumäärä on vähintään 150 kuutiometriä vuodessa.

Tuettaville yrityksille asetettavista kokoaerimuksista säädetään tarkemmin asetuksella.

3 luku

Maatilatalouden rahoittaminen

14 §

Aloittamisavustus

Aloittamisavustusta maatalon tilanpidon aloittamiseen voidaan myöntää ensimmäisen maatalon omistukseensa tai hallintaansa alle 35-vuotiaana saaneelle taikka vaiheittaisessa omistajanvaihdoksessa vähintään yhden kolmasosan maatalon omistukseensa alle 35-vuotiaana saaneelle viljelijälle. Puolisoista otetaan huomioon nuoremman ikä. Aloittamisavustus voidaan myöntää myös 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulle yhteisölle, jos yhteisön kaikki jäsenet täyttävät edellä tässä momentissa säädetty tuen myöntämisen perusteet.

Aloittamisavustus myönnetään valtion tulo- ja menoarviossa osoitetuista määrärahoista asetuksella tarkemmin säädetty perustein.

15 §

Maatilojen investointiavustus

Investointiavustusta voidaan myöntää asetuksella tarkemmin säädetty perustein valtion tulo- ja menoarviossa osoitetuista määrärahoista maatilatalouden tuotannollisiin investointeihin sekä tuotantotoiminnan edellyttämiin ympäristön- ja työsuojelullisiin investointeihin enintään 60 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Avustusta voidaan myöntää myös suunnittelukustannuksiin.

Erikoismaatalouteen voidaan myöntää myös 19—21 §:ssä tarkoitettuja avustuksia.

16 §

Maanostolainoitus

Maanostolainaa maatalon, sen osuuden tai lisäalueen hankintaan voidaan asetuksella tarkemmin säädetty perustein myöntää enintään 75 prosenttia hankintahinnasta. Maatalon tai sen osuuden hankinnan yhteydessä voidaan lainoittaa myös irtaimiston hankintaa. Maanostolainaa voidaan myöntää myös maatalon johtuvan tasingon ja lakiosan täydennyksen suorittamista varten.

Haettaessa lainaa maatalon vaiheittaiseen omistajanvaihdokseen tai muuhun tarkoitukseen vaiheittaisen omistajanvaihdoksen kestäessä on lainahakemukseen liitettävä luovuttajan sitoumus siitä, että hän ei luovuta maatalon itselleen jäävää osaa muulle kuin tilanpidon jatkajalle. Jos luovuttaja rikkoo tässä momentissa tarkoitettua sitoumuksen, voidaan maatalon sen estämättä, mitä 12 §:n 2 momentin 5 kohdassa säädetään, katsoa haitallisesti pirstotuksi. Muista vaiheittaiseen omistajanvaihdokseen liittyvistä lainoitus- ja avustustoimenpiteiden edellytyksistä säädetään asetuksella.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua sitoumusta ei kuitenkaan tarvita, jos luovuttaja on tehnyt perintökaaren 25 luvun 1 b §:n 3 momentissa tarkoitettua sopimuksen omistamansa maatalon osan luovuttamisesta soveliaalle tilanpidon jatkajalle.

17 §

Eräät maanostolainan myöntämisedellytykset. Yhteismetsän maanostolainaa

Maanostolainaa lisäalueen hankkimiseksi maatalon voidaan myöntää vain, jos lisäalueen hankintaa voidaan pitää maan käytön

ja muodostuvan tilakokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisena. Lainaa lisäalueen hankkimista varten voidaan myöntää myös tulevalle tilanpidon jatkajalle. Lainoitettavan lisäalueen enimmäisetäisyydestä säädetään asetuksella.

Sellaisen hankinnan rahoittamiseen, jossa hankittavan omaisuuden luovutushinta maatilataloudellisiin tarkoituksiin käytettynä ilmeisesti ylittää paikkakunnan käyvän hinnan tai joka on kannattavuuden kannalta epätarkoituksenmukainen, ei maanostolainaa saa myöntää. Maatilahallituksen tulee tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä tässä momentissa tarkoitettujen hinnan määrittämisestä eri osissa maata.

Maanostolainaa voidaan myöntää myös yhteismetsän osakaskunnalle yhteismetsäosuuden tai metsätalouden harjoittamiseen soveltuvan maan hankkimista varten.

18 §

Maatilojen investointien lainoitus

Maatiloille tarpeellisten investointien rahoittamiseen voidaan myöntää lainaa enintään 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Maatilojen tuotantorakennusten rakentamisen, peruskorjauksen ja laajentamisen rahoitukseen myönnettävillä investointilainoilla lainoitettaviin kustannuksiin saadaan sisällyttää myös asuinympäristön kuntoonpanosta aiheutuvia kustannuksia siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Jos samaan kohteeseen myönnetään sekä avustusta että lainaa, saa niiden yhteismäärä olla enintään 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Lainojen prosenttimäärästä ja alueellisesta porrastuksesta säädetään tarkemmin asetuksella.

4 luku

Maaseudun pienyritystoiminnan rahoittaminen

19 §

Pienyritystoiminnan investointiavustus

Maaseudun pienyritystoiminnassa tarpeellisen käyttöomaisuuden hankintaan ja sen muutos- ja parannustöihin, toiminnan aloittamisessa välttämättömän vaihto-omaisuuden hankintaan, ympäristönsuojelun tehostamiseen sekä eläinkannan monipuolistamiseen voidaan

myöntää investointiavustusta enintään 55 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista valtion tulo- ja menoarviossa osoitettavista määrärahoista sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Avustusta ei myönnetä kiinteistön hankintaan.

20 §

Käynnistysavustus

Avustusta maaseudun pienyritystoiminnan käynnistämiseen voidaan, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, myöntää valtion tulo- ja menoarviossa osoitetuista määrärahoista enintään 55 prosenttia yrityksen aloittamisen tai laajentamisen aiheuttamien ennakonpidätysten alaisten palkkojen ja välillisten työvoimakustannusten hyväksyttävästä yhteismäärästä. Välillisten työvoimakustannusten määräksi katsotaan 25 prosenttia mainituista palkoista. Yrittäjän itsensä osalta käynnistysavustusta myönnetään kuitenkin asetuksella tarkemmin säädettyä tavoin palkkakustannuksista riippumaton määrä.

Käynnistysavustusta myönnetään tuotanto-toiminnan aloittamista tai laajennetun tuotanto-toiminnan aloittamista seuraavilta enintään kolmelta 12 kalenterikuukauden pituiselta käynnistysvuodelta.

21 §

Pienyritystoiminnan kehittämisavustus

Avustusta maaseudun pienyritystoiminnan kehittämiseen voidaan, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, myöntää valtion tulo- ja menoarviossa osoitetuista määrärahoista enintään 75 prosenttia niistä hyväksyttävistä kustannuksista, jotka aiheutuvat tuotteiden, tuotantomenetelmien, markkinoinnin, yritysten tarvitseman koulutuksen ja yritysjohtoon kehittämishankkeiden sekä ympäristönsuojelun rahoituksesta.

22 §

Pienyritystoiminnan lainoitus

Maaseudun pienyritystoiminnassa tarpeellisen käyttö- ja vaihto-omaisuuden hankintaan voidaan myöntää lainaa enintään 50 prosenttia hyväksyttävien kustannusten määrästä. Lainaa voidaan myöntää myös pysyväisluonteiseksi käyttöpääomaksi. Erityisestä syystä lainaa voi-

daan myöntää myös kiinteistön hankintaan siten kuin maatilahallitus tarkemmin määrää.

Lainan ja investointiavustuksen yhteismäärä voi olla enintään 80 prosenttia hankkeen kokonaiskustannuksista.

5 luku

Asuntorahoitus

23 §

Asuntolaina

Asuntolainaa voidaan, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, myöntää asuinrakennusten rakentamista, laajentamista ja peruskorjausta sekä asuinympäristön kuntoonpanoa varten enintään 60 prosenttia hyväksyttävien kustannusten määrästä. Kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaan rakennuksen laajentamiseen, peruskorjaamiseen tai kuntoonpanoon lainaa voidaan kuitenkin erityisestä syystä myöntää enintään 80 prosenttia.

24 §

Avustus asuinrakennukseen

Heikossa taloudellisessa asemassa olevalle 65 vuotta täyttäneelle henkilölle voidaan asuntolainan lisäksi myöntää avustusta asuinrakennuksen peruskorjausta ja laajentamista sekä asuinympäristön parantamista varten, jos avustuksen kohteena oleva asunto on lainansaajan omassa vakinaisessa asuinkäytössä.

Avustuksen määrä on enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Avustuksen ja lainan yhteismäärä saa olla enintään 85 prosenttia hyväksyttävien kustannusten määrästä.

Avustuksen saajan ei tarvitse omatoimisesti viljellä tilaa.

25 §

Asuntotilan lainoitus

Asuntotilan hankintaan voidaan myöntää maanostolainaa enintään 50 prosenttia omaisuuden hankintahinnasta sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

6 luku

Valtion lainoitus ja korkotukilainoitus

26 §

Valtionlainat

Luottolaitokset voivat myöntää lainoja maatilahallituksen osoittamista maatilatalouden kehittämisrahaston varoista (*valtionlainat*).

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnetyn lainan korko on ensimmäisellä vyöhykkeellä neljä prosenttia, toisella vyöhykkeellä viisi prosenttia, kolmannella vyöhykkeellä kuusi prosenttia ja neljännellä vyöhykkeellä seitsemän prosenttia. Lainan korkoa voidaan tarkistaa aikaisintaan kuudennen lainavuoden alusta enintään kahdella prosenttiyksiköllä lainan myöntämisen jälkeen yleisessä korkotasossa tapahtuneita muutoksia vastaavasti. Koron tarkistamisesta päättää valtioneuvosto. Valtionlaina ja sen korko on luottolaitoksen maksettava valtiolle sitä mukaa kuin lainan saajat suorittavat velkaansa luottolaitokselle.

Osuuspankkien Keskuspankki Oy välittää valtionlainat osuuspankeille sekä valtionlainan lyhennykset ja korot valtiolle. Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki välittää valtionlainat säästöpankeille sekä valtionlainan lyhennykset ja korot valtiolle. Valtion ja paikallisen luottolaitoksen väliset velkakirjat allekirjoittaa asianmukaisen valtuutuksen nojalla osuuspankkien puolesta Osuuspankkien Keskuspankki Oy ja säästöpankkien puolesta Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki.

27 §

Valtionvastuu

Se osa myönnettävästä valtionlainasta, joka ylittää määrän, jonka luottolaitos voi myöntää asetettua vakuutta vastaan, saadaan maatilahallituksen päätöksellä jättää valtion vastuulle. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä 33 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Lainansaajan lyhentäessä lainaansa katsotaan valtion ja luottolaitoksen välisessä selvityksessä valtion vastuulla oleva osa lainasta ensiksi suoritetuksi. Jos lainan vakuutena oleva omaisuus myydään ulosottotoimin tai muutetaan rahaksi konkurssimenettelyssä, katsotaan huutokauppahinnasta lainan maksamiseen tulevalla määrällä kuitenkin ensin lyhenetyksi luottolaitoksen vastuulla olevaa osaa lainasta. Jos lainansaajalle on myönnetty

useampia tässä laissa tarkoitettuja valtionlainoja samasta luottolaitoksesta, käsitellään lainoja valtion ja luottolaitoksen välisessä selvittelyssä niin kuin ne olisi myönnetty yhtenä lainana.

28 §

Korkotukilainat

Luottolaitokset voivat myöntää lainoja, joiden osalta valtio maksaa luottolaitoksille korkotukea (*korkotukilainat*). Luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko saa olla enintään sen koron suuruinen, jota luottolaitos kulloinkin soveltaa samanlaisiin tarkoituksiin myönnettäviin lainoihin. Kokonaiskorko voi sisältää myös korkotukilainojen myöntämistä ja hoitamisesta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset.

Maatilahallituksella on oikeus olla hyväksymättä lainaa korkotukilainaksi, jos lainan kokonaiskorko poikkeaa 1 momentissa tarkoitetusta korosta. Luottolaitos on velvollinen antamaan maatilahallituksen pyytämän selvityksen koron määräytymisestä.

Valtion maksaman korkotuen suuruus on 50 prosenttia luottolaitoksen perimästä korosta. Korkotuki maksetaan valtion tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetuista varoista.

Korkotuki voidaan periä osaksi tai kokonaan takaisin lainansaajalta asetuksessa tarkemmin säädettyä perustein.

29 §

Lainoitusta koskevia yleisiä säännöksiä

Lainan laina-aika on enintään 30 vuotta.

Tuotantorakennuksen ja asuinrakennuksen rakentamiseen, peruskorjaukseen ja laajentamiseen sekä maanostoon myönnetty valtionlainat ovat kaksi ensimmäistä lainavuotta korottomat. Korkoa ei myöskään peritä siltä ajalta, joksi on myönnetty lykkäystä korkojen maksamiseen.

Laina-ajoista, lainan lyhennysten ja koron kannosta, maksujen suorittamisen alkamisajankohdasta, lykkäyksen tai valtionlainan korkovapauden myöntämisestä, pääomamäärältään vähäisen saamisen suorittamisesta yhdellä kertaa tai muutoin säännönmukaista lyhyemmässä ajassa sekä muista lainaehdoista säädetään tarkemmin asetuksella.

Maatilahallitus voi antaa lakia ja asetusta

tarkempia määräyksiä lykkäyksen myöntämisestä.

30 §

Luottolaitokselle aiheutuvien kulujen korvaaminen

Luottolaitokselle suoritetaan 26 §:n mukaisen lainoituksen aiheuttamista kuluista korvausta, jonka suuruudesta ja maksuehdoista säädetään asetuksella.

Maatilahallitus voi asetuksessa tarkemmin säädettyä perustein periä 1 momentissa tarkoitetun korvauksen osaksi tai kokonaan takaisin valtiolle.

31 §

Lainapäätös

Ennen kuin luottolaitos päättää lainan myöntämisestä, on lainahakemuksesta, sen mukaan kuin maatilahallitus tarkemmin määrää, hankittava maaseutupiiriin tai kunnan maatalousviranomaisen sekä tarvittaessa vesija ympäristöpiiriin lausunto.

Lainahakemus on maatilahallituksen määrittämissä tapauksissa ennen sen ratkaisemista tarkastettava maatilahallituksen määräämällä tavalla. Lainatarkastus suoritetaan keskusrahalaitoksessa. Maatilahallitus antaa tarkemmat määräykset siitä, miten laina hyväksytään myönnettäväksi maaseutupiiriin tai kunnan maatalousviranomaisen lausunnon perusteella silloin, kun lainatarkastusta ei suoriteta. Maatilahallitus voi määrätä, että lainan myöntämisen edellytyksiä koskeva asia on saatettava maatilahallituksen ratkaistavaksi.

Luottolaitoksen on ilmoitettava lainan myöntämisestä maaseutupiirille ja kunnan maatalousviranomaiselle.

32 §

Varojen ohjaus

Maatilahallitus huolehtii maatilatalouden kehittämisrahaston lainoitukseen käytettävissä olevien varojen sekä korkotukilainojen ja avustusten ohjaamisesta antamalla lainojen ja avustusten tasapuolisen ja yhtenäisen käsittelyn kannalta tarpeellisia, asetusta ja maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmaa tarkempia määräyksiä. Määräykset annetaan varojen määrällisestä, alueittaisesta, toimialoitaisesta ja kohderyhmittäisistä ohjaamisesta

siten, että 1 §:ssä tarkoitetut tavoitteet tulevat huomioon otetuiksi.

Maatilahallitus päättää myös määräämnsä ehdoin maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttämisestä maatilatalouden ja maaseudun muun pienyritystoiminnan kehittämistä koskevien tutkimusten ja selvitysten suorittamiseen sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Maatilahallitus antaa tätä lakia ja sen nojalla annettavaa asetusta tarkemmat määräykset tämän lain nojalla tuettavasta rakentamisesta ja vahvistaa tarvittavilta osin siinä hyväksyttävät yksikkökustannukset.

7 luku

Valtiontakaus

33 §

Valtiontakauksen myöntäminen

Maatilahallitus voi valtion puolesta antaa omavelkaisia takauksia tässä laissa tarkoitettujen yritysten käyttöomaisuusinvestointeja ja käyttöpääomaa varten ottamien kotimaisten normaalkorkoisten ja korkotukilainojen pääoman, koron ja luottoehtoisten mukaisten muiden maksusuoritusten vakuudeksi.

Valtiontakauksia myönnettäessä on kiinnitettävä huomiota yritystoiminnan taloudellisiin edellytyksiin, yrityksen kehityskelpoisuuteen sekä yrityksen johdon kykyyn hoitaa yritystä menestyksellisesti.

Takaustoiminnasta valtiolle mahdollisesti aiheutuva tappio maksetaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

34 §

Vastavakuudet

Valtiontakaukselle on annettava maatilahallituksen hyväksymä vastavakuus, jonka ei tarvitse olla turvaava.

Takauksia voidaan antaa vastavakuutta vaatimatta silloin, kun vakuuksien puuttuminen, niiden varaaminen yrityksen toiminnan rahoittamiseen tai muut niihin rinnastettavat syyt sitä edellyttävät.

35 §

Takausmäärä ja -kulut

Takausluottoja saa samanaikaisesti olla takaisinmaksamatta enintään 100 miljoonan markan määrä, korkoja ja muita pääoman lisäksi mahdollisesti maksettavia suorituksia mukaan lukematta.

Valtiontakausta myönnettäessä peritään lainan saajalta luottolaitoksen välityksellä valtiolle kertamaksu, jonka suuruus on 0,75 prosenttia takauksen määrästä. Lisäksi takauksesta peritään vastaavasti lainansaajalta puolivuositain jälkikäteen puolivuotismaksu, jonka suuruus on enintään 0,75 prosenttia takausluoton kulloinkin jäljellä olevasta määrästä. Maksut tuloutetaan maatilatalouden kehittämisrahastoon.

8 luku

Maan hankkiminen ja luovuttaminen

36 §

Maan hankkiminen

Maatilahallitus tai maaseutupiiri maatilahallituksen määräämissä rajoissa voi ostaa tämän lain tarkoituksiin tiloja, tilanosia, oikeuksia ja osuuksia. Kauppahinta ei saa ylittää käypää hintaa. Maatilahallitus voi ottaa vastaan myös lahjoituksena tai perintönä tiloja käytettäväksi tämän lain tarkoituksiin.

Maatilahallituksella ja maaseutupiireillä maatilahallituksen määräämissä rajoissa on oikeus vaihtaa hallinnassaan olevaa maata muiden omistamaan tai muiden valtion virastojen hallinnassa olevaan maahan. Mikäli vaihdettavat alueet eivät arvoltaan vastaa toisiaan, korvataan erotus rahana.

Jos valtio on tämän lain mukaiseen toimintaan liittyvässä lainhuudatus- tai kiinnitysasiassa hakijana, asiakirjat saadaan lähettää tuomioistuimelle, tuomiokunnan tuomarille tai tuomioistuimen kansliaan kirjeitse.

37 §

Ulosmittauskielto

Valtion tämän lain mukaan ostamaa kiinteää omaisuutta ei saa ulosmitata ulosottolain 4 luvun 26 §:n nojalla edellisen omistajan tai hänen saantomiehensä velasta, josta kiinteistö

ei panttioikeuden nojalla tai muuten ole vastaamassa.

38 §

Maan käyttäminen

Hankituista tiloista ja alueista muodostetaan lisäalueita ja muita tässä laissa tarkoitettujen toiminnan kannalta tarpeellisia alueita, osuusia ja oikeuksia. Lisäksi voidaan muodostaa maatiloja.

Maatiloja varten voidaan myös perustaa yhteismetsä. Yhteismetsä on muodostettava kooltaan sekä tilusten sijainnin ja metsätalouden harjoittamisen kannalta tarkoituksenmukaiseksi. Yhteismetsää perustettaessa voidaan liittää tiluksia yhden tai useamman kunnan alueelta. Yhteismetsään voidaan perustaa rasiitteja ja asettaa sille velvoitteita luonnonsuojelu- tai retkeilykäyttöä varten. Rasiitteet perustetaan lopullisesti 43 §:ssä tarkoitettussa maanmittaustoimituksessa ja merkitään sen jälkeen maarekisteriin tai kiinteistörekisteriin. Velvoitteet on sisällytettävä yhteismetsän osakaskunnan toimintaa varten laadittavaan ohjesääntöön. Rasiitteet ja velvoitteet on myös otettava huomioon yhteismetsän metsätaloussuunnitelmaa laadittaessa.

Tämän lain mukaan luovutettavaan tilaan kuuluva yhteismetsäosuus saadaan liittää tilaan tai tiloihin riippumatta siitä, mihin tiloihin yhteismetsän osakastilan yksityiset tilukset on liitetty. Osuuden antamisen johdosta ei tilan manttaalia muuteta.

39 §

Maan luovuttaminen muihin kuin tämän lain mukaisiin tarkoituksiin

Tämän lain mukaisiin tarkoituksiin hankittua omaisuutta voidaan käyttää muihin tarkoituksiin, milloin sillä sanotuin tavoin käytettynä on huomattavasti suurempi arvo kuin käytettynä tämän lain mukaisiin tarkoituksiin tai milloin muihin tarkoituksiin käyttäminen on selvästi tarkoituksenmukaisempaa.

Käytettäessä omaisuutta muihin kuin tämän lain mukaisiin tarkoituksiin on noudatettava, mitä oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuloatuottavia oikeuksia annetussa laissa (687/78) säädetään.

40 §

Luovutushinta

Luovutettavan omaisuuden hinnaksi määrätään se paikkakunnan käypä hinta, joka omaisuudella on katsottava olevan käytettynä siihen tarkoitukseen johon se luovutetaan.

41 §

Käyttösuunnitelman laatiminen ja vahvistaminen

Hankittua maata ja muuta omaisuutta koskeva käyttösuunnitelma laaditaan asianomaisessa maaseutupiirissä.

Käyttösuunnitelmaa laadittaessa noudatettava ilmoitus- ja muusta menettelystä sekä käyttösuunnitelman sisällöstä säädetään tarkemmin asetuksella.

Käyttösuunnitelman vahvistaa maaseutupiiri. Yhteismetsän perustamista koskeva käyttösuunnitelma on kuitenkin saatettava maatilahallituksen ratkaistavaksi. Myös milloin omaisuutta on ehdotettu käytettäväksi muihin kuin tämän lain mukaisiin tarkoituksiin eikä maaseutupiirillä muualla laissa olevien säännösten nojalla ole oikeutta luovuttaa valtion maaomaisuutta, on käyttösuunnitelma tältä osin saatettava maatilahallituksen ratkaistavaksi.

42 §

Tiedoksianto ja muutoksenhaku käyttösuunnitelman vahvistamista koskevassa asiassa

Käyttösuunnitelman vahvistamista koskeva päätös voidaan antaa asianosaiselle tiedoksi postitse. Tiedoksisaannin katsotaan tällöin tapahtuneen, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on asianosaisen ilmoittamalla osoitteella varustettuna jätetty postin kuljetettavaksi. Muutoin noudatetaan mitä tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/66) säädetään.

Maaseutupiirin 41 §:n 3 momentin nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maatilahallitukseen. Maatilahallituksen 41 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valittaa ei myöskään saa maaseutupiirin päätöksestä tehdyn valituksen johdosta annetusta maatilahallituksen päätöksestä.

Asianosaiseksi katsotaan käyttösuunnitelman vahvistamista koskevassa asiassa se, joka

on hakenut käyttösuunnitelman kohteena olevaa maatilaa, lisäaluetta tai muuta aluetta, oikeutta tai osuutta. Asianosainen on myös se kunta, jonka aluetta suunnitelma koskee.

43 §

Maanmittaustoimitukset

Maaseutupiirin maanmittausinsinööri tai hänen määräyksestään maanmittausteknikko voi suorittaa tämän lain täytäntöönpanoon liittyvän maanmittaustoimituksen sen mukaisesti kuin jakolaissa (604/51) säädetään. Yhteismetsän perustamisen jälkeen maaseutupiiriin tulee hakea asianomaiselta maanmittaustoimistolta määräys yhteismetsän muodostamista tarkoittavan maanmittaustoimituksen suorittamiseen.

Maatilahallitus voi jakolaissa tarkoitettujen toimitusmiesten esityksestä siirtää hallinnassaan olevaa omaisuutta käytettäväksi uusjaossa toimitusmiesten esittämällä tavalla tämän lain mukaan maansaantiin oikeutettujen tilojen koon suurentamiseksi ja jakoalueen tilussijoituksen parantamiseksi.

Ennen kuin uusjaossa päätetään lopullisesta jakoehdotuksesta, on 2 momentissa tarkoitettun omaisuuden suunnitellusta käyttämisestä pyydettävä maaseutupiiriin lausunto ja varattava maaseutupiirille tilaisuus luovutussopimusten tekemiseen tilakoon suurentamiseen tarkoitettua omaisuudesta. Muusta 2 momentissa tarkoitettua omaisuudesta määrätään uusjaossa suoritettavaksi tilikorvaus maatilahallitukselle.

Tämän lain täytäntöönpanoon liittyvien maanmittaustoimitusten toimituskustannukset suoritetaan valtion varoista. Käytettäessä omaisuutta uusjaon yhteydessä toimituskustannusten suorittamiseen sovelletaan, mitä uusjaon osalta asiasta on säädetty. Maa- ja metsätoiminnan kustannukset suoritetaan valtion varoista noudattaen kuitenkin, mitä jakolain 329 §:ssä säädetään.

44 §

Myyminen

Kauppakirjojen laatimisesta ja allekirjoittamisesta sekä hinnan uudelleen määrittämisestä erehdyksen tai omaisuuden arvon olennaisen muuttumisen johdosta säädetään asetuksella.

Valtion luovuttaessa tämän lain mukaisesti tiloja, alueita, osuuksia yhteisiin alueisiin tai oikeuksia erityisiin etuuksiin ei noudateta, mitä

maakaaren 1 luvun 2 §:ssä säädetään luovutus- ja kauppakirjan oikeaksi todistamisesta. Luovutus- ja kauppakirjassa on mainittava, että tilan tai alueen saanto perustuu tähän lakiin.

Haettaessa lainhuutoa niille tässä laissa tarkoitetuille saannoille, joissa valtio on tilan tai alueen luovuttajana, ei selvityksen esittäminen edellisen omistajan omistusoikeudesta ole tarpeen. Milloin lainhuutoa haetaan sellaisen omaisuuden saannolle, joka on liitetty ennestään olevaan tilaan sen manttaalia korottaen tai määräälaan otettavaksi huomioon sen manttaalia määrättäessä, käy manttaalilaskelman sisältävän selitelmän virallisesti oikeaksi todistettu jäljennös alkuperäisestä saantoasiakirjasta.

45 §

Myyntiehdot

Maatilan, lisäalueen ja yhteismetsäosuuksien myyntihinnan maksamiseen ostajalle voidaan myöntää valtionlainaa tai korkotukilainaa soveltuvien osin samoin edellytyksin kuin tämän lain mukaista maanostolainaa.

Se osa myyntihinnasta, jota ei kauppakirjaa allekirjoitettaessa ole maksettu myönnettyllä valtionlainalla tai korkotukilainalla, on maksettava vuoden kuluessa kaupantekopäivästä. Maksamatta olevasta myyntihinnasta on maksettava asetuksella tarkemmin säädettävää korkoa.

46 §

Panttioikeus

Tila tai alue on myyntihinnan ja sen koron maksamisesta panttina kaupantekopäivästä laskettavalla etuoikeudella. Hinta korkoineen saadaan ilman eri päätöstä ulosottaa tilasta tai alueesta riippumatta siitä, kuinka kauan ne ovat olleet maksamatta, siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosotto- ja takaisinmaksuun annettussa laissa (367/61) säädetään.

Mitä 1 momentissa säädetään myyntihinnasta koskee vastaavasti sitä hintaa, joka on määrätty tilalle tai alueelle annetusta osuudesta yhteiseen alueeseen, ja sen korkoa. Hinnalla korkoineen on kuitenkin sama etuoikeus kuin kiinteistöistä menevistä julkisoikeudellisista suorituksista on säädetty, ja se saadaan periä siltä, joka perimisen aikana on tilan tai alueen omistaja.

Panttioikeudesta kiinnitysrekisteriin tehtävistä ilmoituksista säädetään tarkemmin asetuksella.

9 luku

Organisaatio

47 §

Viranomaiset

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtivat maatilahallitus sekä maaseutupiirit ja kuntien maatalousviranomaiset.

Tämän lain mukaisissa tehtävissä voidaan, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, käyttää apuna lääninhallituksia, vesi- ja ympäristöpiirejä, työvoimapiirien toimistoja, yrityspalvelun piiritoimistoja ja kalastuspiirien piiritoimistoja, metsälautakuntia sekä muitakin kunnan viranomaisia kuin maatalousviranomaisia sekä Kehitysaluerahasto Oy:tä ja alan neuvontajärjestöjä. Henkilö, joka suorittaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä, toimii virkavastuulla.

Tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta kunnalle aiheutuvista kustannuksista ei makseta valtion varoista muuta kuin kuntien yleisestä valtionosuudesta ja yleisistä rahoitusavustuksista annetussa laissa (1273/88) säädettyä korvausta. Metsälautakunnille ja neuvontajärjestöille suoritettavista maksuista määrää maatilahallitus.

48 §

Valvonta

Maatilahallituksella ja maaseutupiireillä on oikeus suorittuttaa valtuuttamillaan henkilöillä avustusten ja lainojen käyttöön liittyviä tarkastuksia. Avustuksen ja lainan saaja on velvollinen esittämään heille kaikki tarvittavat tili- ja muut asiakirjat sekä muutoinkin avustamaan tarkastuksessa.

Rakentamiseen myönnettyjen avustusten ja lainojen käytön valvomiseksi ja maksamisen edellytysten toteamiseksi on rakennuspaikalla pidettävä rakennuslupapäätöksessä määrätty tarkastukset sekä muutoin tarpeelliseksi katsottuja tarkastuksia sen mukaan kuin maatilahallitus tarkemmin määrää. Tarkastukset suorittaa rakennuttajan kustannuksella kunnan rakennustarkastaja tai rakennuslupapäätöksessä määrätty henkilö. Jollei rakennuslupaa tarvita,

voi tarkastuksen suorittaa myös muu pätevä henkilö, jonka maaseutupiiri hyväksyy.

Rakennustarkastaja on velvollinen myös muissa kuin 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa kunnan alueella avustamaan tämän lain täytäntöönpanossa suorittamalla etuuden hakijan kustannuksella rakennusten arviointia, tarkastuksia ja muita toimialaansa kuuluvia tehtäviä.

Tämän lain mukaisia lainoja myöntävien luottolaitosten on valvottava, että lainat nostetaan lainapäätösheitojen mukaisesti. Lainan myöntänyt luottolaitos on velvollinen antamaan maatilahallitukselle yksilöidystä pyynnöstä sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeen sen selvittämiseksi, onko lainan hakija ollut luoton tarpeessa. Se on myös velvollinen antamaan maatilahallitukselle tai maatilahallituksen valtuuttamalle henkilölle ne tiedot ja tarkastettavaksi ne asiakirjat, jotka tarvitaan sen toteamiseksi, onko lainaehdot ja tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä muutoin noudatettu.

10 luku

Erinäiset säännökset

49 §

Avustuksen takaisinperiminen

Tämän lain nojalla myönnetty avustus peritään asetuksessa tarkemmin määrättävin perustein osaksi tai kokonaan takaisin valtiolle, jos:

1) avustus on myönnetty väärin perustein;
2) avustuksensaaja on antanut avustuksen myöntämiseen tai maksamiseen olennaisesti vaikuttaneita virheellisiä tietoja tai menetellyt muutoin vilpillisesti;

3) avustuksensaaja on pirstonut tuen kohteena olleen maatilaa viiden vuoden kuluessa avustuksen myöntämisestä;

4) avustuksensaaja on ilman pakottavaa syytä lopettanut tai supistanut tuen myöntämisen perusteena olleen toiminnan viiden vuoden kuluessa avustuksen myöntämisestä;

5) avustuksensaaja on myynyt tuen kohteena ollutta omaisuutta viiden vuoden kuluessa avustuksen myöntämisestä; tai

6) avustuksensaaja on jättänyt noudattamatta avustuspäätöksessä asetettuja muita ehtoja.

Asuinrakennuksen peruskorjaukseen tai laajentamiseen myönnetty avustus voidaan lisäksi periä osaksi tai kokonaan takaisin, jos tuen

kohteena ollut asunto ei ole ollut avustuksen-saajan tai hänen oikeudenomistajansa omassa asuinkäytössä vähintään kymmenen vuoden ajan avustuksen myöntämisestä.

50 §

Myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanominen

Tämän lain mukainen valtionlaina ja valtion myyntihintasaaminen voidaan asetuksella tarkemmin määrättävin perustein määrätä maksettavaksi takaisin osaksi tai kokonaan yhdessä tai useammassa erässä ja korkotuen maksaminen lopettaa, jos velallinen on lainaa hakiesaan tai valtiolta maata ostaessaan antanut olennaisessa kohdin erehdyttäviä tietoja tai menetellyt muutoin vilpillisesti, pirstonut maatilansa tai luovuttanut sen osaksi tai kokonaan taikka jos tila on joutunut ulosottotoimin myytäväksi. Myyntihintasaaminen ja valtionlaina voidaan määrätä heti takaisin maksettavaksi asetuksella tarkemmin määrättävin perustein myös silloin, kun velallinen ei ole noudattanut kauppa- tai velkakirjassa asetettuja muita ehtoja.

Takaisin perittävät 1 momentissa tarkoitetut valtion myyntihintasaamiset saadaan periä maaseutupiirin lainvoimaisen päätöksen tai, jos maaseutupiirin päätöksestä on valitettu, maatilahallituksen antaman päätöksen nojalla ulosottotoimin siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetuissa laissa säädetään. Tässä laissa tarkoitettujen valtion myyntihintasaamisten erääntyneet maksut saadaan periä sanotussa järjestyksessä ilman eri päätöstä.

51 §

Irtisanomis- ja viivästyskorot

Maksettavaksi määrättyjen avustusten, myyntihintasaamisten ja lainojen irtisanomiskorosta sekä viivästyneille maksuerille suoritettavasta korosta säädetään asetuksella.

52 §

Kehittämisrahaston varojen käyttökohteet

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan, sen lisäksi mitä niiden käyttämisestä on edellä säädetty, käyttää:

- 1) maan ja omaisuuden hankkimiseen;
- 2) hankitun omaisuuden hoitamiseen ja kunnostamiseen;

- 3) lainoituksesta aiheutuviin hoitomenoihin;
- 4) tämän lain 24 §:n mukaisiin avustuksiin;
- 5) maatilahallituksen hallinnassa olevan pelon metsittämiseen ja sen hallinnassa olevilla metsämailla tarpeellisiin metsänhoito- ja metsänparannustöihin; sekä
- 6) maatilatalouteen ja maaseudun pienyri-tystoimintaan liittyvään tutkimustoimintaan ja niitä koskevien selvitysten tekemiseen.

53 §

Kunnallis- ja kirkollisvero

Valtio on vapaa suorittamasta kunnallis- ja kirkollisveroa tämän lain mukaan hankitun tilan tai alueen tuloista siltä kalenterivuodelta, jona omaisuus on tullut maatilahallituksen hallintaan.

54 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Maatilahallitus antaa lakia ja asetusta tarkemmat määräykset tarvittavien maksuvalmius-, kannattavuus- ja muiden laskelmien laatimistavasta. Maatilahallitus vahvistaa niin ikään kauppa- ja velkakirjakaavat, hakemus- ja päätöskaavat sekä muut tämän lain toimeenpanoa varten tarpeelliset kaavat sekä menettelypäätösmääräykset ja -ohjeet.

11 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

55 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tällä lailla kumotaan 18 päivänä helmikuuta 1977 annettu maatilalaki (188/77) ja maataloustuotevarastojen korkotukilainoista 7 päivänä tammikuuta 1977 annettu laki (19/77) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen. Maataloustuotevarastojen korkotukilainoista annettua lakia sovelletaan kuitenkin edelleen ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyihin lainoihin.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

56 §

Siirtyvä omaisuus ja varojen käyttö

Maatilalain mukaisiin tarkoituksiin hankittu tai siirtynyt omaisuus, jonka käytöstä ei ennen tämän lain voimaantuloa ole määrätty, katsotaan hankituksi tämän lain mukaisiin tarkoituksiin.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan edelleen käyttää sellaisiin maatilalain sekä sitä ennen voimassa olleiden maankäyttöä koskevien lakien täytäntöönpanoon liittyviin tarkoituksiin, joihin niitä on voitu käyttää tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

57 §

Maatilalain soveltaminen

Tämän lain voimaan tullessa maatilalain nojalla vireillä olevat asiat käsitellään loppuun noudattaen maatilalain säännöksiä. Vireillä olevat lainhakemukset käsitellään kuitenkin tämän lain mukaisesti.

Maatilalain nojalla syntyneen valtion, kunnan ja luottolaitoksen saamisen takaisinmaksuajan ja koron sekä muiden ehtojen samoin kuin maatilalain muun toimeenpanon osalta noudatetaan niin ikään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja niiden mukaisia sopimusehtoja.

58 §

Aikaisemmat panttioikeudet

Maatilalain nojalla myyty tila tai alue, joka on tämän lain voimaan tullessa panttina valtion kauppa- tai myyntihintasaamisen ja sen koron maksamisesta, on edelleenkin samoin ehdoin panttina tämän saamisen maksamisesta.

Tila tai alue on panttina tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti myös maatilalain mukaisen sellaisen kauppa- ja myyntihintasaamisen maksamisesta

korkoineen, joka on syntynyt tämän lain voimaantulon jälkeen tai jonka panttioikeudesta ei ole tehty ennen tämän lain voimaantuloa ilmoitusta asianomaiselle tuomarille.

Maatilalain mukaisten yhteismetsäosuuksien ja muiden osuuksien hintojen samoin kuin kustannusosuuksien ja niiden korkojen maksamisesta on asianomainen tila tai alue edelleen panttina siten kuin 1 ja 2 momentissa on säädetty.

Milloin tila tai alue on 2 momentissa säädettyin tavoin panttina, tulee maaseutupiirin lähettää asianomaiselle tuomarille ilmoitus panttioikeutta koskevan merkinnän tekemiseksi kiinnitysrekisteriin. Kun saaminen on täysin maksettu, tulee maaseutupiirin lähettää ilmoitus asianomaiselle tuomarille merkinnän tekemiseksi rekisteriin tilan tai alueen vapautumisesta panttivastuusta.

59 §

Eräät aikaisemman lainsäädännön mukaiset toimenpiteet ja oikeussuhteet

Maankäyttö- ja maanhankintalainsäädännön, muun aikaisemman asutuslainsäädännön, virkatalo- ja jälleenrakennuslainsäädännön sekä maatalouden perusluotosta annetun lain (156/65) toimeenpanon osalta on edelleen voimassa, mitä maatilalain 92 sekä 95—97 §:ssä on säädetty. Luottolaitosten hoidettavana olevien edellä sanotun lainsäädännön nojalla myönnettyjen lainojen maksuhelpotuksia koskevat hakemukset käsitellään kuitenkin tämän lain säännösten mukaisesti.

Asetuksella voidaan antaa menettelytapoja koskevia, maatilalaista ja 1 momentissa tarkoitettua muusta lainsäädännöstä poikkeavia säännöksiä.

60 §

Viittaussäännökset

Milloin muualla laissa on viitattu maatilalaikiin, on sovellettava tämän lain vastaavaa säännöstä, jollei edellä ole toisin säädetty.

Helsingissä 25 päivänä toukokuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Maa- ja metsätalousministeri *Toivo T. Pohjala*

